

POWSZECHNA
USTAWA KARNA
AUSTRYACKA

z dnia 27. maja 1852. r.

Z późniejszymi ustawami i rozporządzeniami,
tudzież orzeczeniami c. k. Trybunału
najwyższego.

CZĘŚĆ PIERWSZA.

O zbrodniach. §§. 1 — 232.

KRAKÓW.

Księgarnia J. M. Himmelblaua.

1880.

A-19830/1-2

Zastrzega się prawo przedruku.

1000173420

Prawo 6

BIBLIOTEKA

UM

LIB. 101

Kr. 1160/56/4095

Kraków. Z drukarni Wł. L. Anczyca i Spółki.

SŁOWO WSTĘPNE

Polskie wydanie austryackiej powszechnej ustawy karnej (Nr. 117. D. U. P. z r. 1852.) jest od dawna wyczerpane; skutkiem tego prawnicy nasi zmuszeni są używać tekstów niemieckich, co sprawia niedogodność wcale nieobojętną. Chcąc tej potrzebie zaradzić, a szczególnie początkującym prawnikom naszym ułatwić nieco mozolną pracę, podpisana księgarnia idąc za poradą prawnika rutynowanego, postanowiła wydać w przedruku z dziennika ustaw państwa austryacką powszechną ustawę karną, czyli t. z. kodeks karny powszechny (Część pierwsza §§. 1 — 232. O zbrodniach) wedle urzędowego tłumaczenia polskiego (którego w sposób prawdziwie wzorowy dokonali znani zaszczytnie w prawniczej literaturze polskiej śp. Wojciech Majer i ś. p. J. K. Rzesiński) z uwzględnieniem wszystkich dotąd zaszłych zmian, z dodaniem bardzo licznych uzupełnień, tudzież jurisprudeneyi sądu naj-

ustawami poczynionych zmian, jak z dołączeniem niektórych postanowień nowych.

Ponieważśmy już w zasadach, dla organicznego ustawodawstwa państwa Naszemi uchwałami z dnia 31. grudnia 1851. r. ustanowionych, zarządzili, ażeby ustawa karna w całym obrębie państwa w wykonanie wprowadzoną była, przeto, po wysłuchaniu Naszych ministrów i po zasięgnięciu zdania Naszej Rady państwa, rozporządzamy, co następuje:

Artykuł I. Począwszy od dnia 1. września 1852. r., tak w krajach koronnych, w których obowiązywała dotąd księga ustaw karnych z dnia 3. września 1803. r., jak równie w królestwach: Węgier, Kroacyi, Sławonii z Pobrzeżem kroackiem, w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem, w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, tudzież w Wielkiem-księstwie Krakowskiem, w życie wejść ma następująca ustawa karna na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa, jako wyłączny przepis, według którego wymienione w niej czyny karane być winny; zaczem wszelkie ustawy, rozporządzenia i zwyczaje, moc swą do przedmiotów niniejszej ustawy karnej w jakiejkolwiek części państwa Naszego dotąd odnoszące, z wyłączeniem jedynie ustaw karnych, dla c. k. wojska i Pogranicza wojskowego, oddzielnie istniejących, z dniem powyższym zupełnie ustają.

Według ces. dyplomu październikowego (z 20/10. 1860. r.) księga pow. ustaw karnych utraciła moc obowiązującą we Węgrzech. Obowiązuje zatem obecnie tylko w Przedlitawii.

Artykuł II. Z tymże właśnie dniem w zastosowanie wejdzie niniejsza ustawa karna także i co do tych czynów karygodnych, w niej jako zbrodnie, wykroczenia lub przestępstwa wymienionych, które przez pisma drukowe popełnione zostały. Oprócz tego, winny sądy karne, przy przykazanem im osądzeniu czynów karygodnych, przez pisma drukowe popełnionych, zachować postanowienia przez Nas w ustawie drukowej wydane. Począwszy przeto od dnia wyż rzeczzonego, czyny karygodne, przez treść pism drukowych popełnione, nie będą już więcej jako osobne wykroczenia drukowe uważane, i oraz w tych krajach koronnych, w których dotychczas w mocy zostawała ustawa drukowa pod d. 13. marca 1849. r. przeciw nadużyciu druku wydana, już wszelkie do tego przedmiotu odnoszące się postanowienia karne, uchylone zostają.

Gdziekolwiek niniejsza ustawa karna używa wyrazu: „pisma drukowe“ lub „dzieła drukowe“, rozumieć pod nim należy nietylko wyroby drukarskie, lecz też wszelkie przez odcisk kamienio-, metalo- lub drzeworytu, przez odbijanie, odformowanie, lub przez jakiegobądź środki mechaniczne lub chemiczne rozmnażane płody ducha i utwory sztuki plastycznej (dzieła literackie i artystyczne).

Zobacz ustawę drukową z 17. grudnia 1862. (L. 6. D. P. P. z r. 1863).

Artykuł III. Przepis tu zawarty uchylony został już mocą dawniejszego postępowania karnego z 29. lipca 1853. (L. 151. D. U. P.)

Artykuł IV. Stosownie do niniejszej ustawy karnej, od dnia, w którym taż obowiązywać zacznie, to tylko za zbrodnię, wykroczenie lub przestępstwo może być uważanem i jako takie ukaranem, co wyraźnie w niej za zbrodnię, wykroczenie lub przestępstwo jest uznanem.

Do zakresu urzędowego c. k. ministerstwa należy objaśnianie ustaw wynikające z właściwego znaczenia wyrazów związkowo uważanych i z wyraźnego zamiaru prawodawcy, na mocy postanowień cesarskich z 12. kwietnia i z 27. maja 1852. (rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z 30. czerwca 1852. L. 7750).

Jeżeli ministerstwo sprawiedliwości poweźmie wiadomość o niewłaściwym stosowaniu ustaw w różnych krajach koronnych lub o mylnem tłumaczeniu ustawy, może zażądać, aby sąd najwyższy na umyślnie ku temu zwołanem posiedzeniu pełnem sporną kwestyę prawną rozwiązał. Takie orzeczenie posłuży sądom niższym za objaśnienie (§ 36. Pat. z 7. sierpnia 1850. r. L. 325. D. U. P.).

Artykuł V. Co do innych przestępień ustawy, do których się nie odnoszą ani obecna ustawa karna, ani też wyż (Art. II) wzmiankowane szczególne ustawy, postępowanie i ukaranie takowych, według istniejących pod tym względem przepisów, zostawionem jest przeznaczonym do tego władzom.

W razie zbiegu przestępstwa ze zbrodnią lub wykroczeniem (występkiem) wtedy tylko przestępstwo ulegnie osądzeniu

łącznemu, jeśli albo jest objętem pow. ust. kar. lub nie zostało żadnej innej władzy do osądzenia przekazaniem (§ 35. k. k. i rozp. minist. sprawiedliwości z 24. stycznia 1855. L. 25323 tudzież z 16. sierpnia 1855. L. 16537).— Wykroczenia i przestępstwa przez więźniów w zakładach karnych popełnione karci przełożony zakładu więziennego podług istniejących przepisów dyscyplinarnych (dekr. kanc. nadw. z 17. maja 1833. l. 2614, z 19. sierpnia 1836. l. 150. Z. U. S., rozp. ministr. z 16. czerwca 1854. L. 165 D. U. P. w §§ 90. i 91., i rozp. minist. z 4. lipca 1860. L. 173 D. U. P.). Inne przestępstwa, o których stanowią rozporządzenia lub ustawy nie wymierzające odnośnej kary podlegają skarceniu przez władzę administracyjną podług rozporządzenia ministr. z 20go września 1857. (L. 198. D. U. P.). O odrębnym rodzaju czynów karygodnych stanowi ustawa z 25. lipca 1867. L. 101. D. U. P. normująca odpowiedzialność ministrów.

Artykuł VI. Tak też pozostają tymczasowo w swej mocy ustawy karne, jakie przeciw lichwie w różnych krajach koronnych istnieją. Lichwa za wykroczenie ma być uważaną, i przez te władze dochodzoną, którym przekazaniem zostało postępowanie z powodu wykroczeń, a to podług przepisów prawnych, co do postępowania w tej mierze istniejących.

Wszystkie tu wspomniane postanowienia karne lichwy do tyczące zniosła ustawa z 14. czerwca 1868. L. 62. D. U. P. Środki atoli zaradcze przeciwko nieuczciwemu postępowaniu przy umowach pożyczkowych podaje ustawa z 19. lipca 1877. l. 66 D. U. P. obowiązująca w Galicyi z W. Ks. Krak. i w Ks. Bukowinie. § 1. stanowi: Wierzyciel świadomie wyzyskujący nierozum, niedoświadczenie lub rozdrażnienie dłużnika, a mianowicie zasrzegający sobie wygórowane korzyści, które tamtego o cz ywiście o utratę mienia przyprawić lub do niej przyczynić

się muszą, będzie karany aresztem od jednego do sześciu miesięcy lub grzywną od stu do tysiąc złotych.

Kara aresztu może dochodzić dwóch lat, gdy wierzyciel był już za to skazany lub interesami tego rodzaju zwykle się trudni.

Toż samo stosuje się do tego, kto po wejściu niniejszej ustawy w wykonanie poszukuje lub przymusowo ściąga wierzytelności, o których wie, że powstały w sposób wyżej omówiony.

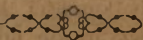
§. 2. Sąd karny unieważnić ma interes, z powodu którego nastąpiło osądzenie.

Artykuł VII. Wszystkie w niniejszej ustawie wspomniane kwoty pieniężne, rozumieć należy w monecie konwencyjnej w stopie 20-reńskowej, dla tego też każda wartość, na przepis niniejszej ustawy wpływająca, według tejże stopy obliczoną być winna.

Przy wszelkich po dniu 1. listopada 1858. popełnionych czynach karygodnych kwota pieniężna, od której zależy większa lub mniejsza karygodność, tudzież wszelkie grzywny w walucie austr. wyrażone być mają (ces. rozp. z 1. sierpnia 1858. r. L. 115 D. U. P.). Banknoty liczy się na równi z wal. srebrną (rozp. minist. spraw. z 21. kwietnia 1851. L. 4093).

Artykuł VIII. Wszystkie w ustawie tejże zachodzące oznaczenia czasu, według roku kalendarzowego liczone być winny.

Artykuł IX. Obecna ustawa, stosowaną być winna do wszystkich już rozpoczętych dochodzeń i do wszystkich przed wzmiankowanym dniem popełnionych karygodnych czynów, o tyle, o ile ustawa obecna nie stanowi surowszego z nimi postępowania, jak dawniejsza.

USTAWA KARNA

na zbrodnie, wykroczenia i przestępstwa.

Część pierwsza.

O ZBRODNIACH.

Rozdział I.

O zbrodniach w ogólności.

Zły zamiar.

§. 1. Do zbrodni potrzeba złego zamiaru. Zły zamiar zaś nie tylko wtenczas winę stanowi, gdy złe, które ze zbrodnią jest połączone, przed czynności przedsięwzięciem lub opuszczeniem, albo przy takowem, wprost było zamysłone i postanowione; lecz także i wtenczas, gdy w innym złym zamiśle, co takiego przedsięwzięciem lub opuszczonem zostało, z czego złe, które ztąd powstało, pospolicie następuje, albo przynajmniej łatwo nastąpić może.

Powody, zły zamiar wyłączające.

§. 2. Czyn lub opuszczenie, nie będzie przeto za zbrodnię poczytanem:

- a) jeżeli sprawca używania rozumu zupełnie jest pozbawionym;
- b) jeżeli czyn popełnionym został albo w stanie przemijającego chwilami pomieszanania zmysłów, w czasie gdy pomieszanie trwało; albo
- c) w stanie zupełnego pijaństwa, spowodzonego bez zamiaru popełnienia zbrodni (§§. 236 i 523), albo w innem obłąkaniu zmysłów, w którym sprawca nie wiedział, co czynił;
- d) jeżeli sprawca czternastu lat wieku swego jeszcze nie skończył (§§. 237 i 269);
- e) jeżeli taki zaszedł błąd, któryby zbrodni w uczynku poznać nie dawał;
- f) jeżeli złe wyniknęło z przypadku, niedbalstwa lub niewiadomości skutków uczynku;
- g) jeżeli czyn nastąpił w skutek nieodpornego przymusu lub w wykonaniu sprawiedliwej obrony koniecznej.

Sprawiedliwa zaś obrona konieczna wtedy tylko ma być uznana za takową, jeżeli okoliczności osób, czasu lub miejsca, rodzaj napadu lub inny stan rzeczy wnosić każą, iż sprawca potrzebnej tylko użył obrony, dla odparcia od siebie lub innych bezprawnego napadu na życie, wolność lub majątek; — albo też, iż on tylko z zatrwożenia, bojaźni lub przestachu przestąpił granice obrony takowej. — Przystąpienie to może atoli, wedle stanu okoliczności jako czyn karygodny, pochodzący z niedbałości, karanem być podług posta-

nowień części drugiej niniejszej ustawy karnej (§§. 335 i 431).

Prawo używania broni celem wykonania obowiązku swego służy:

I) Żandarmeryi; żandarm, w służbie będący, może użyć broni z należytemi ostrożnościami: 1) w razie koniecznej obrony dla odwrócenia uczynkowego zamachu, wymierzonego przeciwko jego osobie; 2) dla stłumienia oporu, którego celem jest udaremnienie jego czynności służbowej; 3) dla udaremnienia usiłowanej ucieczki niebezpiecznych zbrodniarzów, jeżeli do ich zatrzymania nie ma innego środka (§. 13. u. z 26. lut. 1876. L. 19. D. U. P.).

II) Policcyjnej straży wojskowej; warunki używania broni są te same, co dla żandarmeryi powyżej przytoczono; (§ 29. statutu organicznego dla władz policyjnych z 10. lipca 1850. L. 39. D. U. K. ks. Rakuskiego).

III) O użytku broni przez strażę i warty wojskowe wydało c. k. minist. wojny pod dniem 18. maja 1861. L. 58. D. U. P. rozporz. następane. Warta wojskowa ma prawo użycia broni w razie gwałtownej napaści lub grożącego jęj napadu niebezpiecznego, jeżeli napastnika przytrzymać nie jest w stanie. Pod tymże samym warunkiem warta także wtedy użyć może broni, jeżeli gburowatęj obelgi doznaje a upomnienie poprzedzające bezskutecznem okazało się. — Gdy w czasie wojny ktoś warcie zdaje się podejrzanym i po zapytaniu przez nią ucieka, lub gdy niebezpieczny zbrodzień uwięziony przez wartę albo oddany jęj do ścisłego pilnowania go ucieka, choćby się to działo bez czynnego oporu a groźba warty zastrzelenia go nie skutkuje, może warta strzelać za zbiegiem, jeśli nie ma żadnego innego sposobu, aby go przytrzymać.

IV) Zbrojna siła przy rozruchach użyć ma broni w dwóch wypadkach, a mianowicie po pierwsze, jeśli urzędnik cywilny, któremu dodano asystencyę wojskową pod jego odpowiedzialnością za użycie broni, dalsze upominanie swoje sam

poczytuje za bezskuteczne do przywrócenia porządku i czynnego zażąda pośrednictwa pomocy zbrojnej; po drugie, użycie broni nawet bez zażądania tego przez urzędnika cywilnego i to natychmiast nastąpi, jeśli oporni zaczepią wojsko lub czynnie takowe znieważać ośmielą się. — Gdy wszystkich w takim razie możliwych wypadków z góry określić jest niepodobieństwem, przeto od roztropności komendanta siły zbrojnej zależy, czy pierwiej dla oszczędzenia życia ludzkiego każe piechocie wykonać w ścieśnionych szeregach natarcie z bagnetem na zgiełkowych, ustawiwszy przedtem oddział pewien w rezerwie, lub też, czy należy doraźnie użyć broni palnej (Reskrypt nadwornej rady wojennej z 8. paźdz. 1844. ogłoszony dekretem kanc. nadw. z 19. paźdz. 1844. L. 837. Z. U. S.).

V) Straż skarbowa w mundurze użyć może broni, atoli tylko na pograniczu celnem, (takim jest u nas tylko powiat skarbowy krakowski) a) w razie uczynkowej napaści lub takiej groźby; b) gdy się ktoś przytrzymaeniu lub rewizyi towarów, odstawieniu (go) do najbliższej zwierzchności lub ujęciu przez usiłowanie ucieczki lub odgrażaniem się, czynnie opiera, może straż skarbowa użyć broni palnej, jeśli napaść lub pogróżki pochodzą od osoby uzbrojonej lub od liczniejszych jak straż osób; c) jeśli w powiecie celnym po za obrębem miejscowości i nie na gościńcu krajowym lub powiatowym straż napotka w nocy więcej niż dwóch ludzi pieszo lub konno towarzyszących wozom lub jucznym zwierzętom, albo też w dzień zetknie się z ludźmi niosącymi pakunki i ładunki — straż skarbowa użyć może broni, jeżeli ci po zawołaniu: „straż skarbowa każe stój,“ nie staną na miejscu lecz oddalają się; d) gdy w pograniczu celnem straż w nocy przydybie wioślarzy lub żeglarzy albo też w dzień z naładowanem czółnem lub okrętem płynącym, a ci pomimo dwukrotnego wołania „stój“ nie staną. W tych dwóch pod c) i pod d) wymienionych przypadkach użycie broni palnej wtedy tylko dozwolone, jeśli dwóch strażników skarbowych łącznie pełni służbę.

Po za obrębem pogranicza celnego wolno straży skarbowej użyć broni: a) do odparcia napadu czynnego przy

zachodzącem niebezpieczeństwie udaremnienia służby skarbowej; b) do pokonania gwałtownego oporu przeciw spełnieniu służbowego obowiązku, jednakowoż straż składać się tu musi przynajmniej z pięciu strażników, pomiędzy którymi jeden jest starszym. (dekr. nadw. z 8. lutego 1846. L. 927 i z 12. marca 1847. L. 1045 Z. U. S.)

VI). Przysiężnej straży leśnej służy prawo używania broni, atoli tylko dla swego bezpieczeństwa osobistego lub w razie sprawiedliwej obrony koniecznej (§ 3. rozp. minist. z 3. stycznia 1849. L. 67, § 54 ustawy leśnej z 3. grudnia 1852. L. 250 i § 3. rozp. minist. z 2. stycznia 1854. L. 4 D. U. P.)

VII) Dozorowi łowieckiemu wolno użyć broni, jeżeli schwytyany w lesie kłusownik zbrojny pomimo wzywania nie chce się poddać i opór stawia (§ 24 rozp. minist. z 15. grudnia 1852, L. 5681 D. U. K. ks. rakuskiego i § 3. rozp. minist. z 2. stycznia 1854. L. 4. D. U. P.).

VIII) Stróżom polnym wolno w razie sprawiedliwej obrony koniecznej użyć broni przybocznej czyli siecznej; (§ 10 rozp. minist. z 30. stycznia 1860. L. 28. D. U. P.) Stróżom winnic nosić nawet nie wolno broni. (rozp. namiest. wiedeńskiego z 10. sierpnia 1861. L. 33401 D. U. K. z 1863. r.)

IX) Straż na kordonie (w razie powietrza morowego) może użyć broni, jeśli kto przekracza kordon i na wzywanie nie wraca albo nawet przemocy używa a żaden inny środek nie pozostaje (§ 4. Pat. z 21. maja 1805, L. 731. Z. U. S. i rozp. minist. z 10. listop. 1853. L. 240. D. U. P.)

Z powodów wyłączających wedle § 2. zły zamiar nie mogą być pociągani do odpowiedzialności członkowie rady państwa za głosowanie odbyte w pełnieniu tego ich zawodu publicznego; za mowy wygłaszane w tym swoim zawodzie pociągnąć ich może do odpowiedzialności tylko przynależna izba rady państwa (§ 16 Ust. z 21. grudnia 1867. L. 141 D. U. P.)

Udział w tejże samej prerogatywie mają także:

- a) Delegaci rady państwa (§ 23 ust. z 21. grudnia 1867, N. 146 D. U. P.)
- b) Członkowie komisji kontrolującej dług pu-

bliczny (§ 13 ust. z 10. czerwca 1868. L. 53 D. U. P. i § 8 Ust. z 10. czerwca 1868. L. 54. D. U. P.)

c) Członkowie sejmów w królestwach i krajach koronnych (art. 1. Ust. z 3. paźdz. 1861. L. 98 D. U. P.).

Wymówki bezzasadne.

§. 3. Niewiadomością niniejszej ustawy o zbrodniach nikt wymówić się nie może.

Co się tyczy prawideł pod względem ogłoszenia ustaw obowiązujących zob. przypiski do § 3 Księga pow. ustaw cywilnych.

§. 4. Zbrodnia pochodzi ze złośliwości sprawcy, nie ze stanu tego, na którym jest popełnioną. Zbrodnie więc popełnione być mogą także na złoczyncach, bezrozumnych, dzieciach, śpiących, a nawet i na takowych osobach, któreby same szkody swej żądały, lub na nią zezwalały.

Wspólnicy i uczestnicy zbrodni.

§. 5. Nietylko sam bezpośredni sprawca staje się winnym zbrodni, lecz także każdy, który przez rozkaz, poradę, nauczanie, pochwałę, czyn zbrodniczy urządził, rozmyślnie takowy spowodował, wykonanie onegoż umyślnem dostarczaniem środków, usuwaniem przeszkód, lub innym jakimkolwiek bądź sposobem, popierał, ku temu był pomocnym, do pewniejszego spełnienia onegoż przykładał się; tudzież, który tylko naprzód porozumiał się ze sprawcą względem dania mu pomocy i wsparcia po spełnieniu czynu, albo względem udziału w zysku i korzyści.

Okoliczności uniewinniające, znoszące karygodność zbrodni li tylko w skutek osobistych stosunków sprawcy lub jednego z spółników albo uczestników, nie mają być rozciągane do innych spółwinowajców i uczestników.

Porów. orzeczenie sądu najwyższego i kasacyjnego z 18. września 1874. L. 8741 podane przy § 153 K. K.

Danie pomocy po spełnionej zbrodni.

§. 6. Kto bez uprzedniego porozumienia się, dopiero po dopełnionej zbrodni, sprawcy pomoc i wsparcie daje, albo z wyjawionej sobie zbrodni zysk i korzyści odnosi, staje się wprawdzie nie tej samej zbrodni winnym, atoli innej osobnej, — w dalszym ciągu księgi niniejszej oznaczonej.

Osobne postanowienia o przypisaniu winy przy zbrodniach przez pisma drukowe.

§. 7. Jeżeli zbrodnia popełnioną została przez treść pisma drukowego, stają się winnymi tej samej zbrodni autor, tłumacz, wydawca, nakładca lub zawiadowca rozprzedaży, księgarz, drukarz, przy pismach drukowych peryodycznych także i redaktor odpowiedzialny, jako też ogólnie wszystkie osoby, które współdziałały przy drukowaniu lub rozszerzaniu pisma drukowego karygodnego, jeżeli znajdują zastosowanie do nich ogólne postanowienia §§. 1, 5, 6, 8, 9, 10 i 11.

Usiłowanie zbrodni.

§. 8. Do zbrodni nie potrzeba, ażeby czyn rze-

czywiście był dokonany. Samo już usiłowanie w wykonaniu złego uczynku zbrodnią jest, skoro tylko kto w złym zamiśle przedsięwziął czynność, do rzeczywistego wykonania zbrodni prowadzącą, a spełnienie zbrodni tylko dla niemocy, dla nadejścia obcej przeszkody lub dla przypadku nie nastąpiło.

Zaczem więc we wszystkich przypadkach, gdzie ustawa nie czyni wyraźnego wyjątku, powinny wszelkie przepisy, o pewnej zbrodni stanowiące, zastosowanymi być także i do zbrodni usiłowania, i na usiłowaną zbrodnię powinna przy zastosowaniu §. 47 lit. a) ta sama kara być orzeczoną, która na wykonaną zbrodnię jest ustanowioną.

Rozkładanie siideł łowieckich w cudzym lesie lub polu w zamiarze przywłaszczenia sobie zwierzyny bez przyzwolenia tego, komu służy prawo polowania, jest czynnością do rzeczywistego wykonania kradzieży w zwierzynie prowadzącą; stanowi zatem kradzież usiłowaną, jeżeli spełnienie kradzieży tylko dla niemocy, dla nadejścia obcej przeszkody lub dla przypadku nie nastąpiło (orzeczenie sądu kasacyjnego z 7. lutego 1877. L. 13083 Nr. 139).

§. 9. Kto kogo do zbrodni wzywa, zachęca lub skłonić usiłuje, staje się wtedy, gdy działanie jego bezskutecznem zostało, winnym usiłowanego skłonienia do zbrodni takowej, i skazanym być ma na tę karę, jakaby na usiłowanie zbrodni wyrzeczoną być miała.

Kto kilka osób do zbrodni morderstwa wzywał bezskutecznie, następnie zaś rzeczywiście skłonił kogo do tej zbrodni, której następstwem atoli nie była śmierć człowieka napadniętego, staje się winnym usiłowanego morderstwa nasadzonego

i zarazem usiłowanego skłonienia w myśl § 9 do morderstwa (Orzeczenie sądu kasacyjnego z 5. października 1877. L. 9649, Nro 157.)

§. 10. Przy zbrodniach, przez pisma drukowe popełnionych, początek bierze karygodność uczynku, co do autora, tłumacza, wydawcy, redaktora i nakładcy (§. 7), od chwili oddania do druku dzieła, mającego być rozmnożonem; co do innych zaś winowajców, od chwili spółdziałania ich.

§. 11. O myśli lub wewnętrzne przedsięwzięcia, jeżeli nie dopuszczono się żadnego czynu złego, albo nie opuszczono nic, co prawa przepisują, nikt nie może do odpowiedzialności być pociągany.

Rozdział II.

O ukaraniu zbrodni w ogólności.

Główne rodzaje kar.

§. 12. Kara za zbrodnie jest śmierć zbrodniarza lub uwięzienie onegoż.

Sposób karania śmiercią.

§. 13. Kara śmierci wykonywa się przez powieszenie na szubienicy.

Przy zbrodni uwiedzenia żołnierza do złamania służbowej przysięgi wojskowej i dania pomocy do zbrodni wojskowych (§ 222 powsz. K. K. i § 317 K. K. wojskowego), tudzież przy przestąpieniach kordonu dżumowego wykonywa się kara śmierci przez rozstrzelanie, jeśli ustanowiony jest sąd doraźny.

Stopnie kary więzienia: a) wedle surowości.

§. 14. Kara więzienia dzieli się wedle różnicy surowości, na dwa stopnie: pierwszy stopień oznacza się przez wyraz: „więzienie“ bez dodatku, drugi przez „ciężkie więzienie.“

Pierwszy stopień.

§. 15. W pierwszym stopniu kary więzienia zostawać będzie skazany bez kajdan, wszakże pod ścisłą strażą; a co do opatrywania go w potrzeby, tak będzie trzymany, jak tego wymaga urządzenie zakładów karnych, dla takowych więźni przeznaczonych, stosownie do osobnych przepisów, pod tym względem istniejących, albo jeszcze wydać się mających.

Nie wolno mu będzie zejść się z nikim inaczej, jak tylko w przytomności dozorca więzienia, ani też rozmawiać językiem, dozorca niezrozumiałym.

Żywienie więźniów składa się z codziennój porcy chleba takiej, jaką ustanowi c. k. Sąd krajowy wyższy dla całego obrębu swego; chleb jednak ważyć musi przynajmniej jeden funt wiedeński, dalej z ciepłej codziennie strawy i raz na tydzień, tudzież bez różnicy wyznania w powszechnie święta katolickie, jako też w dzień urodzin i imienin cesarskich z rosołu i porcy mięsa, które już gotowane i bez kości ważyć powinno ćwierć funta wiedeńskiego (dekr. kanc. nadw. z 9

lipca 1835, L. 56. Z. U. S. rozp. minist. sprawied. z 13. czerwca 1856, L. 6040; z 20. paźdz. 1856, L. 20.009; 19. sierpnia 1857. L. 16 787; 8. paźdz. 1857, L. 21569). W dzień skończonej kary więziennej dostaje więzień, jeśli o to prosi, całą porcyę chleba i zupeę ranną, gdzie ona jest w użyciu a jeśli w południe opuści więzienie, dostaje także obiad (rozp. minist. sprawied. z 5. sierpnia 1866, L. 5163). Łóżka opatrzone są w sienniki, prześcieradła i poduszki słomiane (dekr. kanc. nadw. z 9. lipca 1835, L. 56. Z. U. S.) — Więźniom wolno, gdzie nie zachodzi obawa ucieczki lub nadużycia, używać własnej bielizny, obuwia i ubioru (rozp. minist. sprawied. z 17. stycznia 1859. L. 25960). Czytanie książek niepodejrzanej osnowy, z wyjątkiem czasopism i literatury politycznej jest dozwolone (rozp. minist. sprawiedl. z 9. maja 1853. L. 7517). O wykonaniu kary więziennej w odosobnieniu podaje przepisy Ustawa z 1. kwietnia 1872, L. 43. D. U. P.)

Drugi stopień.

§. 16. Skazany na więzienie stopnia drugiego okuty będzie w kajdany na nogach. Rozmawiać z ludźmi, nie należącymi bezpośrednio do straży jego, nie będzie mu wolno, jak tylko w osobliwszych i nader ważnych przypadkach.

Okucie w kajdany skazanych na więzienie ciężkie ustało. Sądy przy zbrodniach popełnionych po dniu 19. listopada 1867. zamiast kajdan zaostrzą karę więzienną dodaniem jednego lub więcej zaostżeń legalnych (§. 3 Ustawy z 15. listopada 1867. L. 131. D. U. P.) Przepisy przytoczone przy § 15. obowiązują także skazanych na więzienie drugiego stopnia, jednak używanie własnego ubioru ograniczone tu do bielizny i obuwia własnego (rozp. minist. sprawiedl. z 17. stycznia 1859. L. 25960.).

Skazanemu na ciężkie więzienie rozmówić się wolno z kuratorem swoim tylko za przyzwoleniem sądu wyższego lub najwyższego (dekr. kanc. nadw. z 26. lut. 1818. L. 1423 Z. U. S.).

Stopnie kary więzienia: b) wedle długości czasu.

§. 17. Na karę więzienia będzie zbrodniarz skazany albo na całe swe życie, albo na czas pewny. Najkrótsza kara doczasowa trwa w powszechności (§§. 54 i 55) miesiący sześć, najdłuższa lat dwadzieścia. Przeciąg kary, równie jak wszelki inny skutek prawny wyroku karnego poczyna się, jeżeli w wyroku nie jest inaczej orzeczono, od chwili, w której nastąpiło ogłoszenie wyroku, nieulegającego już żadnemu dalszemu odwołaniu.

Ponieważ rozmaitość okoliczności, zbrodnię zwiększających lub zmniejszających, niedozwala, ażeby wymiar kary na każdy poszczególny przypadek w samejże ustawie już był wyrażony, oznaczono zatem w następujących rozdziałach przy każdej zbrodni tylko przeciąg od czasu najkrótszego do najdłuższego, w którym w powszechności ciąg kary podług wielkości zbrodni będzie wymierzony.

Podług wyrażonej tu zasady zaczyna się prawomocność wyroku karnego nie od dnia, lecz od chwili ogłoszenia swego, z kąd wynika, że początkiem i końcem kary więziennój nie jest właściwie dzień lecz chwila rozpoczętej kary. Niezgodny zatem z ustawą jest postępek sądów, które koniec kary więziennej na miesiące lub lata ustanowionej liczą z dniem późniejszego miesiąca lub roku poprzedzającym rozpoczęcie kary. Raczej koniec kary przypada w ten sam dzień kalendarzowy i w tę samą godzinę późniejszego roku lub miesiąca, którego lub o której kara rozpoczętą była, tak iż n. p. więzień, który będąc skazany na dwuletnie więzienie, począł odbywać karę 1. listopada 1865. o godzinie 10. z rana odbędzie ją przy ścisłym tłumaczeniu ustawy o tejże samej godzinie w dniu 1. listopa-

da 1867. Nie zapoznaje się atoli trudności dowodzenia godziny, z którą rozpoczęła się kara, i dla tego dokładne oznaczenie chwili kończącej się kary nie zawsze jest możliwem. W takich razach stanie się zadość ustawie, jeśli w ogóle odpowiedni dniowi rozpoczętej kary dzień kalendarzowy późniejszego roku lub miesiąca uważany będzie jako koniec kary bez oglądania się na godzinę, o której kara poczynała się; przeto dymisya więźnia tego dopiero dnia (nie zaś poprzedniego) nastąpić winna (dekr. minist. sprawiedl. z 19. lutego 1866, L. 11974).

Gdyby więzień zbiegł z więzienia, czas cały po za tem więzieniem przepędzony nawet po ujęciu go i osadzeniu w innym więzieniu do kary wliczonym nie będzie (rozporz. minist. sprawiedl. z 21. maja 1856. L. 10165). Przeciąg czasu przepędzonego w więzieniu po ogłoszonym wyroku pierwszej instancji wliczony będzie w karę o tyle, o ile rozpoczęcie kary odwlekło się wbrew woli skazanego przez wniesienie odwołania ze strony osób (n. p. krewnych) uprawnionych do korzystania z takich środków prawnych, nawet mimo woli skazańca. Wliczenie ma miejsce podobnie, gdyby odwołanie odniosło skutek choćby tylko po części pomyślny dla skazanego (§ 400 postępow. kar.) Jeśli więzień już przynajmniej trzy miesiące odsiedział w odosobnieniu, natędy przy obliczeniu kary odcierpianej, dwa dni w zupełnem odosobnieniu strawione liczy się za trzy dni, bez względu na to, że przy nabożeństwie, w szkole lub przechadzce na świeżem powietrzu zupełne odosobnienie więźnia przeprowadzonym być nie mogło (§ 4 ustawy z 1. kwietnia 1872, L. 43 D. U. P.)

Połączenie stosownej roboty z karą więzienia.

§. 18. Z karą więzienia zawsze jest przymus do roboty połączony. Każdy więzień musi przeto takie wykonywać roboty, jakich wymaga urządzenie zakładu karnego.

Przy wydzielaniu robót, ile możliwości na uwadze mieć należy stopień kary więzienia, dotychczasowy spo-

sób zatrudnienia, równie jak stopień wykształcenia więźni.

Z tego co więzień więcej jak mu zadaniem było odrobi, powstaje t. z. zwyżka zarobku; połowa jej przy wyjściu z więzienia w gotówce zapłaconą mu będzie, drugą nie dostawszy pieniędzy do ręki, obrócić może podczas kary więziennej na poprawienie wikt swego (dekr. nadw. z 7. grudnia 1817, L. 1193 Z. U. S.) Używanie więźniów do robót dla urzędników publicznych lub osób prywatnych zabronione (dekr. nadw. z 18. maja 1804, L. 667, z 6. lipca 1821, L. 1764, Z. U. S. rozporz. minister. spr. wew. z 28. listopada 1853, L. 25312). Porów. §§ 84–86 instrukcyi dla sądów karnych z 16. czerwca 1864. L. 165. D. U. P.. Ulgi dla więźniów za t. z. zbrodnie polityczne skazanych zaprowadzone na mocy rozp. minister. sprawiedl. z 29. grudnia 1864, L. 2205 oparte są na postanowieniu cesarskiem z 18. paźdz. 1849.

Zaostrzenia kary więziennej.

§. 19. Kara więzienia także jeszcze zaostrzoną być może:

- a) przez post;
- b) przez wyznaczenie twardego łoża;
- c) przez trzymanie w oddzielnem więzieniu;
- d) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;
- e) (przez chłostę kijami i różgami);
- f) przez wygnanie z kraju po odbytej karze.

Kara chłosty zupełnie i bez rozróżnienia dalszego uchyloną jest na mocy §§ 1 i 2 ustawy z 15. listopada 1867, L. 131. D. U. P. a gdzie przedtem stanowiła zaostrzenie kary więziennej, zastąpić ją należy innem legalnie dopuszczonem zaostrzeniem.

Post.

§. 20. Pierwszy i drugi stopień kary więzienia, postem w ten sposób może być zaostrozonym, iż więzień w niektórych dniach o chlebie tylko i wodzie trzymanym będzie. Co jednak w tydzień nie więcej nad trzy razy miejsce mieć może, i to tylko w dniach, przez inne przegrodzonych.

W dniach, w których więzień na mocy wyroku odcierpieć ma zaostwienie kary przez post lub ponieść karę dyscyplinarną postu, dostanie mu się tylko zwykła porcja chleba, wyjąwszy gdyby lekarz zakładu karnego uznał konieczność dostarczenia mu o pół funta chleba więcej, co nigdy jednak więcej niż razem jeden kilogram chleba nie wyniesie. To samo ma miejsce, jeśli na więźnia więcej niż jeden dzień postu w tygodniu nałożono. Przepis powyższy wykonać należy w ten sposób, żeby w więzieniach spółnych (bez odosobnienia urządzonych) kara postu przypadała zawsze na pewne dni z góry oznaczone, i żeby więźniów na karę postu skazanych podczas obiadu oddzielano od innych niedotkniętych postem więźniów (rozp. minister. sprawiedl. z 22. paźdz. 1873, L. 6882).

Twarde leże.

§. 21. Zaostwienie przez wyznaczenie twardego łoża, zależy na ograniczeniu więźnia do gołej ławy, co jednak tylko dniami przez inne przegrodzonymi, i nie więcej nad trzy razy w tydzień nastąpić może.

Więzienie oddzielne.

§. 22. Trzymanie w oddzielnem więzieniu nie może trwać dłużej nieprzerwanie, jak przez miesiąc, i dopiero potem po przerwie jednego miesiąca znowu

nastąpić może. Zresztą więzień i w czasie takowego zamknięcia odwiedzanym być winien przynajmniej dwa razy na dzień przez osobę od dozoru więziennego, i zatrudnianym w sposób odpowiedni.

Porów. ustawę z 1. kwietnia 1872, L. 43, D. U. P. o wykonaniu kary więziennej w odosobnieniu.

Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

§. 23. Odosobnione zamknięcie w ciemnej celi nie może nieprzerwanie trwać dłużej nad dni trzy, i dopiero po upływie jednego tygodnia znowu miejsce mieć, a ze wszystkiem najwięcej dni trzydzieści w roku dosięgać może.

Kara chłosty.

§. 24. (Kara chłosty wykonaną będzie na młodzieńcach niżej lat ośmnastu i na białogłowach, różgami, na osobach dorosłych rodzaju męskiego, kijami, i ogranicza się w ilości najwięcej do razów trzydzieści. Chłosta nie będzie użyta, jak tylko przeciw osobom, na powrót w zbrodnię zapadłym, i za uprzedniem oświadczeniem ze strony lekarza, iż stan zdrowia winowajcy szkody ztąd nie poniesie, a wykonaną być ma podczas całego ciągu kary, nie częściej jak raz jeden i nigdy publicznie).

Cały ten paragraf zniesiony przez uchylene całkowite chłosty; zob. wyżej przy § 19.

Wygnanie z kraju.

§. 25. Wygnanie z kraju wyrzeczonym być może tylko przeciw zbrodniarzom cudzoziemcom, i rozciągać

się musi zawsze na wszystkie kraje koronne cesarstwa austriackiego.

Blizsze postanowienia przy wykonaniu tego zaostrzenia kary więziennej podaje § 407 postęp. karnego.

Prawne skutki każdego osądzenia za zbrodnię.

§. 25. Każde osądzenie dla zbrodni pociąga za sobą z mocy ustawy skutki następujące:

W wyroku nie wymienia się wyliczonych tu w ustępach a—g prawnych skutków każdego osądzenia za zbrodnię (rozp. minister. sprawiedl. z 27. czerwca 1857, L. 14125).

a) odebranie wszystkich tak krajowych jak i zagranicznych orderów, cywilnych i wojskowych znaków zaszczytnych;

Austriackie ordery odeślą sądy do kancelaryi orderowej; zagraniczne odsyła się przez c. k. ministerstwo spraw zagranicznych rządowi zagranicznemu, któremu w razie, jeśli osoba dekorowana jest cudzoziemcem, pozostawia się dalsze zarządzenie podług statutów orderowych (dekr. nadw. z 4. sierpnia 1815, L. 1165 i z 6. paźdz. 1835, L. 86. Z. U. S.) Nadane cudzoziemcowi dekoracje austr. zwrócić należy rządowi austr., jeżeli ozdobiony nimi postradał znaki zaszczytne na mocy wyroku sądowego (rozporz. minister. sprawiedl. z 2. lut. 1875, L. 1343). Medal cywilny i medal za waleczność. metalowy krzyż wojskowy, dawniejszy wojskowy znak odznaczenia (dystynkcyi), oznaki służby wojskowej, medal pamiątkowy i znak honorowy dany w 1866. r. w Tyrolu obrońcom ojczyzny, tudzież cywilny krzyż zasługi traci się tylko przy skazaniu na więzienie ciężkie, atoli zdjąć je należy podczas kary więziennej (dekr. nadw. z 20. czerwca 1818, L. 1469, z 20. kwietnia 1827, L. 2274, z 29. lipca 1835, L. 63, Z. U. S., rozporz. minist. z 1. maja 1850, L. 185, § 6 rozporz. minist. z 20. grudnia 1850, L. 25, D. U. P. z 1851. r., rozp. z 13. listop. 1854, L. 294. D. U. P. i rozp. minist. sprawiedl. z 8. marca 1867, L. 2358).

b) utratę wszystkich tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, tudzież odjęcie prawa odzyskania takowych lub uzyskania nowych, bez pozwolenia Cesarza;

c) wykluczenie od prowadzenia odpowiedzialnej redakcyi pism peryodycznych;

Porów. § 12 ustawy drukowej z 17. grudnia 1862. L. 6.
D. U. P. z r. 1863.

d) utratę wszelkiego publicznego urzędu lub służby, włącznie urzędu nauczycielskiego, tudzież niezdolność do otrzymania takowego, lub odzyskania utraconego, bez wyraźnego zezwolenia Cesarza;

Przepisanem to jest po szczególe, względem: 1) urzędników sądowych (§§ 3 i 75 Pat. z 3. maja 1853, L. 81. D. U. P.); 2) asyentów (świadków) sądowych (§ 102 post. kar.); 3) wszystkich rządowych i na równi z nimi będących urzędników i sług (§ 7. rozp. ces. z 10. marca 1860, L. 64. D. U. P.); 4) żandarmów § 33, L. 4, ustawy z 26. lutego 1876, L. 19, D. U. P.); 5) urzędników, dozorców i robotników górniczych (§ 202 Pat. z 23. maja 1854, L. 146, D. U. P.); 6) członków izb handlowych (§ 11 ust. z 29. czerwca 1868. r. L. 85, D. U. P.); 7) strażników polnych, leśnych i łowieckich (§ 4 rozp. z 1. czerwca 1857. L. 124 i § 7 rozp. z 30. stycznia 1860. L. 28. D. U. P.); 8) urzędników, sług i robotników kolejowych na przestrzeni między Bodenbach a granicą austr. (art. 5 konwencyi z 31. grudnia 1850, L. 80, D. U. P. z 1851. r.); 9) wedle art. 11 umowy zawartej między Austryą i Włochami z 23. kwietnia 1867. L. 108 D. U. P. nie wolno zarządom kolejowym po stronie drugiego państwa mieć takich urzędników, sług lub robotników, którzy dla zbrodni pospolitej osądzeni byli prawomocnie; 10) w art. XII. traktatu między Austryą a Bawaryą z 16. maja 1877, Nr. 82 D. U. P. tyczącego się wybudowania od kole

smereczańskiej odnogi prowadzącej do Chebu, przyrzekł królewsko-bawarski rząd nie używać do służby kolejowej na ziemi austr. żadnych urzędników, sług lub robotników karanych dla zbrodni lub występków przeciw austro-węgierskiej monarchii popełnionych.

- e) usunięcie duchownych od beneficyum i niezdolność otrzymania kiedy takowego bez wyraźnego zezwolenia Cesarza;

Jeżeli posiadacz urzędu kościelnego lub beneficyum kościelnego utraci obywatelstwo austriackie, albo jeżeli zostanie uznany za winnego czynów zbrodniczych lub takich czynów karygodnych, które pochodzą z chciwości, uwłaczają moralności, lub dają publiczne zgorszenie, naówczas zarząd wyznaniowy rządowy ma domagać się, aby go odsunięto od urzędu lub beneficyum. Przepisy powyższe odnoszą się także do duchownych, powołanych na zastępców w tychże urzędach, na tymczasowych administratorów, lub na pomocników. Jeżeli władze kościelne w stosownym przeciągu czasu nie uczynią zadosyć domaganiu się Rządu, natenczas urząd ów lub beneficyum uważa się za opróżnione w zakresie państwa (U. z 7. maja 1874, Nr. 50, D. U. P., § 8).

Przepis rzeczony obowiązuje także względem duchownych innych wyznań uznanych legalnie mocą ustawy z 20. maja 1874, L. 68. D. U. P. § 12. Dla duchownych ewangelickich obojga wyznań zdatność do urzędu parafialnego zależy przede wszystkim od nieskazitelności moralnej (§ 34 rozp. minist. z 26. stycznia 1866 L. 15. D. U. P.)

- f) utratę zdolności do sprawowania urzędu sędziowskiego, adwokatury i notaryatu, publicznego agentowstwa, i wszelkiego zastępstwa przed władzami publicznemi;

Pod względem adwokatów przepis ten powtórnie wyrażony jest w § 34 lit. c ordynacyi adwokackiej z 6. lipca

1868, L. 96. D. U. P., pod względem notaryatu w § 6 ordynacji notaryalnej z 25. lipca 1871, L. 75. D. U. P. Tu należy wspomnieć także o utracie urzędu stręczyciela handlowego, czyli sensala i niezdatność nadal do piastowania tego zawodu publicznego (§ 1 i art. 84 ustawy z 4. kwietnia 1875, L. 68. D. U. P.)

g) odjęcie wszelkich na przepisach pensyjnych uzasadnionych pensyj, prowizyj, zasiłków na wychowanie, lub innych poborów, równie jak wszelkich darów łaski.

Względem płacy pensyjnej (emerytalnej) dla wojskowych zarządza ustawa z 27. grudnia 1875, L. 158, D. U. P., że cały czas kary więziennej nad sześć miesięcy wymierzonej wyłącza się od policzenia (go) przy wymierzeniu emerytury, tudzież że emerytowi wojskowemu odjętą zostanie emerytura w razie osądzenia go dla zbrodni, jeżeli takowe z mocy ustawy pociąga za sobą utratę pensyi, nareszcie, że w razie wydalenia takiego emeryta ze służby cywilnej na skutek osądzenia karno-sądowego pociągającego za sobą z mocy ustawy odjęcie emerytury, nie ma miejsca przywrócenie mu dawnej wojskowej pensyi lub prowizyi.

Zasiłek inwalidów wojskowych, i połączona z medalem waleczności płaca, jak też inne pobory inwalidów lub występujących żołnierzy z fundacyi czy to publicznej czy prywatnej przepadają tylko w razie osądzenia winowajcy na karę ciężkiego więzienia (minist. rozp. z 30. czerwca 1853, L. 124, z 13. listop. 1854, L. 294 i § 106, ustawy z 27. grudnia 1875, L. 158. D. U. P.)

Prócz tego utrzymane zostają w swej mocy te postanowienia przepisów cywilnych, politycznych i kóścielnych, które do skazania za zbrodnię przywiązują dalsze jeszcze skutki szkodliwe.

Takie prawne skutki wymieniają: §§ 29, 56, 68, 109, 115, 176, 191, 254, 281, 393, 540, 541, 543, 592, 768, 769, 770, 782

1210 kod. cyw.; §§ 120, 170, postęp. kar. §§ 215, 217, 218, 263 Galicyj. Ust. sąd.; §§ 296, 695, kod. kar. skarb. — Osądzenie dla zbrodni pociąga jeszcze za sobą: 1) utratę prawa wybierania i obieralności przy wyborach do izby poselskiej w radzie państwa i przy wyborze prawyborców (Ust. z 2. kwietnia 1873, L. 40. D. U. P. § 20, L. 4; 2) utratę prawa wybierania i obieralności do sejmu krajowego (Pat. z 26. lut. 1861, L. 20, D. U. P.); 3) utratę prawa wybierania i obieralności do reprezentacyi gminnej (art. IX. Ust. z 5. marca 1862, L. 18. D. U. P.); 4) niezdatność do handlu domokrażnego (§ 3 Pat. z 4. września 1852, L. 252, D. U. P.); 5) utratę upoważnienia do hurtownej sprzedaży tytoniu i stempli (dekr. nad. z 23. paźdz. 1838, L. 42792) 6) za wydarzone przekupienie utratę prawa do zawierania z rządem kontraktów (dekr. nadw. z 1. grudnia 1847, L. 1101. Z. U. S.); 7) utratę prawa wybierania i obieralności do izb handlowych (§ 7 Ust. z 29. czerwca 1868, L. 85. D. U. P.); 8) odjęcie prawa do uczęszczania na giełdę (Ust. z 1. kwietnia 1875. L. 67, D. U. P. § 5); 9) utratę prawa uzyskania kredytu ceł przywozowych w razie osądzenia dla zbrodni z chęci zysku pochodzącej; 10) doraźne oddalenie urzędnika, dozorczy lub robotnika w kopalniach (§ 202 ust. z 23. maja 1854, L. 146); 11) wykluczenie od wykonywania czy to samodzielnie czy też przez zastępcę professyi, gdyby zdawało się rzeczą niebezpieczną dozwolnić wykonywania profesyi po odbytej karze (§§ 7, 18, 58 Pat. z 20. grudnia 1859, L. 227. D. U. P.); § 12) rozwiązanie stosunku służbowego i nauki rzemieślniczej pomiędzy właścicielem zakładu przemysłowego, pomocnikami jego i terminatorami (tamże §§ 78, 96); 13) utrata prawa utrzymywania terminatorów małoletnich (§ 89 tamże); 14) wyłączenie od prawa głosowania w spółkach przemysłowych (§ 120 tamże); 15) wyłączenie od konsensu do uprawy tytoniu (§ 2 rozporz. z 27. marca 1860. L. 72. D. U. P.); 16) wykluczenie żeglarza z szerszego obrębu pobraża morskiego (art. II, rozp. minist. z 29. lipca 1863. L. 69. D. U. P.); 17) dla pospolitych zbrodni lub wykroczeń (występków) prawomocnie osądzonych nie wolno używać na przestrzeniach kolejowych wymienionych w międzyna-

rodowym układzie z Bawaryą i Szwajcaryą z 5. sierpnia 1865, L. 138. D. U. P. (w § 13); 18) nie może korzystać z prawa wstąpienia do wojska jako ochotnik, kto na skutek osądzenia karno-sądowego nie zostaje w pełnem używaniu praw cywilnych (§ 20 ust. z 5. grudnia 1868, L. 151. D. U. P.); 19) nie dopuszcza się ugodnego postępowania (kupieckiego akordu) w upadłościach kupieckich, jeśli dłużnik krédalny obwiniony jest o zbrodnię z chęci zysku, dopóki nie nastąpi uwolnienie od oskarżenia (§ 208 ust. krédalnej z 25. grudnia 1868, L. 1. D. U. P. z 1869. r.), a zawarta już nawet taka ugoda staje się nieważną, jeśli dłużnik krédalny uznany zostanie winnym w myśl § 199 lit. f oszustwa w upadłości (§§ 234, 241 tamże); 20) niezdatność do urzędowania jako przysięgły dla tego, kto jest pod śledztwem karno-sądowym, pod oskarżeniem lub odbywa karę, następnie kto w skutek skazania przez sąd karny gwoili ustawom wyłączony jest od wybieralności do zastępstwa gminy, dopóki to wyłączenie trwa (§ 2 u. z 23. maja 1873, Nr. 121. D. U. P.); 21) wydalenie z urzędu nauczycielskiego przy szkołach ludowych, jeżeli winny utracił obieralność do reprezentacji gminnej (§ 48 ustawy z 14. maja 1869. L. 61. D. U. P.); 22) odebranie praw wybierania i obieralności do sądów przemysłowych i utrata urzędu sędziowskiego w sądach przemysłowych w razie wyżej pod 20. przewidzianym co do sędziów przysięgłych (§§ 9 i 26 ust. z 14. maja 1869, L. 63, D. U. P.); 23) podług l. b. § 28 czeskiej ustawy łowieckiej z 1. czerwca 1866, L. 69. D. U. K. osobom osądzonym dla zbrodni naruszających bezpieczeństwo osób lub własności karty myśliwskiej nie wolno dawać przez 10 lat po odbytej karze.

Prawidła §. 26 i powołanych przy nim ustaw i rozporządzeń, tudzież postanowienia paragrafu 27 radykalnej doznały zmiany skutkiem (noweli) ustawy z 15. listop. 1867. L. 131. D. U. P. stanowiącej w:

§. 5. Odtąd (?) żadne osądzenie karnosądowe nie pociąga za sobą dla osądzonych ani utraty ani ście-

śnienia zdolności cywilnej do działania prawnego czyli do czynności prawnych; uchyla się zatem przepis lit. b. §. 27. i odnośne postanowienia kodexu cywilnego (§§. 61, 574, 868); przepisy zaś zawarte w §§. 191, 254, 281 k. c. zmienia się w tem, że pytanie, ażali osądzenie karne pociągnąć ma za sobą dla osądzanego utratę opieki lub kurateli sądowej lub też niezdadność do objęcia takiego urzędowania, rozwiąże podług zdania swego w każdym pojedynczym wypadku sąd opiekuńczy lub kuratelarny.

§. 6. Od dnia ogłoszenia tej ustawy tylko osądzenie dla zbrodni (w ogólności?) i osądzenie dla przestępstwa kradzieży, przemieszczenia, oszustwa, tudzież dla uczestnictwa w kradzieżach i przemieszczeniach stanowiącego przestępstwo (§§. 460, 461, 463 i 464 k. k.) pociąga za sobą wyrażone w pow. ustawie karnej z 27. maja 1852. jakoteż i w innych przepisach prawne skutki utraty szlachectwa, orderów, znaków zaszczytnych, tytułów publicznych, stopni i godności akademickich, wszelkiego publicznego, rządowego, krajowego lub gminnego urzędu lub służby, adwokatury, notaryatu, publicznego agentostwa, i wszelkiego zastępstwa przed władzami publicznymi, współdziału w reprezentacyach gminnych lub innych zgromadzeniach powołanych do zawiadywania sprawami publicznymi, odjęcia wszelkiej pensyi, prowizyi, zasiłku na wychowanie lub innych poborów.

Niezdolność do uzyskania pomienionych praw

i zaszczytów kończy się z wycierpieniem kary przy osądzeniu dla zbrodni: 1) z §. 58 lit. b. i c. k. k. i z art. I. ustawy z 17. grudnia 1862. L. 8. D. U. P. z 1863. r.; 2) z §§. 60, i 61 k. k. o ile czynności takie nie odnoszą się do przypadków §. 58 lit. a. objętych, z rozpor. minist. z 27. kwietn. 1854. L. 107. D. U. P.; 3) z §. 65 k. k. o ile ta zbrodnia nie dotyczy osoby cesarskiej, tudzież z art. II. ustawy z 17. grudnia 1862; 4) z §. 66 k. k.; 5) z §§. 68, 69, 73 i 81 k. k. o ile wymienione tamże zbrodnie polegają na pobudkach politycznych; 6) z §§. 76, 78 i 80; 7) z ustępu 2. §. 143 i z ustępu 2. §. 157; 8) z §§. 158, 163 i 165; 9) z §§. 212, 214, 217, o ile skreślona w nich pomoc dana zbrodniarzom miała miejsce co do zbrodni powyżej od 1. do 8. przytoczonych; 10) z §. 220 k. k. Co się zaś tyczy innych skutków szkodliwych, które prócz głównych kar i zaostżenia ich, i oprócz przypadłej w myśl ustawy drukowej z 17. grudnia 1862. L. 6. D. U. P. z 1863. r. kaucyi złączone są z orzeczeniem karnem już z mocy ustaw karnych i innych prawnych przepisów, których zatem sędzia wyraźnie ustanowić nie potrzebuje, te już nie mają miejsca przy wyliczonych powyżej zbrodniach, wykroczeniach (występkach) i przestępstwach z wyjątkiem wypadków mieszczących się w §§. 460, 461, 463 i 464 k. k.

W razie osądzenia dla innych w drugim ustępie §. 6. niewyliczonych zbrodni ustaje niezdolność do użycia wspomnianych w pierwszym ustępie tegoż pa-

ragrafu praw i zaszczytów, a nadto ustają także wszystkie inne w trzecim ustępie tego paragrafu nadmienne skutki szkodliwe z upływem dziesięciu lat, jeżeli winowajca skazany był na pięcioletnie przynajmniej więzienie, w innym razie z upływem pięciu lat, przy osądzeniu zaś dla przestępstwa z §§. 460, 461 i 464 k. k. po upływie trzech lat po skończeniu kary.

§. 7. Uchylone są zatem wszelkie ustawy i rozporządzenia, mocą których niezdolność do uzyskania naznaczonych w paragrafie poprzedzającym zaszczytów i uprawnień wraz z innymi jeszcze szkodliwymi skutkami trwała dotąd dożywotnie, co miało miejsce nawet przy osądzeniu dla innych w powyższym paragrafie nie przytoczonych karygodnych czynności, a nawet po wyrokach, orzeczeniach i uchwałach załatwiających postępowanie karne bez uznania winnym oskarżonego.

§. 8. Wymienione w §. 6. zaszczyty i prawa przepadające według tegoż przepisu skutkiem osądzenia karnosądowego nie odzyskuje się ani przez odcierpienie kary ani przez upływ czasu tamże określonego.

§. 9. Postanowienia w §§. 1. do 8. włącznie zawarte mają wsteczną moc obowiązującą także pod względem czynów karygodnych przedtem popełnionych, jakoteż pod względem dawniej zapadłych wyroków i uchwał, jeżeli ich dotąd nie wykonano w zupełności lub jeśli jeszcze trwają połączone z niemi skutki szkodliwe.

§. 10. *d.* Z poczynającą tedy mocą obowiązującą ustawy niniejszej, ustają całkiem skutki szkodliwe złą-

czone podług dotychczasowych przepisów z wydanymi dawniej dla załatwienia procesu karnego wyrokami, orzeczeniami lub uchwałami bez uznania poszlakowanego winnym; skutki zaś prawne wydanego przedtem osądzenia na karę o tyle ustać mają, o ile według obecnej ustawy albo nie wynikają z osądzenia, albo też gasną po upływie terminu w §. 6. naznaczonego; wreszcie

e) postanowienia o utracie wymienionych w §§. 6. i 8. praw i zaszczytów, a podobnie i prawidła o ustaniu niezdolności do uzyskania takowych stosują się także do wyroków karnosądowych przedtem wydanych.

§. 11. Gdyby kto chciał wyjednać sobie świadectwo urzędowe o ustaniu pomienionych w §. 10. lit. *d.* szkodliwych skutków i wyrażonej tamże pod lit. *e* niezdolności wolno mu zgłosić się o wydanie poświadczenia do sądu, który zawyrokował w pierwszej instancji lub w razie nieistnienia już tej władzy — do sądu, który zajął jej miejsce, a w razie odmowy do sądu wyższego i najwyższego udać się może.

§. 12. Postanowienia wyborczych ordynacji krajowych i fundamentalnej ustawy konstytucyjnej zawierające przepisy o prawie wybierania i obieralności tudzież o utracie tych praw politycznych w niczem się nie zmieniają mocą ustawy niniejszej, a zmiana pod tym względem zastrzeżoną zostaje w drodze konstytucyjnej.

Dokończenie §. 26: Regulacja przepisów co do

oddania zbrodniarzy po odcierpieniu kary pod dozór policyi, tudzież postanowienie, jak dalece sądy przytem wpływ swój wywierać mają, zastrzega się późniejszym zarządzeniom.

Tem zarządzeniem oddzielnem jest ustawa z 19. maja 1873. L. 108. D. U. P. podająca policyjnopkarne przepisy w celu poskromienia próżniactwa i włóczęgostwa.

Prawne skutki kary śmierci i ciężkiego więzienia.

§. 27. Nadto zaś pociągają za sobą w szczególności wyroki karne, skazujące zbrodniarza na karę śmierci, lub więzienia ciężkiego, wedle ustawy następujące jeszcze skutki:

a) Jeżeli zbrodniarz jest stanu szlacheckiego, w wyroku karnym dołożonem być ma, że traci szlachectwo. Ta utrata jednak dotyka tylko jego samego, przetoż nie rozciąga się ani do małżonki jego, ani do dzieci, przed wyrokiem takowym spłodzonych.

Ustęp pod lit. b. uchylony został na mocy §. 5. zwyż przytoczonej ustawy z 15. listop. 1867. L. 131. D. U. P.

Osobne postanowienia co do zbrodni przez plisma drukowe.

§. 28. (Paragraf ten zniesionym został przez §. 34. u. drukowej z 17. grud. 1862. Nr. 6 D. U. P. n. 1863).

§. 29. (Także i ten paragraf został zniesionym przez §. 34. u. drukowej z 17. grud. 1862. Nr. 6. D. U. P. n. 1863).

Postanowienia względem utraty profesyi, patentu okrętowego i uprawnienia do prowadzenia statku kabotażowego.

§. 30. Utrata profesyi nie jest skutkiem, już z samej ustawy ze zbrodni wpływającym, nie może więc wyrokiem karnym być orzeczoną. Atoliż, jeżeli dla zbrodni skazany posiada profesyę, winien sąd kar-ny po ogłoszonym wyroku akta zakomunikować tej władzy, której służy prawo nadawania profesyi takowej. W razie, gdyby władzy tej zdawało się rzeczą niebezpieczną, dozwolić zbrodniarzowi wykonywania profesyi po odbytej karze, winna takowa zarządzić odebranie profesyi z zachowaniem przepisów istniejących.

W razie gdyby w późniejszym czasie wyszedł na jaw powód, któryby wyłączał profesjonistę lub jego zastępcę, od nadania mu profesyi (zob. 11. przy przedostatnim ustępie §. 26.), może mu władza zakazać wykonywania profesyi, a względnie odebrać mu konsens lub kartę przemysłową (§. 60. pat. z 20. grudnia 1859. L. 277 D. U. P.).

Wyjątkowo sąd kar-ny wyrokiem orzec może utratę profesyi w razie §. 3. ustawy drukowej z 17. grudnia 1862. D. U. P. z r. 1863.

Postępowanie to także i wtedy nastąpić ma, jeżeli skazany posiadał patent okrętowy albo prawo do prowadzenia statku kabotażowego. W takowym razie należy zasądzenie co do utraty prawa takowego, do morskiej władzy centralnej.

Prawo do korzystania z szerszego na mocy rozp. minist. z 29. lipca 1863. l. 69. obrębu żeglugi morskiej pobrzeżnej utracą się już skutkiem osądzenia dla zbrodni (art II. lit. b. tamże).

Ograniczenie kary do zbrodniarza.

§. 31. Jak karygodność, tak też i sama kara nikogo innego dotknąć nie może, jak tylko zbrodniarza.

Ograniczenie samowolności sędziego w wymierzeniu kary.

§. 32. Kara musi ściśle wedle ustawy być wyrzeczoną, zatem ani ostrzej ani łagodniej wymierzoną, jak przepisuje ustawa wedle wykazującego się stanu tak zbrodni, jak zbrodniarza.

§. 33. W powszechności (§§. 52. 54. i 55.) nie może też żaden rodzaj kary na zbrodniarza być orzeczonym, jak tylko, który przez niniejszą ustawę wyznaczonym jest. Nie mniej też nie może kara zasłużona zniesioną być przez ugodzenie się zbrodniarza z poszkodowanym (§§. 187. i 188).

O zbiegu włącej zbrodni;

§. 34. Jeżeli zbrodniarz popełnił więcej zbrodni, będących przedmiotem tego samego dochodzenia i osądzenia, wówczas ukaranym być winien wedle tej zbrodni, na którą surowsza kara jest ustanowiona, wszakże ze względu i na zbrodnie inne.

Jeżeli w czynie popełnionym mieści się kilka ustawą karną zabronionych naruszeń prawa, które razem wzięwszy nie są wymagane do istoty jednej zbrodni ani nie pociągają za sobą wyższego tylko stopnia kary, zachodzi zbieg więcej zbrodni, skoro oprócz znamion stanowiących pewną zbrodnię jeszcze okażą się znamiona drugiej zbrodni nie zawarte w pojęciu pierwszej. (Orzeczenie sądu kasacyj. z 18. marca 1875. L. 2634, Nr. 53).

lub zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami.

§. 35. Przepis ten zachowanym być musi także i w przypadku zbiegu zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami.

Postanowienia osobne, w §§. 28 i 29 wyszczególnione, mają w przypadku zbiegu więcej zbrodni albo zbrodni z wykroczeniami lub przestępstwami, oprócz innej kary, prawem przepisanej, nawet i wtenczas być zastosowane, gdyby przez treść pisma drukowego jedna tylko z karygodnych czynności zbiegających się popełnioną została. — Niemniej i w tym razie, gdyby tylko na jedną z tych karygodnych czynności zbiegających się, w tej lub innej ustawie postanowioną była kara pieniężna, lub która z kar, w §. 240 lit. b) i c), oznaczonych, orzeczoną być ma na winowajcę zawsze oprócz innej kary prawnej, także i ta kara osobna.

Por. §§. 57, 58, 263, 264 i 265 p. k.

Gdy czyn karygodny należący do sądów cywilnych, zejdzie się z czynem karygodnym, który należy do sądów wojskowych, natenczas postępowanie, które sądy wojskowe z powodu ostatniego czynu przeprowadzić mają, winno nastąpić przed postępowaniem należącym do sądu cywilnego, jeżeli zbrodnia spełniona pod jurysdykcyą sądu cywilnego nie jest zagrożona karą śmierci lub dożywotniego więzienia, czyn zaś, który mają sędzić sądy wojskowe, mniejszą karą jest zagrożony. Jeżeli sądy karne, tak cywilny jak i wojskowy uznają obżałowanego winnym czynu karygodnego, natenczas ten z tych dwu sądów karnych, który później wyrok wydaje, winien przy wymiarze kary uwzględnić karę, na którą winny był zasądzony poprzednim wyrokiem. Ta kara ma być wykonana pierwszej, która

pierwej zawyrokiowaną została. (U. z 23. maja 1871. N. 45. D. U. P. §. 10. i z 20. maja 1869. Nr. 78. D. U. P. §. 5.).

O zbiegu karygodnej czynności podpadającej pod ustawę o odpowiedzialności ministrów z innym czynem podlegającym pow. ustawie karnej, zob. §. 23 ustawy z 25. lipca 1867, L. 101 D. U. P.

Przepis paragrafu 35 odnosi się tylko do przestępstw umieszczonych w powsz. ustawie karnej lub też w innej ustawie nie naznaczającej atoli władzy do skarcenia przestępstwa tego powołanej (rozp. minister. sprawiedl. z 24. stycznia i 16. sierpnia 1855, L. 25523 i 16537). Zgodnie z tą zasadą zarządziły rozp. minist. sprawiedl. z 11. listop. 1870, L. 13189 i minister. spr. wewn. z 17. październ. 1870, L. 12083, że czyny i opuszczenia naruszające regulamin ruchu na kolei żelaznej (rozdział drugi patentu z 16. listopada 1851, L. 1, D. U. P. z 1852 r.) wtedy tylko podlegają sądom, jeśli postanowienia pow. ustawy karnej do nich mają zastosowanie, a zatem jeśli przestępstwo podlega prawidłom pow. ustawy karnej.

Przed sądy karne należą w szczególności przestąpienia przepisów o wyrobie, handlu i posiadaniu broni i amunicyi, tudzież o noszeniu broni (pat. z 24. paźdz. 1852-L. 223, D. U. P.)

O zbrodniach popełnionych przez poddanych za granicą.

§. 36. Poddany cesarstwa austriackiego popełniwszy zbrodnię za granicą, w krajach tutejszych ujęty, nigdy nie będzie wydanym za granicę, lecz bez względu na ustawy kraju, gdzie zbrodnię popełnił, postępować się będzie z nim podług tejże karnej ustawy.

Jeżeli jednak za ten czyn już za granicą był ukarany, wliczoną mu być winna kara odcierpiana do kary, mającej być wyrzeczoną podług niniejszej karnej ustawy.

W żadnym przypadku nie będą wykonywane w krajach tutejszych wyroki zagranicznych władz karnych.

W stosunku do Węgier. Obwieszczono rozporządź. ministerstwa sprawiedliwości z 8. sierpnia 1864, L. 1359 prezyd. zawarty między niem a byłą król. węg. kancelaryą nadworną układ, mocą którego pod warunkiem zupełnej wzajemności obywatele krajów reprezentowanych w radzie państwa za popełniony na Węgrzech czyn karygodny mieli być wydani właściwemu sądowi karnemu węgierskiemu. Odkąd jednak zaszła zmiana w prawnopolitycznych stosunkach krajów korony węgierskiej zdarzało się kilkakrotnie, że królewsko-węgierskie sądy odmawiały, zasłaniając się powagą wskrzeszonych dawniejszych ustaw węgierskich, wydania węgierskich krajowców za popełnione w Przedlitawii zbrodnie; węgierski zaś minister sprawiedliwości oświadczył w tej mierze, że układ przytoczony z powodów formalnych nie ma już mocy obowiązującej dla węgierskich sądów karnych. Ze stanowiska wzajemności zatem układ powyższy uległ tej zmianie, że odtąd i austryackich krajowców za popełnione na ziemi węgierskiej czyny karygodne nie należy wydawać karzącym sądom węgierskim, lecz postąpić z nimi w sądach austr. wedle powsz. ustawy karnej (rozp. minist. sprawiedl. z 6. paźdz. 1869, L. 12131).

W jednym wypadku kr. węgierski minister sprawiedl. oświadczył, że zawarty pomiędzy c. k. ministerstwem sprawiedliwości a byłą król. węg. kancelaryą nadworną układ ogłoszony rozporz. minist. sprawiedl. z 8. sierpnia 1864, L. 1359. zupełnie został uchylony, ale mimo to sądy węgierskie na zasadzie wzajemności i nadal wydawać będą winowajców skazanych lub ściganych przez austr. sądy z powodu zbrodni lub wykroczeń (występków) nie na ziemi węgierskiej popełnionych, o ile oni nie są krajowcami węgierskimi; wydanie zaś dla czynów karygodnych, stanowiących tylko przestępstwo, zgola nie ma miejsca, co przy powołaniu rozpor. minister. sprawiedl. z 6. października 1869, L. 12131 podaje się do wiadomości z dołożeniem, że odtąd przy powzięciu uchwał i układaniu wniosków w myśl §. 59 postępowania karnego tak samo się po-

stąpi, dopóki wzajemna pomoc prawna w stosunku do Węgier nie zostanie mocą układu stanowczo zastrzeżoną (rozp. minist. spr. z 26. maja 1875, L. 6742). Z powodu zaszłego przypadku przypomina się niniejszem, że krajowców korony węgierskiej za czyny karygodne po za obrębem austr. węgierskiego państwa popełnione przytrzymanych w Przedlitawii nie należy wydawać władzy zagranicznej, z uwagi, że obywatelstwo austriackie i węgierskie stanowią jednolitą przynależność państwową zgodnie z międzynarodowem jednolitem stanowiskiem monarchii austr. określone w ustawie z 21. grudnia 1867, L. 146, D. U. P., a mianowicie w §. 1, lit. *a* względem spraw wszystkim krajom monarchii spólnych. W takich razach wypada zarządzić w myśl §. 59 postępow. karnego porozumienie się z król. węg. sądem miejsca urodzenia, na podstawie układu z król. węg. minister. sprawiedliwości, ogłoszonego rozp. minist. sprawiedl. z 26. maja 1875, L. 6742, jeżeli zachodzi zbrodnia lub wykroczenie (występek). (Rp. m. s. z 28. stycz. 1877. L. 966.).

Poddani austriacy za popełnioną na Wołoszczyźnie zbrodnię, odsyłają się po przeprowadzonym tamże śledztwie wraz z aktami do sądów austr. w celu dalszego postąpienia (rozp. minist. sprawiedl. z 9. listopada 1855, L. 22386).

Konsulaty austr. w Turcyi mają obowiązek przy zbrodniach i wykroczeniach (występkach) poddanych austriackich akta śledztwa wedle okoliczności wraz z obwinionym odstąpić do dalszego postąpienia temu sądowi austr., który w tym razie podług osobistych i rodzinnych stosunków jest właściwym (rozp. ministerst. sprawiedl. z 17. grudnia 1863, L. 11230). Jurysdykcya karna austro-węgierskich sądów konsularnych w Egipcie urządzoną jest na mocy ces. rozporz. z 18. grudnia 1875, L. 153, D. U. P.

Art. II. traktatu zawartego d. 20. września 1870, Nr. 74. D. U. P. n. 1871 z Stanami Zjednoczonymi Ameryki względem uregulowania obywatelstwa poddanych obu stron przenoszących się z monarchii austriacko-węgierskiej do Stanów Zjednoczonych Ameryki i z tychże do monarchii austriacko-węgierskiej, postanawia, że naturalizowany poddany jednej

strony, powróciwszy na terytorium drugiej strony, ulega śledztwu i karze za czyn, według ustaw swojej pierwotnej ojczyzny karygodny, a przed wychodźstwem popełniony, jeżeli według odnośnych ustaw jego pierwotnej ojczyzny nie nastąpiło przedawnienie lub jeżeli z innych przyczyn kara miejsca mieć nie może.

Poddanych austro-węgierskich za zbrodnię w Chinach przeciw poddanemu chińskiemu popełnioną, uwięzi urzędnik konsularny i ukarze ich podług ustaw austro-węgierskich (umowa międzynarodowa z 2. września 1869, L. 58, D. U. P. z 1872. roku, art. XXXIX).

Austro-węg. poddani dopuszczający się w Japonii zbrodni przeciw japońskiemu lub obcemu poddanemu, odstawiają się do c. k. urzędnika konsularnego, który ich podług swoich ustaw krajowych pociągnie do odpowiedzialności. Japońskich poddanych za popełniony przeciw obywatelowi austro-węgierskiemu czyn zbrodniczy, stawić należy przed władzą japońską do skarcenia podług ustaw japońskich (art. VI. umowy z 18. października 1869, L. 128, D. U. P. z 1872).

Zagraniczne wyroki karne są u nas bezskuteczne także pod względem nakazanego w nich zwrotu kosztów (rozp. minister. sprawiedl. z 16. maja 1855, L. 5589 i z 13. maja 1860, L. 6437); dla tego nie mają miejsca ani pobór ani ściąganie orzeczonych w karnym wyroku zagranicznym kosztów postępowania i wykonania karnego; c. k. sądy na tego rodzaju odezwę władz obcokrajowych żadnej pomocy prawnej dawać i od wszelkiego współudziału w takich sprawach powstrzymać się mają (rozp. minister. sprawiedl. z 3. czerwca 1877, L. 7099). Zgodnie z powyższą zasadą stanowi protokół dodatkowy z 3. lut. 1868, N. 19. D. U. P. do międzynarodowego regulaminu portu i żeglugi na jeziorze Bodeńskim, że w razie, gdyby obwiniony o przestąpienie tego regulaminu obywatel innego państwa uszedł przed spełnieniem orzeczenia karnego, przestąpienie na żądanie władzy orzekającej w rodzinnym kraju obwinionego podług tam obowiązujących ustaw krajowych dochodzonem i ukaranem zostanie.

Pod względem austr. urzędników i służb kolejowych stojących za granicą — zob. umowy międzynarodowe przy następnym §. 37.

Wspomnieć jeszcze trzeba o umowach z Bawaryą (dekr. nadw. z 14. maja 1844, L. 806, Z. U. S.), z Prusami (dekr. nadw. z 8. lutego 1848, L. 1117, Z. U. S.), z Saksonią (dekl. minister. z 30. lipca 1852, L. 171, D. U. P) zawartych dla zapobieżenia szkodom w lasach, w łowiectwie, rybołóstwie i w polach na pograniczu; mocą których to układów rządu kontraktujące zobowiązały się poddanych swoich popełniających na obcej ziemi takie czyny karygodne pociągać do odpowiedzialności podług tych ustaw i karać ich taksamo, jakby czyn karygodny we własnem państwie był popełniony.

O zbrodniach, popełnionych przez cudzych a) w krajach tu-tejszych;

§. 37. Także i na cudzoziemca, w austryackiem państwie zbrodnię pełniącego, wyrok jedynie podług niniejszej ustawy będzie wydanym (§. 41).

Okręt austr. na morzu uważa się za część austryackiego państwa (art. II, § 30. Editto politico z 25. kwietnia 1774. i postanowienie ces. z 25. czerwca 1826. L. 2215. Z. U. S.). Poddani Persyi stoją w Austrii w sprawach karnych na równi z poddanymi narodów najwięcej uprzywilejowanych (art. 12. traktatu handlowego z 17. maja 1857. L. 74. D. U. P. z 1858). Królewsko saski urzędnicy, słudzy i robotnicy w dworcu kolejowym w Bodenbach i na przestrzeni kolejowej aż do granicy krajowej, tudzież na przestrzeni kolejowej Voitersreuth aż do Chebu (Eger) podlegają austr. ustawom i przepisom policyjnym z wyjątkiem spowodowanych naruszeniem obowiązku służbowego nieszczęść i uszkodzeń, tudzież zbrodni i występków samego państwa saskiego dotyczących. (Art. 3. umowy z 31. grudnia 1850. L. 80. D. U. P. z r. 1851, art. 13. umowy międzynarodowej z 30. listopada 1864. L. 2. D. U. P. z r. 1865). — Urzędnicy, słudzy i robotnicy na kolei żelaznej okalającej jezioro Bodeńskie podlegają ustawom, jakoteż policyjnym przepisom tego pań-

stwa, w którym przebywają (art. 12. trakt. z 5. sierpnia 1865, L. 135. D. U. P.). — Mający posadę przy austro-włoskich kolejach podlegają w sprawach służby swojej i karność wyłączenie władzom swego kraju; winni jednak przestrzegać ustaw karnych i policyjnych państwa, w którym mieszkają, podlegając władzom jego sądowym (art. 28. lit. f., układu z 23. kwietnia 1867. L. 106 D. U. P.). Urzędnicy ruchu kolejowego na kolejach z Landshut do Szwadowic i z Wildenberg do Glatz, tudzież na przestrzeniach kolejowych z Landau na Eisenstein do Pilzna, potem z Passawy na Kunzward do Strakoniec podlegają bez względu na miejsce zamieszkania swego w sprawach karność tej władzy, która ich mianowała; pod każdym zaś innym względem podlegają ustawom i władzom tego państwa, w którym jest ich siedziba (art 12 umowy z 5. sierpnia 1867. L. 128. D. U. P., tudzież §§ 17. 25. 26. traktatu z 30. marca 1873. L. 107. D. U. P.). — Takie same postanowienia mieszczą się w art. IX. traktatu z Niemcami z 2. marca 1877. Nr. 22. D. U. P. tyczącego się wybudowania kolei łączącej Chotzen na Halbstadt i Friedland z miejscowością Altwasser, następnie w art. XII. traktatu z Bawaryą z 16. maja 1877. L. 82. D. U. P. tyczącego się wybudowania od kolei smereczańskiej odnogi prowadzącej do Chebu.

Pod względem urzędników konsularnych niektórych państw przytoczyć wypada następane prawidła szczegółowe:

Traktat z 11. grudnia 1866. L. 167. D. U. P. zawarty z Francją stanowi w art. 2: Konsulom jeneralnym, konsulom, zastępcom konsulów (vicekonsulom) i ich kanclerzom będącym obywatelami Francyi, służy prawo nietykalności (Immunität) osobistej, wyjąwszy gdyby się dopuścili czynu w ustawodawstwie krajowem za zbrodnię poczytanego. Art. 3. W razie zachodzącej przeszkody, nieobecności lub śmierci konsula jeneralnego, konsula lub wicekonsula dopuszcza się elewów, kanclerzy i sekretarzy, których władzom właściwym przedstawiono w tym charakterze urzędowym, do pełnienia funkcyi konsularnych a w tym przeciągu czasu używają ci zastępcy wszystkich praw i przywilejów mocą konwencji przyznanych. Art. 7. Je-

neralni konsulowie i konsulowie mogą za potwierdzeniem rządu swego mianować wicekonsulów i agentów konsularnych po miastach, portach i miejscowościach swego obrębu konsularnego. Ci wicekonsulowie i ajenci konsularni korzystają także z praw i przywilejów niniejszą konwencją ustanowionych. Atoli wicekonsulom nie będącym obywatelami państwa, które ich mianowało i agentom konsularnym nie służy nietykalność i prawa w art. 2. ustanowione.

Konwencya konsularna z 11. lipca 1870. (Nr. 116. D. U. P. n. 1871.) pomiędzy monarchią austriacko-węgierską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki północnej, przepisuje: **Art. II.** Konsulowie jeneralni, konsulowie, wicekonsulowie i ajenci konsularni, ich kanclerze i urzędnicy konsularni, jeżeli są obywatelami państwa, onychże mianującego... nadto osoby ich są nietykalne, wyjąwszy w razie dopuszczenia się czynów, ustawami kraju, w którym rezydują, za zbrodnię uznanych. **Art. VI.** W razie niemożności pełnienia służby, 'nieobecności lub śmierci konsulów jeneralnych, konsulów lub wicekonsulów, elewi konsularni, kanclerze, i sekretarze, którzy już pierwaj w spomnionym przymiocie odpowiednim władzom w monarchii austriacko-węgierskiej lub w Stanach Zjednoczonych byli przedstawieni, bez przeszkody do pełnienia czynności konsularnych będą przypuszczeni i w ciągu tego czasu używać mają swobód i przywilejów, konwencją niniejszą im nadanych. **Art. VII.** Konsulowie jeneralni i konsulowie mogą mianować wicekonsulów i agentów konsularnych w miastach, portach i osadach swego okręgu konsularnego z zastrzeżeniem zatwierdzenia ze strony rządu tego kraju, w którym rezydują. Wicekonsulowie ci i ajenci konsularni... przywilejów i swobód konwencją niniejszą określonych, będą używać. Tym jednak wicekonsulom i agentom konsularnym, którzy nie są poddanymi mianującego ich państwa, swobody i nietykalności, artykułem II. postanowione, nie będą przyzwolone.

Konwencya konsularna z królestwem Portugalskiem z 9. stycznia 1873. N. 135. D.U.P. n. 1874. przepisuje: **Art II.** Konsulom głównym, konsulom, wicekonsulom lub agentom konsulatu

służy nadto prawo nietykalności, wyjąwszy gdyby się dopuścili uczynków, w prawodawstwie karnem kraju, w którym mają siedzibę, za zbrodnię poczytywanych. **Art. VI.** W razie przeszkody, nieobecności lub śmierci konsulów głównych, konsulów, wicekonsulów lub agentów konsulatu, elewi konsulatu, kanclerze i sekretarze, którzy poprzednio byli jako tacy przedstawieni odpowiednim władzom, będą całkowicie przypuszczeni do sprawowania tymczasowo władzy konsularnej, bez żadnej przeszkody władz miejscowych, które w każdym przypadku... dopóki ma trwać ich działalność urzędowa, zapewnią im używanie wszelkich tych praw, swobód i przywilejów, które w niniejszej konwencji są zawarowane na rzecz konsulów głównych, konsulów, wicekonsulów albo agentów konsulatu. **Art. VII.** Konsulowie główni i konsulowie należycie przez swoje rządy upoważnieni, mogą ustanawiać wicekonsulów i agentów konsulatu w rozmaitych portach, miastach lub miejscach, w okręgu ich konsulatu położonych... pod wyraźnym warunkiem, że takowi powinni być zatwierdzeni przez rządy właściwe i otrzymać exekwaturę... Zresztą będą używali tych samych przywilejów i swobód, które w konwencji niniejszej są zawarowane na rzecz konsulów, z zastrzeżeniem wyjątków ustanowionych w artykule II.

Konwencya konsularna z królestwem włoskiem z 15. maja 1874. Nr. 96. D. U. P. n. 1875. przepisuje: **Art. 5.** Konsulowie główni, konsulowie, wicekonsulowie i agenci konsulatu, będący poddanymi państwa, które ich mianuje, będą używali prawa nietykalności osobistej i nie mogą być aresztowani ani więzieni chyba za czyn karygodny, który, jeżeli był popełniony w monarchii austriacko-węgierskiej, stanowi podług ustaw austriackich istotę zbrodni, albo podług ustaw węgierskich jest zagrożony ciężkimi karami, albo, który, jeżeli był popełniony we Włoszech, pociąga za sobą według ustaw włoskich karę kryminalną. **Art. 8.** W razie przeszkody, nieobecności lub śmierci konsulów głównych, konsulów, wicekonsulów, kanclerze i sekretarze, którzy poprzednio byli jako tacy przedstawieni odpowiednim władzom, będą całkowicie przypuszczeni

do sprawowania tymczasowo czynności konsulowskich bez żadnej przeszkody ze strony władz miejscowych. Owszem władze te.... dopóki ma trwać ich działalność tymczasowa, zapewnią im używanie wszelkich tych praw, swobód i przywilejów, które w niniejszej koncesyi są zawarowane na rzecz urzędników konsulowskich obu stron. **Art. 9.** Konsulowie główni i konsulowie mogą mianować wicekonsulów i agentów konsulatu w miastach, portach i miejscach w obrębie ich konsulatu położonych, z zastrzeżeniem aprobaty tychże przez rząd miejscowy.... Takowi (agenci) będą używali przywilejów i swobód w konwencyi niniejszej ustanowionych, z wyjątkami zawartymi w artykułach 3. i 5.

Tutaj należy zauważyć, iż urzędnikom konsularnym państwa niemieckiego artykułem 20. traktatu z 9. marca 1868. Nr. 52. D. U. P., Hiszpanii art. XXII. traktatu z 24. maja 1870. Nr. 139. D. U. P. n. 1871, Japonii art. II. traktatu z 18. paźdz. 1869. Nr. 128. D. U. P. n. 1872, Siamu art. II. traktatu z 8. maja 1871. Nr. 8. D. U. P. n. 1873, Szwecyi i Norwegii art. VI. traktatu z 3. listop. 1873. Nr. 60. D. U. P. n. 1874, królestwa hawajskiego art. XV. traktatu z 18. czerw. 1875. Nr. 87. D. U. P. n. 1876, przyznane są te same prawa, przywileje i swobody, które służą urzędnikom konsularnym reprezentującym naród, któremu się najbardziej sprzyja.

b) w zagranicy.

§. 38. Jeżeli cudzoziemiec popełnił za granicą zbrodnię zdrady głównej, ściągającej się do państwa austriackiego lub związku niemieckiego (§. 58), albo zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet austriackich, (§§. 106—121), wówczas z nim tak jak z krajowcem, wedle niniejszej ustawy postąpić należy.

Co się tyczy wzmianki o związku niemieckim, o. uwagę przy §. 58. lit. c.

W traktacie celnym i handlowym między Austryą i Prusami z 19. lut. 1853. Nr. 207. D. U. P., i rp. m. z 12. paźdz. 1853. Nr. 209. D. U. P., postanowiono, że strony kontraktujące karać będą zbrodnie i wykroczenia pod względem monety lub pieniędzy papierowych strony drugiej temi samemi karami, jak zbrodnie i wykroczenia pod względem własnych monet lub pieniędzy papierowych. (Art. 19. tamże).

Następnie umówiono się w skutek zawarcia w Berlinie d. 11. kwietnia 1865. traktatu celnego i handlowego między Austryą i księstwem Lichtenstein z jednej, a państwami niemieckiego związku cłowego z drugiej strony, że poddani jednej strony kontraktującej, którzy przez podrabianie lub fałszowanie urzędowych pieczęci, znaczków pocztowych i stęplowych, papieru stęplowego, publicznych poświadczeń i uwierzytelnień, przez wiadome użycie takich podrobionych lub fałszowanych pieczęci, znaczków (marek), papieru, albo odjęcie, naruszenie lub inne zrobienie cłowego opieczętowania towarów nieużytecznem, — naruszają ustawy państwa należącego do związku celnego, aby przez to zmniejszyć jego dochody, jak również sprawcy i uczestnicy w tych czynnościach tak samo mają być pociągnięci do śledztwa i karani, jak gdyby tych czynów dopuszczono się przeciw ustawom własnego państwa. — Tę ugodę ogłoszono w szczególności: z Prusami i Bawaryą (Rp. m. z 21. czerw. 1865. N. 37. D. U. P.), księstwem Sasko-Altenburgskiem (Rp. m. z 14. lipca 1865. Nr. 52. D. U. P.), wielkiem księstwem Heskiem (Rp. m. z 7. sierp. 1865. Nr. 62. D. U. P.), ks. Sasko-Wejmarskiem, Sasko-Koburg-Gotajskiem, Schwarzburg-Rudolstadt, Reuss m. l. (Rp. m. z 9. sierp. 1865. Nr. 65. D. U. P.), Schwarzburg-Sondershausen (Rp. m. z 8. wrześn. 1865. Nr. 89. D. U. P.), Nassau (Rp. m. z 29. grud. 1865. Nr. 3. D. U. P. n. 1866.) i Badeńskiem (Rp. m. z 2. stycznia 1867. Nr. 5. D. U. P.).

§. 39. Jeżeli cudzoziemiec w zagranicy popełnił zbrodnię inną, nie zbrodnię w powyższym paragrafie

namienione, będzie wprowadzie takowy, gdy zostanie schwytanym, zawsze przytrzymanym; jednakowoż natchmiał porozumieć się należy względem wydania onegoż z rządem tego kraju, w którym zbrodnię popełnił.

§. 40. Gdyby rząd obcy odmawiał przyjęcia, wówczas ze zbrodniarzem zagranicznym postąpić należy w powszechności wedle przepisu niniejszej ustawy karnej. Jeżeli zaś podług ustawy karnej miejsca, gdzie się czynu zbrodniczego dopuścił, postępowanie łagodniej wypadało, należy z nim postąpić wedle tejże właśnie ustawy łagodniejszej. W wyroku karnym musi jeszcze dołożonem być wygnanie po odbytej karze.

W pewnym wypadku, do którego ma zastosowanie niniejszy paragraf, sąd kasacyjny wydał orzeczenie z 8. styczn. 1875. L. 11649. Nr. 42, że karze więziennej zagrożonej w ustawie karnej państwa niemieckiego odpowiada według ustawy karnej austriackiej rodzaj kary więzienia pierwsze stopnia.

§. 41. Jeżeli pod względem wzajemnego wydawania zbrodniarzy, osobne z cudzemi państwami istnieją traktaty, natedy podług takowych postępować należy.

Prawo domagania się wynagrodzenia szkody od zbrodniarza.

§. 42. Ukaranie zbrodniarza nie ubliża bynajmniej prawu tych, którzy przez zbrodnię zostali obrażeni lub uszkodzeni, i którym z tego powodu należy się zadosyćuczynienie lub wynagrodzenie od zbrodniarza, jego dziedziców lub z majątku jego.

Rozdział trzeci.

O okolicznościach obciążających.

Ogólne prawidło przy ocenianiu okoliczności obciążających.

§. 43. W ogólności zbrodnia tem jest większą, im dojrzała rozważa, im rozmyślniejsze przygotowanie do popełnienia zbrodni, im większa przez nią zarządzoną została szkoda, lub większe z nią połączone jest niebezpieczeństwo, im mniej przeciw zbrodni użyć można ostrożności, lub więcej przez nią jest pogwałconych obowiązków.

Szczególne okoliczności obciążające.

§. 44. Specyjalne okoliczności obciążające są:

- a) kiedy więcej zbrodni rozmaitego gatunku jest popełnionych;
- b) kiedy ta sama zbrodnia powtórzoną;
- c) kiedy zbrodniarz za podobną zbrodnię już był ukaranym;
- d) kiedy innych do zbrodni uwiódł;
- e) kiedy był sprawcą, podżegaczem, przywódcą w zbrodni, przez więcej osób popełnionych.

§. 45. Obciążającą także okolicznością jest, kiedy obwiniony, przez zmyślanie fałszywych okoliczności, sędziego w dochodzeniu podejść usiłował.

Rozdział czwarty.

O okolicznościach łagodzących.

Powody łagodzące: a) pod względem na stan sprawcy;

§. 46. Powody łagodzące pod względem na stan osoby są:

- a) kiedy sprawca nie ma jeszcze lat dwudziestu, kiedy jest na rozumie słabym, lub wychowanie jego bardzo było zaniedbaném;
- b) kiedy przed popełnieniem zbrodni, prowadził życie beznaganne;
- c) kiedy zbrodni się dopuścił za pobudką drugiego z bojaźni lub z posłuszeństwa;
- d) kiedy w gwałtownem z zwyczajnego uczucia ludzkiego wynikiem uniesieniu umysłu, dał się uwieść do popełnienia zbrodni;
- e) kiedy bardziej przez sposobność, jaką mu nadarzyło niedbalstwo drugich, został do zbrodni znęconym, niżeli z zamiarem, poprzednio ułożonym, do tego nakłonił się;
- f) kiedy z przyczyny dotkliwej nędzy był do popełnienia zbrodni przywiedzionym;
- g) kiedy z czynną gorliwością starał się zrzadzoną szkodę wynagrodzić, lub dalszym złym skutkom zapobiedz;
- h) kiedy mogąc łatwo umknąć lub ukrytym zostać, sam się stawił i zbrodnię wyznał;

- i)* kiedy innych ukrytych zbrodniarzy wydał, i do ujęcia onychże sposobność i środki podał;
- k)* kiedy z przyczyny przedłużonego mimo własnej winy dochodzenia, przez dłuższy czas w areszcie trzymanym był.

b) pod względem na stan uczynku.

§. 47. Okoliczności łagodzące pod względem na stan uczynku są:

- a)* kiedy tylko na samém usiłowaniu przestano, w miarę tego, jak usiłowanie oddaloném jeszcze było od wykonania zbrodni;
- b)* kiedy zbrodnia popełnioną została dobrowolnóm wstrzymaniem się od wyrządzenia większej szkody, do czego sposobność była;
- c)* kiedy szkoda, ze zbrodni wynikła, jest małą, lub uszkodzony zupełne odzyskał wynagrodzenie albo zadosyćuczynienie.

Rozdział piąty.

O zastosowaniu obciążających i łagodzących okoliczności przy wymierzeniu kary.

Ogólne prawidło przy ocenianiu okoliczności obciążających i łagodzących.

§. 48. Na okoliczności obciążające, wtenczas tylko wzgląd mieć należy, kiedy przeciw nim nie zachoc-

dzą okoliczności łagodzące; równie też i na okoliczności łagodzące wtenczas tylko zważać się będzie, kiedy przeciw nim nie zachodzą okoliczności obciążające. W miarę tego, czy jedne, czy drugie przeważają, nastąpić winno, albo zaostrenie albo zmniejszenie kary.

Ograniczenie prawa zaostrenia w ogólności.

§. 49. Przez zaostrenie nie może ani rodzaj ustanowionej na każdą zbrodnię kary, być zmienionym, ani też ciąg kary nad czas, ustawą zakreślony, przedłużonym.

W szczególności: a) co do kary śmierci i więzienia na całe życie.

§. 50. Kara śmierci i więzienia na całe życie, nie będzie miała żadnego zaostrenia.

Jeżeli skazany na karę więzienia na całe życie popełni zbrodnię nie zagrożoną karą śmierci, należy orzec jako karę jedno lub kilka zaostreni wyliczonych w §§. 19.—24. na czas krótszy lub dłuższy, stosownie do nowopopełnionej zbrodni (Rp. m. z 7. kwietnia 1860. Nr. 89. D. U. P.).

W pewnym wypadku, w którym prokuratorja rządowa zastrzegła sobie dochodzić zbrodni morderstwa przeciw osobie osądzonej dla oszustwa, a karę więzienia z powodu oszustwa wprowadzono w wykonanie wbrew postanowieniu §. 264. p. k., sąd kasacyjny orzeczeniem z 18. stycznia 1876. L. 12535. Nr. 96. uznał zawyrokaną na oskarżonego karę śmierci z powodu morderstwa za przeciwną prawu z odwołaniem się do §. 50.

O. §. 3. u. z 13. listop. 1867. Nr. 131. D. U. P., wyżej przy §. 16.

b) co do kary doczasowego więzienia.

§. 51. Przeciwnie zaś winna kara doczasowego więzienia dla zachodzących okoliczności obciążających,

wymierzoną być na dłuższy lub najdłuższy czas jej trwania, jaki jest przez ustawę wyznaczony, która także stosownie zaostrzoną być ma jednym lub więcej zaostżenia sposobami, w §. 19. wyszczególnionymi.

Zastosowanie powodów zwalniających. a) do kary śmierci.

§. 52. Kiedy przy zbrodni, na którą kara śmierci jest postanowiona, zachodzą okoliczności łagodzące, wówczas sędzia wyda wprawdzie wyrok, odpowiedni ustawie, atoliż oraz w dalszej mierze zachować się będzie winien wedle przepisów, co do postępowania wydanych. — Wszakże jeżeliby zbrodniarz w czasie popełnienia zbrodni nie doszedł był jeszcze lat dwudziestu wieku swego, orzec należy, zamiast kary śmierci lub więzienia na całe życie, karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu.

O. §. 341. p. k.

b) do innych przypadków.

§. 53. Co do innych przypadków stanowi się za правило, iż dla łagodzących okoliczności nie może ani rodzaj kary, ani czas jej trwania, ustawą przepisany, być zmienionym, lecz tylko czas kary w przeciągu, jaki ustawami jest zakresłony, może być skróconym.

O. §. 338. p. k.

Nadzwyczajne łagodzenia prawo.

§. 54. Co się tycze zbrodni, na które kara więzienia nad lat pięć nie jest postanowioną, może i więzienie na wolniejszy stopień być zmienioném, i trwanie

jego, prawem ustanowione, nawet niżej miesięcy sześciu skróconém, w tym przypadku, jeżeli zachodzi więcej, a to takich okoliczności łagodzących, po których niepłonnie spodziewać się można poprawy zbrodniarza.

Wyjątek od tego pravidła wtedy tylko ma miejsce, jeżeli przy wymierzeniu kary służy za podstawę już w ustawie dla zachodzących okoliczności obciążającychznaczony wyższy stopień kary więziennej od jednego roku do lat pięciu (n. p. przy §. 178.), gdzie już nie ma żadnej mowy o zastosowaniu §. 54. (Rp. m. z 13. czerw. 1856. L. 103. D. U. P., lit. a). — Zresztą kilkakrotnie polecono sądom jak najsurowiej, z przysługującego im prawa łagodzenia kary tylko wyjątkowo i jedynie wtedy robić użytek, jeżeli zachodzą w zupełności przepisane warunki prawne. (Rp. m. z 14. kwiet. 1853, L. 3919, i z 13. listop. 1859, L. 17803).

Zmiana kary.

§. 55. Równie też przy zbrodniach, za które kara wedle ustawy nie miałaby trwać dłużej nad lat pięć, względnie należały na familię niewinną, a jeżeliby dla niej, z powodu dłużej trwającej kary, w zarobkowym jej stanie ważny wynikał uszczerbek, może trwanie kary, nawet i niżej miesięcy sześciu być skróconém, wszelako w ten sposób tylko, żeby dłuższe trwanie kary więzienia zastąpioném było przez jedno lub więcej zaostżeń, w §. 19. wyszczególnionych.

W wypadkach szczególnie godnych uwzględnienia obydwa §§. 54. i 55. wolno zastosować równocześnie (Rp. m. s. z 10. marca 1860. L. 2928.).

Rozdział szósty.

O różnych gatunkach zbrodni.

Podział zbrodni.

§. 56. Zbrodnie albo zagrażają powszechnemu bezpieczeństwu wprost w związku społeczności, w urządzeniach publicznych, lub w zaufaniu publiczném, albo też naruszają bezpieczeństwo osób, majątku, wolności lub innych praw ludzi pojedynczo uważanych.

Szczególne gatunki zbrodni.

§. 57. Pod tym względem więc uważają się niżej wymienione za szczególne gatunki zbrodni:

1. Zdrada główna.
2. Obraza Majestatu i Członków Domu cesarskiego.
3. Zamieszanie publicznej spokojności.
4. Powstanie.
5. Rozruch.
6. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw w rzeczach publicznych powołanemu, przeciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.
7. Gwałt publiczny przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uznanym, albo przeciw

zgromadzeniom, odbywającym się pod spóldziałaniem lub nadzorem władzy publicznej.

8. Gwałt publiczny przez gwałtowne porwanie się lub niebezpieczne przegrażanie się na osoby rządowe, w ich sprawach urzędowych.

9. Gwałt publiczny przez gwałtowne najście cudzego dobra nieruchomego.

10. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności.

11. Gwałt publiczny przez złośliwe uczynki lub opuszczenia pod okolicznościami, szczególnie niebezpiecznymi.

12. Gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych.

13. Gwałt publiczny przez ludokradztwo.

14. Gwałt publiczny przez nieprawne ograniczenie osobistej wolności człowieka.

15. Gwałt publiczny przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.

16. Gwałt publiczny przez porwanie.

17. Gwałt publiczny przez wymożenie przymusem.

18. Gwałt publiczny przez niebezpieczne zagrożenia.

19. Nadużycie władzy urzędowej.

20. Fałszowanie papierów kredytowych publicznych.

21. Fałszowanie monety.

22. Zgwałcenie religii.
23. Zgwałcenie niewiasty.
24. Zhańbienie.
25. Inne zbrodnie nierządu.
26. Morderstwo.
27. Zabójstwo.
28. Spędzenie płodu.
29. Podrzucenie dziecka.
30. Ciężkie uszkodzenie cielesne.
31. Pojedynek.
32. Podpalenie.
33. Kradzież.
34. Przeniewierzenie.
35. Rozbój.
36. Oszustwo.
37. Dwużeństwo.
38. Potwarz.
39. Danie zbrodniarzom pomocy.

Dla lepszego przeglądu oznaczone są gwiazdką * zbrodnie, przy których rozprawa główna według art. VI. ustawy wprowadczej do postępowania karnego z 23. maja 1873. Nr. 119. D. U. P. należy zawsze przed sądy przysięgłych; — zbrodnie zaś, przy których to ma miejsce tylko w pewnych razach (przy wymiarze wyższej kary albo przy popełnieniu ich przez pisma drukowe), oznaczone są (*).

Rozdział siódmy.

O zbrodniach zdrady głównej, obrazy Majestatu lub Członków Domu cesarskiego, i zamieszania publicznej spokojności.

Zdrada główna.

* §. 58. Zbrodnię zdrady głównej popełnia: kto przedsięwzięcie co takiego,

- a) przez coby Osoba Cesarza na ciele, zdrowiu lub wolności miała być zgwałconą, lub na niebezpieczeństwo narażoną, albo przez coby przeszkodzenie w wykonywaniu praw Rządów Jego miało być skutecznionem; — albo
- b) coby zmierzało do gwałtownego zmienienia kształtu rządu; — albo

* Wymienionej tutaj zbrodni dopuszcza się także ten, kto przedsięwzięcie cokolwiek, co zmierza do gwałtownej zmiany konstytucyi państwa (Art. I. u. z 17. grudnia 1862. Nr. 8. D. U. P. z 1863.).

- c) do oderwania części od jednotnego związku państwa czyli objętości krajów cesarstwa austriackiego, albo do sprowadzenia i powiększenia niebezpieczeństwa dla Stanu z zewnątrz, lub zaburzenia i wojny domowej wewnątrz; czyby to się działo publicznie czy potajemnie, przez osoby pojedyncze lub w zwiążaniach, przez knowanie, wzywianie, pobudzanie, nakłanianie słowem, pi-

smem, drukami lub obrazami i wizerunkami, poradą lub własnymi czyny, z bronią w rękę lub bez broni, przez udzielanie prowadzących do celu tego tajemnic lub zamachów, przez podburzanie, werbowanie, śpiegowanie, wspieranie, lub przez inną jakąkolwiekbądź do tego zmierzającą czynność, nawet choćby bez wszelkiego została skutku.

Gdyby czynności te, wzwyż wyszczególnione, wymierzone były przeciw egzystencji, całości, bezpieczeństwa lub konstytucyi związku niemieckiego, winny takowe także za zdradę główną być uznane i jako taka ukarane.

Por. tutaj Art. 4. traktatu pokojowego między Austryą i Prusami z 23. sierpnia 1866. Nr. 103. D. U. P., według którego cesarz austriacki uznaje rozwiązanie dotychczasowego związku niemieckiego i przyzwala na nowe upostaciowanie Niemiec bez uczestnictwa cesarstwa austriackiego, a następnie rp. m. s. z 7. grudnia 1870. L. 14158., w którym wyrażono zapatrywanie, iż pat. z 24. paźdz. 1837. Nr. 236. Z. U. S., (z pierwszego artykułu onegoż powstał końcowy ustęp §. 58.) przestał obowiązywać w skutek rozwiązania związku niemieckiego tudzież ze względu na art. 13. powyżej przytoczonego traktatu pokojowego.

Kara za zdradę główną.

* §. 59. Za zbrodnię tę wyrzec należy karę śmierci:

- a) na każdego, który się winnym stał jednej z czynności, oznaczonych w §. 58. lit. a), nawet choćby takowa bez skutku była została;

b) na sprawców, podżegaczy, przywódców i wszystkie te osoby, które bezpośrednio spółdziały przy przedsięwzięciu zdrady głównej sposobami, w §. 58. lit. b) i c) oznaczonymi.

Ci zaś wszyscy, którzy w takowem przedsięwzięciu dalszym sposobem udział mieli, skazani być winni na karę ciężkiego więzienia od lat dziesięciu do dwudziestu, przy szczególnej niebezpieczności przedsięwzięcia lub sprawcy zaś, na karę ciężkiego więzienia na całe życie.

Gdyby nareszcie

c) przez głos, publicznie lub przed kilkoma ludźmi zabierany, przez druki, rozszerzanie obrazów i wizerunków lub pism do jednej z czynności, w §. 58. oznaczonych, wzywano, pobudzano, lub skłonić usiłowano, a działanie to bez związku z innym przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku zostało (§. 9.); będzie miejsce miało skazanie na ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu.

Za szkodę, wyrządzoną przez zbrodnię zdrady głównej czy państwu, czy osobom prywatnym, odpowiada każdy zbrodnień, całym majątkiem swym.

Co się tyczy obowiązku nagrodzenia szkody por. §. 370. p. k. i rp. m. z 5. paźdz. 1854. Nr. 255. D. U. P., urządzające odnośne postępowanie.

Spółnictwo winy w zdradzie głównej. a) z zaniechania przeskodzenia.

* §. 60. Kto, mogąc łatwo i bez narażenia na nie-

bezpieczeństwo siebie samego, swych należących (§. 216.), lub osób, pod jego prawną obroną zostających, przeszkodzić dalszym zamachom, do zdrady głównej prowadzącym, rozmyślnie przeszkodzić zaniedbuje; ten staje się spółnikiem zbrodni i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

b) z zaniechania doniesienia.

* §. 61. Także i ten staje się spółnikiem zdrady głównej, kto o przedsięwzięciu zdrady głównej, lub o wiadomej sobie w takim przedsięwzięciu osobie, rozmyślnie zwierzchności donieść zaniedbuje, mając możliwość doniesienia o tem, bez narażenia siebie samego, swych należących (§. 216.), lub osób, pod jego prawną obroną zostających, jeżeliby nie okazywało się z okoliczności, iż pomimo opuszczonego doniesienia, szkodliwych obawiać się skutków żadnego nie ma już powodu. Taki spółnik także ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu ma być ukarany.

Karygodną spółwinę w zdradzie głównej stanowi także: wprowadzanie, obrót, nabywanie i rozszerzanie znaków pieniężnych i papierów kredytowych propagandy rewolucyjnej, jako to: losów Mazziniego, banknotów dolarowych Kossuta itd. (Rp. m. z 27. kwietnia 1854. Nr. 107. D. U. P.).

Uwolnienie od kary z powodu żalu czynnego.

§. 62. Kto, wdawszy się w związki, na celu zdradę główną mające, później żalem spowodowany, o członkach związku, jego statutach, zamiarach i przedsięwzięciach, w czasie, gdy jeszcze były ukryte, i szko-

dzie zapobiedz można było, zwierzchności donosi; temu zapewnia się zupełne uwolnienie od kary i zamilczenie o uczynionem doniesieniu.

Obraza Majestatu.

(*) **§. 63.** Kto Cesarza we czci narusza, bądź że to się dzieje przez obrazę osobistą, przez publicznie lub przed kilku ludźmi wyrządzone Mu zniewagi, obelgi i szyderstwa, bądź też przez druki, udzielanie i rozszerzanie obrazów i wizerunków lub pism; staje się winnym zbrodni obrazy Majestatu i ukarany być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

Wyrażenia „zniewagi, obelgi i szyderstwa“ są przytoczone tylko dla przykładu, przeto też wypowiedziane zdania innego rodzaju cześć naruszające, należy karać według tego paragrafu, jeżeli są oparte na złym zamiarze, którego się wymaga do zbrodni (Rp. m. s. z 12. grudnia 1853. L. 18772. i z 18. czerwca 1855. L. 12420.).

Obrazy, Członkom Domu Cesarskiego wyrządzone.

(*) **§. 64.** Jeżeli czynności takowe lub obrazy uczynkowe wyrządzone będą przeciw innym Członkom Domu cesarskiego, w których atoliż nie ukazuje się zbrodnia, cięższą zagrożona karą, ukarane być winny więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

Paragraf ten ma zastosowanie także do obrazy zmarłych członków domu cesarskiego (Rp. m. s. z 10. czerwca 1854. L. 5887.). Zresztą obydwa rp. m. powołane przy §. 63. obowiązują także co do §. 64.

Arcyksiężniczkom zaślubionym obcym władcom, służą (według §. 3. statutu rodzinnego) prawa należne księżniczkom ces. domu zatem uczestnictwo we wszystkich należnych im,

jako takim prawach, honorach i przywilejach. O. S. u. z 8. kwietnia 1863. L. 2265.

Zamieszania publicznej spokojności.

* §. 65. Zbrodni zamieszania publicznej spokojności staje się winnym, kto publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w drukach, rozszerzanych pismach, obrazach i wizerunkach

a) pogardę lub nienawiść przeciw Osobie Cesarza, przeciw jednotnemu związkowi cesarstwa, przeciw formie rządu lub administracyi państwa wzniecić usiłuje, albo

* Tej samej zbrodni dopuszcza się także każdy, który publicznie lub przed więcej ludźmi, albo w drukach, rozszerzanych pismach lub obrazach i wizerunkach usiłuje wzniecić pogardę lub nienawiść przeciw konstytucyi państwa (Art. II. u. z 17. grudnia 1862. Nr. 8. D. U. P. z 1863.).

Każdy czyn demonstracyjny, którym ma być okazana niechęć względem rządu lub lekceważenie jego zarządzeń, a nienadający się do postępowania karnego, należy ukarać w drodze policyjnej (§. 11. rp. m. z 20. kwietnia 1854. Nr. 96. D. U. P. i §. 4. rp. m. z 25. kwietnia 1854. Nr. 102. D. U. P.). W pewnym specjalnym wypadku ministerstwo sprawiedliwości orzekło (14. listopada 1854. L. 21424.), iż publiczne pochwalenie skazanego zbrodniarza stanu według okoliczności jest karygodnem również według niniejszego paragrafu.

b) do nieposłuszeństwa, do sprzeciwienia się czyli do oporu przeciw ustawom, rozporządzeniom, wyrokom lub zarządzeniom sądów lub innych władz publicznych, albo do odmówienia podatków lub zarządzonych na cele publiczne opłat wzywa, pobudza lub nakłonić usiłuje.

Tej samej zbrodni staje się winnym, kto

- c) zawiązania utworzyć, lub innych do uczestnictwa w nich skłonić usiłuje, lub sam w jakikolwiek bądź sposób w nich udział bierze, które sobie w zadaniu położyły jeden z celów karygodnych, pod lit. a) i b) oznaczonych.

Ta zbrodnia ulega karze od roku jednego do lat 5.

* §. 66. Kto się dopuszcza jednej z czynności, w §. 58. oznaczonych, przeciw któremu z państw związkowych niemieckich, lub przeciw panującemu jego, o ile nieukazuje się w niej zbrodnia, cięższej uległa karze; staje się także winnym zbrodni naruszenia publicznej spokojności, i ukarany być ma więzieniem od roku jednego do lat pięciu, przy okolicznościach zaś obciążających, od pięciu do lat dziesięciu.

Por. uwagę drugą przy §. 58.

Tejże samej zbrodni staje się winnym, i w ten sam sposób ma być ukaranym, kto się dopuszcza jednej z czynności tych przeciw innemu państwu cudzemu lub Rządcy jego, jeżeli szczególnymi onegoż ustawami lub traktatami wzajemność jest zawarowana, i takowa w cesarstwie austriackiem prawnie obwieszczona.

Co się tyczy karania zbrodni popełnionych na terytorjum jednego z obojga państw przeciw bezpieczeństwu drugiego, wstąpiła Rosya w poczet tych państw, które względem Austrii strzegą wzajemności w myśl drugiego ustępu tego paragrafu (Rp. m. s. z 19. paźdz. 1860. Nr. 233. D. U. P.). — Umieszczonych w tem rozporządzeniu słów „na terytorjum je-

dnego z obojga państw“ nie można pojmować jako dodatek, skutkiem którego całkowite zastosowanie §. 66. do czynności wymierzonych przeciw bezpieczeństwu państwa rossyjskiego miało być ograniczonem pod względem miejsca czynu popełnionego (Rp. m. s. z 12. września 1863. L. 1322. Pr.).

Śpiegostwo i inne porozumienia z nieprzyjacielem.

§. 67. Kto stosunki lub przedmioty, ściągające się do obrony wojskowej państwa lub do działań armii, w tym zamiarze wysładuje, aby o nich w jakikolwiek bądź sposób udzielić nieprzyjacielowi wiadomości; albo kto w czasie pokoju o urządzeniach lub przedmiotach, odnoszących się do siły zbrojnej państwa lub wojskowej onegoż obrony, a nie publicznie przez państwo przedsiębranych lub wykonywanych, w tym celu wywiaduje się, aby o nich udzielić obcemu państwu wiadomości; ten staje się winnym zbrodni śpiegostwa, i dochodzonym i ukaranym będzie przez sądy wojskowe, według oddzielnych pod tym względem przepisów.

Por. Art. IX. u. z 17. grudnia 1862. N. 8. D. U. P. z 1863.

Szczególny wypadek spółwiny w tej zbrodni zawierają §§. 213. i 215. u. k.

W ten sam podobnie sposób postępować się winno i z innemi także porozumieniami z nieprzyjacielem, tudzież z wszelkiemi przedsięwzięciami, zamierzającemi, cesarsko-austryackiej armii lub sprzymierzonym jej wojskom szkodę wyrządzić, albo nieprzyjacielowi korzyść sprawić.

Dochodzenie tej zbrodni należy do sądów cywilnych względem osób podlegających jurysdykcji sądów cywilnych; kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od roku do lat pięciu.

W razie wypowiedzianej lub wybuchłej wojny podlegają także osoby stanu cywilnego co się tyczy tej zbrodni jurysdykcji sądów wojskowych. Minister sprawiedliwości oznaczy i urzędownie ogłosi dzień, odkąd to rozszerzenie kompetencji następuje lub ustaje (§. 7. u. z 20. maja 1869. Nr. 78. D. U. P.).

Dla sądów wojskowych obowiązują przy ukaraniu tej zbrodni §§. 321.—331. ustawy karnej wojskowej z 15. stycznia 1855. Nr. 19. D. U. P.

Rozdział ósmy.

O powstaniu i rozruchu.

Powstanie.

* §. 68. Skupienie się wielu osób, dla czynienia gwałtownego oporu zwierzchności, jest zbrodnią powstania; bądź że celem takowego oporu było wymuszenie czego, wyłamanie się od jakiej powinności, udaremnienie jakiego zarządzenia lub wykonania nakazu publicznego, bądź też naruszenie jakimkolwiek sposobem publicznej spokojności.

Przy tem nie ma różnicy, czy gwałt ten wymierzonym był przeciw sędziemu, przeciw osobie zwierzchniczej, przeciw urzędnikowi, przeciw delegowanemu, przeciw umocowanemu lub przeciw słudze rządowemu albo gminnemu, przeciw straży cywilnej, finansowej lub wojskowej, albo przeciw żandarmowi, czy też przeciw ustanowionemu do pilnowania lasów, chociażby tylko

w prywatnej służbie zostającemu, atoliż przez właściwą władzę rządową przysięgą związanemu urzędnikowi leśnemu, lub przeciw personale od dozoru leśnego, w taki sam sposób zaprzysiężonemu, albo przeciw postanowionemu do nadzoru na kolejach rządowych lub prywatnych, do zawiadywania o obrocie na takowych, lub też do strzeżenia albo zajmowania się czynnościami przy telegrafach rządowych; jeżeli osoby rzeczzone zajętemi są właśnie wykonaniem zlecenia zwierzchności, lub pełnieniem urzędu albo służby.

Do wymienionych tutaj osób należą jeszcze: 1. Notaryusze w czynnościach urzędowych jako komisarze sądowi (§. 193. u. not. z 21. maja 1855. Nr. 94. D. U. P.); 2. przysiężna służba łowiecka i leśna (§§. 3. 4. rp. m. z 2. stycznia 1854. Nr. 4. D. U. P.); 3. przysiężna straż polna (§§. 9. 10. rp. m. z 30. stycznia 1860. Nr. 28. D. U. P.); obie ostatnie jednak tylko wtedy, jeżeli służba łowiecka i leśna nosi przepisany mundur służbowy, straż polna zaś przepisaną blaszkę na ramieniu (tamże); 4. c. k. straż bezpieczeństwa w Wiedniu (Rp. n. z 29. grudnia 1869. L. 37131. D. U. K. dla Austr. Doln. 1870. Nr. 6.); 5. Członkowie służby nadzorczej (dozorcy, strażnicy itd.) ustanowionej na zasadzie ustaw krajowych do czuwania nad niektórymi gałęziami kultury krajowej jako to: rolnictwa, leśnictwa, górnictwa, myśliwstwa, rybołówstwa lub innych praw wodnych, skoro przez władzę powiatu administracyjnego zostaną na urządzie potwierdzeni i zaprzysiężeni, służbę swoją pełnią i noszą przytem przepisany mundur i oznakę służbową (U. z 16. czerwca 1872. N. 84. D. U. P. §§. 1. 2.).

Co się tyczy żandarmeryi postanawia wyraźnie §. 12. u. z 26. lut. 1876. Nr. 19. D. U. P., że żandarmowi służbę pełniącemu, służą ustawowe prawa straży cywilnej i wojskowej.

Agenci podatku konsumcyjnego (Agenti del dazio consu-

mo) są osobami urzędowemi w myśl §. 68. (O. Sądu k. z 22. lutego 1877. L. 12899. Nr. 141.).

* §. 69. Każdy staje się winnym zbrodni powstania, kto do zgromadzenia skupiającej się przyłącza, czy to w samym początku, czy dopiero w dalszym postępie.

Kara.

* §. 70. Ci, którzyby się przy powstaniu osobom urzędowym lub wartom, do uśmierzenia niepokoju przybyłym, uporczywie opierali; podpadają ciężkiemu więzieniu od pięciu do lat dziesięciu; a jeżeliby oraz byli buntownikami lub przywódcami, od dziesięciu do lat dwudziestu.

* §. 71. Oprócz wyrażonego w poprzedzającym paragrafie przypadku, skazani będą buntownicy i przywódcy, na karę ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu, inni spółwinowajcy zaś w miarę niebezpieczności, szkodliwości i udziału ich w zbrodni, od roku jednego do lat pięciu.

* §. 72. Jeżeliby niepokój w pierwszych początkach swych, wkrótce, bez dalszego niebezpiecznego wybuchnienia ustał; natenczas skazani być mają buntownicy i przywódcy na karę więzienia od jednego roku do lat pięciu, inni zaś winowajcy, od sześciu miesięcy do jednego roku.

Rozruch.

* §. 73. Jeżeli przy skupieniu się osób, wynikiem z jakiegobądź powodu, przez uporczywe poprzedzają-

cemu upomnieniu zwierzchności sprzeciwianie się i przezłączenie gwałtownych rzeczywiście środków, zbrodnia tak dalece się posunęła, iż dla przywrócenia spokojności i porządku nadzwyczajna siła użyta być musiała; wówczas jest rozruch, i każdy staje się zbrodni tej winnym, kto w takim skupieniu się udział bierze.

Por. d. k. n. z 19. paźdz. 1844. N. 837. Z. U. S. umieszczony wyżej przy §. 2.

Kara: a) w razie zaprowadzenia sądu doraźnego.

§. 74. Jeżeli dla uśmierzenia rozruchu sąd doraźny zaprowadzonym być musi, wówczas kara śmierci miejsce ma, stosownie do przepisów, w ustawie o postępowaniu wskazanych.

Przepisy te są zawarte w §§. 437.—445. p. k.

b) w razie, gdy sąd doraźny nie był zaprowadzonym.

* **§. 75.** Jeżeli sąd doraźny nie był zaprowadzonym, wówczas buntownicy i przywódcy skazani być winni na karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu, a gdyby zachodził wielki stopień złośliwości i niebezpieczności zamachu, na całe życie.

Inni spółnicy ukarani będą ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a w razie większego stopnia złośliwości i uczestnictwa od pięciu do lat dziesięciu.

Rozdział dziewiąty.

O gwałcie publicznym.

Gwałt publiczny: a) przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu jakiemu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi, lub przeciw innej władzy publicznej.

* §. 76. Zbrodnia gwałtu publicznego zachodzi w następujących przypadkach:

Przypadek pierwszy. Kiedy kto sam jeden lub w połączeniu z innymi, zgromadzeniu, przez rząd do rozpraw publicznych powołanemu, sądowi, albo innej władzy publicznej, w ich zebraniu się, trwaniu lub działaniu zamieszki czyni lub przeszkody stawia, albo na ich uchwały niebezpiecznem przegrożeniem się działać usiłuje, o ile czyn takowy nie ukazuje się być inną cięższą zbrodnią.

Kara.

* §. 77. Zbrodnia takowa ukaraną być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, a przy szczególniejszych okolicznościach, aż do lat dziesięciu.

b) przez gwałtowne działanie przeciw korporacyom, prawnie uznanym, albo przeciw zgromadzeniom, pod współdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się.

* §. 78. Przypadek drugi. Też samej zbrodni staje się winnym, kto się dopuszcza czynności,

w §. 76. oznaczonych, przeciw prawnie uznanym korporacyom lub przeciw zgromadzeniom, pod spółdziałaniem lub nadzorem władzy publicznej odbywającym się.

Kara.

* §. 79. Zbrodnia ta ukaraną być winna ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a przy szczególniej obciążających okolicznościach, aż do lat pięciu.

* §. 80. Jeżeli do jednej z czynności, oznaczonych w §§fach 76. i 78. przez publicznie lub przed więcej ludźmi zabierany głos, albo przez druki, rozszerzane obrazy i wizerunki, lub przez pisma wzywano, pobudzano lub nakłonić usiłowano, a działanie takowe w żadnym związku nie stało z innym przedsięwzięciem zbrodniczem i bez skutku zostało (§. 9.); natenczas w przypadkach §-fu 76. wyrzeczoną być ma kara więzienia od jednego roku do lat pięciu, w przypadkach zaś §-fu 78. od miesięcy sześciu do jednego roku.

c) przez gwałtowne porwanie się lub niebezpieczne przegrażanie się na osoby rządowe w ich sprawach urzędowych.

§. 81. Przypadek trzeci. Kiedy kto sam jeden, bądź też więcej osób, jednakże bez kupienia się, której z osób, w §-fie 68. rzeczonych, w wykonaniu zlecenia zwierzchności, lub w pełnieniu urzędu albo służby jej, w celu udaremnienia wykonania tego niebezpiecznem zagrażaniem albo rzeczywistem gwałtownem porwaniem się opór stawia, chociażby bez broni

i zranienia; albo jedną z tych czynności popełnia, aby wymusić czynność jaką urzędową lub służbową.

Por. uwagę przy §. 68.

Wyrażenia „gwałtowne porwanie się“ nie można tak rozumieć, iż zbrodnię stanowi tylko bezpośrednie użycie rąk do wykonania gwałtu, lecz wystarcza tutaj każdy czyn, przez który osoba urzędowa zostaje zmuszoną przystać na zakazany postępek, który chce powstrzymać, a rodzaj i stopień użytego gwałtu nie rozstrzyga o zastosowaniu §. 81. (O. S. k. z 2. paź. 1875. L. 3618. N. 81.). — Do „gwałtownego porwania się“ wystarcza, jeżeli przynajmniej pośrednio z użytego gwałtu może powstać uszczerbek dla nietykalności ciała. Sprawca zaś musi zmierzać do tego, aby osobę urzędową przez opór jej bezpośrednio stawiany zniewolić psychicznie lub fizycznie do zaniechania spełnienia służby (O. S. K. z 7. list. 1876. L. 5840. Nr. 127.).

Kara.

§. 82. Zbrodniarz taki karanym będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a gdyby opór zbrojną ręką był stawiany, lub z uszkodzeniem lub zranieniem połączony, albo w celu wymuszenia czynności urzędowej lub służbowej popełniony, od jednego roku do lat pięciu.

Do uznania „oporu z bronią w rękę“ nie wystarcza okoliczność, że sprawca opatrzonym był w broń, lecz broń tę musiał trzymać w pogotowiu do napaści lub obrony; z drugiej strony zaś nie jest koniecznem, aby jej rzeczywiście użył (O. S. k. z 16. kwietnia 1874. L. 2384. Nr. 6.). — Przez „zbrojną rękę“ rozumie zresztą tutaj ustawa narzędzia przeznaczone albo do napaści albo do obrony, lub przydatne do tego samego użyciu (O. S. k. z 11. grudnia 1874. L. 10576. N. 36.).

d) przez gwałtowne najście cudzego dobra nieruchomego.

§. 83. Przypadek czwarty. Kiedy kto z po-

minięciem zwierzchności, spokojne posiadanie gruntu i ziemi, lub polegających na nich innej osoby praw, z dobraniem sobie więcej ludzi, gwałtownem najściem narusza; albo, kiedy kto, chociaż bez pomocników na dom lub na pomieszkanie drugiego zbrojno napada i tamże na osobie tegoż, lub na domownikach jego, majątku i dobru gwałt wyrządza; bądź dla pomszczenia się za mniemaną krzywdę, dla osiągnięcia roszczonej praw, dla wymożenia na kim jakowej obietnicy lub dowodu potrzebnego, albo też dla dogodzenia nienawiści jakiej.

Według tego paragrafu należy także oceniać napady mieszkańców gminy na sprzedane grunta gminne (Rp. m. z 29. stycznia 1854. N. 31. D. U. P.).

„Gwałtowne najście“ istnieje już wtedy, jeżeli wielka liczba ludzi znajduje się na cudzym gruncie i ziemi w sposób przeciwny prawu, tak iż wszelki opór ze strony uprawnionego wydaje się bezskutecznym. — Znamię: „z dobraniem sobie więcej ludzi“ nie wymaga żadnej poprzedniej umowy (O. S. k. 11. marca 1876. L. 13392. N. 107.).

Pojęcie „domownicy“ (które tutaj ma szersze znaczenie, niżeli w §§. 176. II. lit. b. 210, 281. i 504.) obejmuje wszystkie osoby należące do domu tego, na którego dom lub pomieszkanie uczyniono napad; jest też rzeczą obojętną, czy należą do domu stale lub chwilowo, na czas dłuższy lub krótszy, jeżeli tylko według woli dzierżyciela domu albo pomieszkania są osobami przynależącemi do jego domu, i nabywają tego przymiotu, skoro im tenże udzielił ochrony i pokoju w swoim domu (O. S. k. z 23. lipca 1875. L. 6364. Nr. 74.).

Kara.

§. 84. Sprawca gwałtu takowego ulega karze cięż-

kiego więzienia od jednego roku do lat pięciu. Pomo-
cnicy karani będą więzieniem od sześciu miesięcy do
jednego roku.

e) przez złośliwe uszkodzenia cudzej własności.

(*) §. 85. Przypadek piąty. Inne złośliwe u-
szkodzenia cudzej własności będą za zbrodnię gwałtu
publicznego uważane, jeżeli:

- a)* albo szkoda, wynikła lub przez sprawcę zamie-
rzona, przechodzi złotych reńskich dwadzieścia
pięć; albo, bez względu na wielkość szkody;
- b)* z nich powstać może niebezpieczeństwo dla życia,
zdrowia, ciała osób lub we większej rozciągłości
dla cudzej własności; albo
- c)* złośliwe uszkodzenie popełnionem zostało na ko-
lejach żelaznych, bez różnicy, czy za pomocą siły
parowej, czy bez takowej, w ruchu utrzymywa-
nych, albo na zakładach do nich należących,
środkach przeprawy, maszynach, sprzętach, lub
na innych przedmiotach, do utrzymania ruchu słu-
żących, niemniej na okrętach parowych, maszy-
nach parowych, kotłach parowych, machinach
wodnych, mostach, przyrządach kopalnianych,
albo też w ogólności, pod okolicznościami, szcze-
gólniej niebezpiecznemi.

O. §. 60. u. leśnej z 3. grudnia 1852. Nr. 250. D. U. P.,
który wylicza następujące uszkodzenia leśne: Naciesanie sto-
jącego drzewa i drążków, nawiercanie onegoż, uakarbowanie,
łażenie na drzewa za pomocą haków żelaznych, uszkodzenie
zrządzone przez wywożenie drzewa i kamieni, tłuczenie i bicie

drzew i obłupywanie onychże z kory, następnie wszelkie innego rodzaju uszkodzenie młodych latorośli, drzew i krzewów. Wedł. §. 59. u. leśnej, nadwreżenia bezpieczeństwa własności leśnej przewidziane w powszechnej ustawie karnej, będą sądzone i karane według tejże ustawy.

Wygon bydła na grunt uwolniony od służebności paszy należy uważać za gwałt publiczny przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności stanowiący albo zbrodnię według §. 85., albo przestępstwo według §. 468. stosownie do wielkości wyrządzonej szkody (O. p. p. Sądu k. z 19. grudnia 1861. L. 8188. Nr. 13. ks. o. ks.).

W §. 85. przez uszkodzenie zbrodnicze rozumieć należy tylko pewną czynność; dla tego wyrażenie „z nich“ w ustępie *b.* §. 85. odnosi się tylko do czynności sprawcy, bez względu na to, czy ona narusza bezpośrednio bezpieczeństwo cielesne, czy też tylko pośrednio przez stan rzeczy uszkodzonej (O. S. k. z 17. paźdz. 1874. L. 7622. Nr. 21.).

Parkany i ogrodzenia służące do ochrony przestrzeni kolei żelaznych i osób krążących na niej i obok niej, należą do zakładów znajdujących się pod szczególną opieką ustawy, (§. 85. c.) a rozciągłość naruszenia sprawionego w takich zakładach jest obojętną przy ocenieniu czynu jako zbrodnię (O. S. k. z 11. listop. 1874, L. 9249. Nr. 29.).

Kara.

(*) **§. 86.** Kara za takową zbrodnię, w przypadku lit. *a)* poprzedzającego paragrafu, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku; w przypadku lit. *b)* i *c)* zaś, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a w miarę stopnia złośliwości i wielkości niebezpieczeństwa, nawet i do lat dziesięciu.

Jeżeli zaś z uszkodzenia wyniknął rzeczywiście zły wypadek, nadwreżający zdrowie, cielesną bezpieczeńność, lub w większej rozciągłości własność cudzą,

wówczas winowajcy karani być winni, ciężkiem więzieniem od lat dziesięciu do lat dwudziestu, a przy okolicznościach szczególnie obciążających, ciężkiem więzieniem na całe życie. Jeżeli zresztą w skutku takowego uszkodzenia nastąpiła śmierć człowieka, a sprawca ją przewidzieć był mógł, wówczas tenże śmiercią ukarany być winien.

f) przez złośliwe uczynki lub opuszczenia pod okolicznościami, szczególnie niebezpiecznymi.

(*) §. 87. Przypadek szósty. Też samej zbrodni staje się też winnym i ten, kto przez jakąkolwiek bądź inną, z złośliwości przedsięwziętą czynność, lub przez rozmyślne zaniedbanie obowiązku, jaki ma na sobie przy czynności około kolei żelaznych, albo około urzędzeń lub przedsiębiorstw, w §fie 85. lit. c) oznaczonych, spowodzi jedno z niebezpieczeństw, w §fie 85. lit. b) określonych.

Co się tyczy kolei żelaznych odnośne obowiązki zawarte są w porządku ruchu na kolejach żelaznych z 16. listop. 1851. N. 1. D. U. P. z 1852. i z 10. czerwca 1874. Nr. 75. D. U. P., dalej w jednostajnym Porządku sygnałowym obowiązującym od 1. lipca 1877. (wedł. ogłoszenia ministerstwa handlu z 10. lutego 1877. Nr. 10. D. U. P.) na kolejach żelaznych królestw i krajów reprezentowanych w radzie państwa, wreszcie w rp. m. z 30. sierpnia 1870. Nr. 114. D. U. P. dotyczącem budowy mostów żelaznych na kolejach żelaznych. — Co do machin parowych o. rp. m. z 1. paźdz. 1875. Nr. 130. D. U. P.).

Do istoty zbrodni według §. 87. u. k. nie wymaga się, aby zamiar sprawcy zwróconym był wprost ku spowodzeniu niebezpieczeństwa, lecz wystarcza, jeżeli niebezpieczeństwo we-

dług zwykłego biegu rzeczy może powstać lub powstało z czynu, i sprawca mógł je poznać (O. S. k. z 1. lutego 1878. L. 14333. Nr. 168.).

Kara.

(*) **§. 88.** Kara za takową zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, w miarę stopnia złośliwości i wielkości niebezpieczeństwa, i do lat dziesięciu. Jeżeli zaś zachodzi jedna z dalszych okoliczności obciążających, w §fie 86. wspomnionych; wówczas zastosowanie znajdują także i kary wyższe, tamże ustanowione.

g) przez złośliwe uszkodzenia lub przeszkodzenia w telegrafach rządowych.

§. 89. Przypadek siódmy. Złośliwe uszkodzenia jakiegokolwiek części składowej telegrafu rządowego i każde umyślne przeszkodzenie czynności jego, tudzież wszelkie rozmyślne nadużycie zakładu tego rządowego, ukarane być mają, bez względu na kwotę wyrządzonej szkody, jako zbrodnie gwałtu publicznego ciężkiem więzieniem od miesiący sześciu do roku jednego, w razie ważnej szczególnie szkody lub osobliwej złośliwości, od roku jednego do lat pięciu.

h) przez ludokradztwo (porwanie człowieka).

* **§. 90.** Przypadek ósmy. Kiedy kto bez wiedzy i zezwolenia przyzwoitej zwierzchności, podstępem czy gwałtem człowieka w swoją moc zabiera, aby go, wbrew woli jego, wydać władzy zagranicznej.

Kara.

* §. 91. Na taką zbrodnię stanowi się kara ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu, która atoliż aż do lat dwudziestu przedłużoną^o być może w razie, gdy skrzywdzony na niebezpieczeństwo życia lub nieodzyskanie wolności był narażony.

Postępowanie z nieupoważnionymi werownikami.

§. 92. Kto bez szczególnego pozwolenia rządu do innej, nie cesarsko-austriackiej służby wojskowej werbuje, albo w czasie wojny żołnierzy lub ludzi od służby, do wojska należących, chociażby tylko do osiedlenia się w krajach obcych werbuje, albo kto w takimże czasie staje się winnym ludokradztwa, aby innym, nie cesarsko-austriackim wojskom dostawić rekrutów, albo cudzemu państwu, z osób do wojska należących dostarczyć osadników; ten staje się winnym zbrodni nieprawego werbowania, i ulega postępowaniu i ukaraniu przez władze wojskowe, według osobnych, pod tym względem istniejących przepisów.

Szczególny przypadek spółwiny w tej zbrodni zawierają §§. 213. i 215. u. k.

Także do tej zbrodni ma zastosowanie §. 7. u. z 20. maja 1869. Nr. 78. D. U. P. umieszczony wyżej przy §. 67. — Dla sądów wojskowych obowiązują odnośnie do tej zbrodni §§. 306.—313. u. k. wojsk. z 15. stycznia 1855. Nr. 19. D. U. P.

z) przez nieprawne ścieśnienie osobiste wolności człowieka.

§. 93. Przypadek dziewiąty. Gdy kto człowieka, nad którym mu z mocy praw żadna nie przy-

stoi władza, i którego, ani za zbrodniarza uznawać, ani też za człowieka szkodliwego lub niebezpiecznego uważać nie ma powodu, samowładnie w zamknięciu trzyma, lub onemuż, jakimkolwiek bądź sposobem, w używaniu osobistej wolności przeszkody czyni; albo, gdy kto z przyczyny, zdającej się być niebezzasadną, zatrzymałszy człowieka, o tem zwierzchności przyzwoitej natychmiast donieść rozmyślnie zaniedbuje.

Izba poselska rady państwa poleciła postanowieniem z 29. paźdz. 1867. c. k. ministerstwu sprawiedliwości i wyznań, oszuwać nad tem, aby małoletnich dziewcząt i małżonek, które zbiegły swoim rodzicom lub mężom, nie zatrzymywano w klasztorach i nie przeszkadzano w znoszeniu się z ich rodzinami. Dla tego poleca się sądom spełniać swój obowiązek urzędowy według ustaw jak można najspieszniej w wszystkich przypadkach tego rodzaju, w których wzywana bywa pomoc sądowa mianowicie na zasadzie §§. 92. 93. i 145. k. c., a osobliwie w tych wypadkach, w których może zachodzić czyn karygodny w myśl §§. 93. lub 96. u. k., wyjąwszy gdyby rzecz cała należała do zakresu urzędowego władz administracyjnych (Rp. m. s. z 6. listop. 1867. L. 12581.).

Pod względem władzy karności służącej zwierzchnikom duchownym istnieją następujące przepisy: Sprawując władzę urzędową kościelną (katolicką), nie wolno wywierać przymusu z zewnątrz (U. z 7. maja 1874. Nr. 50. D. U. P. §. 19).

Zarządzone przez biskupów w zastosowaniu ich władzy dyscyplinarnej nad podległymi im członkami stanu duchownego odesłanie pojedynczych kapłanów do duchownego domu poprawy, da się o tyle tylko pogodzić z ustawą o ochronie wolności osobistej, wydanej 27. paźdz. 1862. Nr. 87. D. U. P., iż pociąga za sobą nie wymuszony pobyt kapłana w takim zakładzie i dozorowanie go tamże podczas całego pobytu, z czego wynika, że tego rodzaju rozporządzenie biskupie może być

tylko o tyle i tak długo skutecznem, o ile dotknięty niem kapłan poddaje mu się dobrowolnie. Stosownie do tego urzędy publiczne nie mają prawa w obecnym stanie ustawodawstwa cywilnego, przytrzymywać kapłana odesłanego przez biskupa do domu poprawy i odstawiać go tamże (Rp. m. z 7. czerwca 1869. Nr. 134. D. U. P.). — Zasada wypowiedziana w poprzednim rozporządzeniu ministeryalnem co do wykonania orzeczeń biskupich, które orzekają zamknięcie kapłana w duchownym domu poprawy, ma także zastosowanie do wszystkich osób zakonnych obu płci, tak iż żadnej osoby należącej do zakonnej społeczności nie można tam zatrzymywać wbrew jej woli, która z jakiegokolwiek bądź powodu bywa więzioną na rozkaz dotyczącego zwierzchnika. Ponieważ atoli nie można nie zważać na względy ludzkości i staranie o zdrowie także odnośnie do tych osób stanu kapłanów świeckich i zakonnego, które się dobrowolnie poddają karze więzienia wymierzonej przez ich zwierzchników; mają być ministrowi wyznań i oświecenia bezzwłocznie przedłożone a na przyszłość przy nowych nastąpionych wypadkach uzupełnione spisy rzeczywiście znajdujących się w dobrowolnem więzieniu kapłanów świeckich i zakonników, z podaniem nazwiska, czasu, odkąd trwa więzienie, czasu, na jak długo je wymierzono, stanu lokalu więziennego pod względem obszerności, światła, powietrza i urządzenia, wreszcie opatrywania potrzeb. Gdyby biskupi zaniechali zaprowadzenia takich spisów co do kleru świeckiego i zakonnego ich dyecezyi i przesłania ich naczelnikom krajowym wraz z wystarczającemi gwarancyami za dokładność onychże i prawdziwość wszystkich zeznań w nich zawartych, — starostowie powiatowi mają sami sporządzić wspomniane spisy, o ile dotyczą kapłanów świeckich, odnośnie jednak do zakonników zażądać ich bezpośrednio od przełożonych pojedynczych konwentów i kongregacyi, dokładnie zbadać, sprawdzić i jak można najspieszniej przedłożyć. Rozporządzenie niniejsze ma być udzielonem do wiadomości każdemu do zakonu religijnego lub takiej kongregacyi członkowi nowo wstępującemu przed złożeniem ślubów, a wykaz o tem przedłożonym w każdym poje-

dyńczym wypadku naczelnikowi kraju (Rp. m. z 7. sierpnia 1869. Nr. 135. D. U. P.).

W miarę okoliczności może także małżonek dopuścić się względem żony zbrodni określonej w §. 93., jeżeli w jego czynie pokazuje się samowola nierozdzielna według §. 93. od pojęcia zbrodni, a nie jedynie przestąpienie przysługującej mu według §§. 91. i 92. k. c. władzy przymusowej do utrzymania porządku domowego (O. S. k. z 3. grudnia 1877. L. 10828. Nr. 167.).

Kara.

§. 94. Kara za tę zbrodnię jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli zatrzymanie dłużej nad dni trzy trwało, albo jeżeli zatrzymany, oprócz pozbawienia wolności, innego jeszcze doznawał udręczenia; wówczas orzeczonem być winno ciężkie więzienie od roku jednego do lat pięciu.

k) przez postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem.

(*) **§. 95.** Przypadek dziesiąty. Ponieważ w cesarstwie austriackim ani niewola, ani też wykonywanie ściągającej się do niej władzy nie jest pozwolone, i każdy niewolnik w tej chwili wolnym się staje, skoro tylko dostanie się na ziemię cesarsko-austriacką, albo choćby tylko na okręt austriacki, a podobnie także i w zagranicy, w tej chwili wolności dostępuje, jak skoro w jakimkolwiek bądź tytule poddanemu cesarstwa austriackiego jako niewolnik oddanym będzie; przeto każdy, ktokolwiek nabytemu przez siebie niewolnikowi osobistej wolności używać wzbrania, albo go w kraju lub za granicą jako niewolnika

dalej pozbywa, tudzież każdy kapitan okrętu, który podjął się choćby tylko przefrachtowania jednego lub więcej niewolników, albo który niewolnikowi, na austriacki okręt przybyłemu, w użyciu uzyskanej przez to wolności osobistej przeszkadza, lub przez innych przeszkody w temże czynić dopuszcza; staje się winnym zbrodni gwałtu publicznego i ukarany będzie ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu.

* Gdyby zaś kapitan okrętu austriackiego lub inny poddany austriacki prowadził handel niewolnikami; wówczas rozciągniętą zostanie kara ciężkiego więzienia do lat dziesięciu, a w razie szczególnie obciążających okoliczności, aż do lat dwudziestu.

Szczególny wypadek spółwiny w tej zbrodni zawiera §. 213. u. k.

1) przez porwanie.

(*) §. 96. Przypadek jedenasty. Kiedy kto niewiastę, czy to w zamiarze żenienia się, czy dopuszczenia się nierządu, wbrew woli jej gwałtem lub podstępem wykrada; albo, gdy kto zamężną, chociaż za jej zezwoleniem, od męża, dziecię od rodziców, pupila od opiekuna lub opatrzyciela podstępem lub gwałtem uprowadza, bez względu, czy zamiar przedsięwzięcia takowego osiągnionym był, lub nie.

O. uwagę przy §. 93.

Kara.

(*) §. 97. Kara za porwanie osoby wbrew woli jej lub osoby, która nie ma jeszcze lat skończonych czter-

naście wieku, jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu, w miarę tak środków użytych jak złego, czy zamierzonego czy dokonanego. — Jeżeli zaś osoba porwana, liczyła przynajmniej lat czternaście wieku, i uprowadzenie jej za jej zezwoleniem nastąpiło; wówczas orzeczonem być winno ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

m) przez wymożenie przymusem.

§. 98. Przypadek dwunasty. Zbrodni publicznego gwałtu przez wymożenie przymusem staje się winnym, kto

a) na jakiej osobie rzeczywiście gwałtu się dopuszcza, by ją zmusić do świadczenia, znoszenia lub opuszczenia czegoś, jeżeli czyn ten jego nie stanowi zbrodni, cięższą zagrożonej karą.

Pod témże samém zastrzeżeniem, staje się winnym tej zbrodni, kto

b) pośrednio lub bezpośrednio, piśmiennie lub ustnie, albo innym sposobem, z wymienieniem lub bez wymienienia nazwiska swego, komu naruszeniem go na ciele, wolności, honorze lub własności w tym celu zagraża, by wymusić na zagrożonym jakie świadczenie, znoszenie lub opuszczenie; jeżeli zagrożenie takiej jest natury, iż takowe ze względu na stosunki i osobisty stan zagrożonego, albo ze względu na ważność zagrożonych złych skutków, wzbudzić w nim może uzasadnioną obawę; bez

różnicy, czy rzeczone zło wymierzone było przeciwko samemu zagrożonemu, przeciwko familii i krewnym jego, czy przeciwko innym pod jego opieką zostającym osobom, i czy zagrożenie skutek odniosło, lub nie.

Sposób i właściwość zagrożeń, jakich użył sprawca do osiągnięcia rzeczy ruchomej, może stanowić różnicę między wymożeniem przymusem a rozbojem (§. 190. u. k.), (O. S. k. z 20. sierpnia 1874. L. 6999. Nr. 20.).

Wydanie i ogłoszenie klątwy żydowskiej na izraelitę, aby od niego wymusić poddanie się pod wyrok sądu żydowskiego w sprawie cywilnej, stanowi istotę czynu §. 98. (O. S. k. z 7. marca 1876. L. 10732. Nr. 108.).

W tem, że zwadzyciele coraz gwałtowniej i natarczywiej wzywali delegowanych urzędu do wydania pism, a przytem wśród ustawicznych pogroźek obstępowały ich coraz ciasniej, tak iż ledwie poruszać się mogli, mieszczą się wszystkie znamiona §. 98. lit. a, a mianowicie to znamię, że wolność osobista obu delegowanych urzędu była nie tylko zagrożoną, lecz także rzeczywiście i gwałtownie ścieśnioną (O. S. k. z 9. stycz. 1877. L. 9536. Nr. 137.).

Nie jest koniecznem, aby wymienione w §. 98. lit. b. zagrożenie musiało rzeczywiście przejąć zagrożonego uzasadnioną obawą, wystarcza, jeżeli samo przez się może w zagrożonym wzniecić obawę i niepokój (O. S. k. z 2. marca 1877. L. 11786. Nr. 144.).

n) przez niebezpieczne zagrożenia.

§. 99. Przypadek trzynasty. Kto przegrózek, w §. 98. oznaczonych, a w sposób, tamże wyszczególniony, uzasadnione obawy sprowadzić mogących, w tym jedynie celu używa, aby pojedyncze osoby, gminy lub powiaty strachu i niepokoju nabawić; ten

popęlnia zbrodnię gwałtu publicznego przez niebezpieczne zagrożenia.

Kara za rzeczony dwie zbrodnie.

§. 100. Kara za wyż rzeczony dwie zbrodnie, w §§ 98. i 99. oznaczone, jest ciężkie więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

Jeżeli zachodzą okoliczności szczególnie obciążające, zwłaszcza, gdy przez wyrządzony gwałt lub niebezpieczne zagrożenie, skrzywdzony przez dłuższy czas w udręczeniach był pogrążony; — gdy morderstwem lub podpaleniem grożono; — gdy zagrożone uszkodzenie kwotę złotych reńskich tysiąc, lub szkoda, z wymuszonego świadczenia, znoszenia lub opuszczenia, kwotę złotych reńskich trzysta przechodzi; — gdy przegrożenie przeciw całym gminom lub powiatom wymierzono: wówczas kara ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu ma być orzeczoną.

Rozdział dziesiąty.

O nadużyciu władzy urzędowej.

Nadużycie władzy urzędowej.

* §. 101. Każdy urzędnik państwa lub gminy, który w urzędzie, do jakiego jest zobowiązany, powierzonej

sobie władzy, w celu wyrządzenia komu szkody, czy to państwu, gminie, czy innej osobie, jakimkolwiek bądź sposobem nadużywa; popełnia przez takie nadużycie zbrodnię; bądź do tego uwieść się dał chęcią zysku, bądź namiętnością, lub też innym celem ubocznym.

Za urzędnika ma być ten uważanym, kto na mocy bezpośredniego lub pośredniego zlecenia publicznego, związany lub nie związany przysięgą, obowiązany jest do sprawowania czynności rządowych.

Także notaryusze jako komisarze sądowi stoją na równi z urzędnikami (§. 186. u. not. z 21. maja 1855. Nr. 94. D. U. P.).

Przejęcie lub otwarcie listu przez urzędnika albo służbę pocztowego stanowi zbrodnię uzasadnioną w §. 101. u. k., jeżeli tenże otrzymał go w posiadanie w sprawowaniu służby lub skutkiem nadarzonej sposobności przez jego urzędowe stanowisko, bez różnicy, czy otwarty lub przejęty list zawierał pieniądze czy wartość pieniężną (O. p. S. n. z 1. sierpnia 1860. L. 8052. ks. o ks. Nr. 11.).

Szczególne tegoż przypadki.

* §. 102. Pod takimi okolicznościami popełnia zbrodnię tę w szczególności :

- a) sędzia, prokurator rządowy lub inny zwierzchnik, równie też każdy w obowiązkach zostający urzędnik, który się od prawego pełnienia obowiązków urzędu swego odwieść daje;

Nie wolno jest także protokoliście dziennika podawczego przyjmować podania z tem poleceniem, ażeby takowe nie zaraz, lecz dopiero w pewnym czasie, lub pod pewnymi warunkami zamieścić w protokole podawczym. Za takie porozu-

mienia się ze stronami, protokolista dziennika podawczego powinien być karany bez wszelkiego względu utratą służby, a według okoliczności, jako zbrodzień (§. 110 pat. z 3. maja 1853. Nr. 81. D. U. P.).

- b) każdy urzędnik, który w rzeczach urzędowych, a zatem także i notaryusz, który przyjmując lub sporządzając akt notaryalny, nieprawdę poświadcza;
- c) który powierzona sobie tajemnicę urzędową, sposobem niebezpiecznym wyjawia; który powierzony swemu urzędowemu dozorowi dokument niszczy, lub go wbrew obowiązkowi urzędu swego komu udziela;
- d) adwokat lub inny zaprzysięgły rzecznik, który na szkodę swej strony, przeciwnikowi ułożeniem prawnych pism, lub innym sposobem radą i uczynkiem pomocnym się staje.

Za zbrodnię nadużycia władzy urzędowej w myśl §. 101. uznano następujące:

e) wszelkie w złym zamiarze wśród pełnienia urzędu lub służby przedsięwzięte ograniczenie wolności osobistej wbrew postanowieniom ustawy o ochronie wolności osobistej (§. 6. u. z 27. paźdz. 1862. Nr. 87. D. U. P.).

f) wszelką w złym zamiarze wśród pełnienia urzędu lub służby przedsięwziętą rewizyą domową wbrew postanowieniom ustawy o ochronie prawa domowego (§. 4. u. z 27. paźdz. 1862. Nr. 88. D. U. P.).

Kara.

* §. 103. Kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. W miarę złośliwości i szkody może takowa do lat dziesięciu być przedłużoną.

Przyjęcie podarków w rzeczach urzędowych.

§. 104. Urzędnik, który przy wymierzaniu sprawiedliwości, przy udzielaniu urzędu, lub przy rozstrzygnięciu interesów publicznych urząd swój wprowadzić wedle obowiązku pełni, lecz za dopełnienie onegoż, bezpośrednio lub pośrednio podarunek przyjmuje, lub inną jaką korzyść ztąd odnosi, lub przyrzeczenie w tej mierze odbiera, tudzież, który przez to w ogólności w sprawowaniu interesów swoich urzędowych, do stronności uwieść się daje, ukaranym być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Nadto powinien tenże także i podarunek otrzymany, lub wartość onegoż, oddać na rzecz funduszu ubogich miejsca tego, gdzie zbrodnię popełnił.

Obowiązek tego oddania przechodzi także na spadkobierców skazanego, jeżeli zmarł po nastąpieniu prawomocności wyroku (Rp. m. z 3. kwietnia 1859. Nr. 52. D. U. P.).

Lekarz cywilny, użyty przy uzupełnieniu wojska, może się dopuścić zbrodni przyjęcia podarunków w rzeczach urzędowych (O. S. k. z 23. listop. 1877. L. 7970. Nr. 164.).

Uwledzenie do nadużycia władzy urzędowej.

§. 105. Kto sędziego cywilnego lub karnego, prokuratora rządowego, albo w razie udzielenia posady, lub rozstrzygnięcia interesów publicznych, jakiegokolwiek bądź innego urzędnika do stronności lub do zgwałcenia obowiązków urzędowych uwieść usiłuje, staje się winnym zbrodni, bez względu, czy zamiar ściągał się

do własnej korzyści jego, lub do korzyści trzeciego, i czy się udał lub nie.

Kara za takie uwodzenie jest więzienie od miesięcy sześciu do roku jednego; jeżeli zaś zachodzi wielki podstęp lub wyrządzoną była rzeczywiście szkoda znaczna, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Nadto złożony być ma podarunek, ofiarowany lub rzeczywiście dany, na rzecz funduszu ubogich miejsca.

Uwiedzenie zagranicznego sędziego podarunkiem do stronności jest także karygodnem według §. 105. (O. S. k. z 16. listop. 1875. L. 7150. Nr. 87.).

Do uwiedzenia przysięgłego, gdy sprawuje urząd sędziego karnego, do stronności lub zgwałcenia obowiązków urzędowych, ma całkowite zastosowanie przepis §. 105. (O. S. k. z 24. lutego 1877. L. 8332. Nr. 142.).

Rozdział jedenasty.

O fałszowaniu papierów kredytowych.

I. podrabianie publicznych papierów kredytowych.

* §. 106. Zbrodnię fałszowania publicznych papierów kredytowych popełnia, kto publiczne papiery kredytowe, za monetę uchodzące, albo zapisy długu, przez publiczną kasę wystawiane, wypłatę kapitału lub rocznej renty zabezpieczające, albo należące do nich ku-

pony lub talony podrabia. Przytem nie ma różnicy, czy podrobienie papieru kredytowego dotyczy papierów kredytowych tutejszo-krajowych, lub też pod jakąbądź nazwą wystawionych zagranicznych; tudzież, czy podrobiony papier kredytowy do oszukania jest zdolnym lub nie, czy wydanym już został i szkoda ztąd wynikła, lub nie.

Noty i akcye, przez uprzywilejowany austriacki bank narodowy, tudzież zapisy długu, przez publiczny zakład kredytowy krajowy, ze strony władzy potwierdzony, wystawione, wraz z należącymi do nich kuponami i talonami uważane będą za publiczne papiery kredytowe.

Fałszowanie i podrabianie wydanych skutkiem c. rp. z 17. listopada 1860. Nr. 256. D. U. P., biletów pieniężnych dziesięciokrajcarowych będzie karanem według 4. ustępu tego rozporządzenia jak fałszowanie i podrabianie publicznych papierów kredytowych mających ważność monety.

Przez osobne rozporządzenia są pod tym względem zrównane z papierami kredytowymi publicznymi: Listy zastawne zakładu kredytowego stanów galicyjskich (§. 79. pat. z 3. list. 1841. Nr. 569. Z. U. S.) i bilety rentowe m. Como (Rp. m. z 23. maja 1852. Nr. 123. D. U. P.).

Przywilej przyznany notom, akcyom i zapisom długu uprzyw. banku narodowego, tudzież należącym do nich kuponom i talonom wszedł także do §. 65. nowych statutów bankowych i potwierdzono go ustawą z 27. grudnia 1862. Nr. 2. D. U. P. z 1863.

Co do złego zamiaru wymaganego do tej zbrodni, por. §. 325. u. k.

Spólnicy tej zbrodni.

* §. 107. Spółwinnym zbrodni tej jest ten, kto zwy-

kłe przy publicznych papierach kredytowych pieczęcie naśladować wyrzyna, papier, stęple, matryce, litery, prasy i coby tylko do podrobienia publicznych papierów kredytowych służyć mogło, chociaż tylko o jednej sztuce sporządza i ku poparciu podrobienia wiadomie wydaje, albo jakimkolwiekbądź sposobem do podrabiania przyczynia się, nawet gdyby to spółdziałanie jego żadnego skutku nie odniosło.

Kara.

a) za podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących.

aa) za dokonane podrobienie.

* §. 108. Jeżeli publiczny kredytowy papier, za monetę uchodzący, rzeczywiście został sporządzony a to, narzędziami, rozmnożenie tych papierów ułatwiającemi; wówczas nietylko podrabiacz, ale i każdy spółwinnny skazany być ma na karę ciężkiego więzienia na całe życie; — a zaś, jeżeli podrobienie skutecznionem zostało piórem lub innemi narzędziami, oprócz wyż namienionego rodzaju, na karę ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu.

bb) na uczestników.

* §. 109. Też same kary orzeczone być winny także i na uczestnika, który w porozumieniu z podrabiaczem, spółwinnnym lub innymi uczestnikami podrobione takowe publiczne papiery kredytowe wydał, bez względu, czy porozumienie to nastąpiło przed podrobieniem, czy podczas podrobienia, czy po takowem.

cc) za usiłowane podrobienie.

* §. 110. Jeżeli podrobienie publicznych papierów kredytowych, za monetę uchodzących, było wprawdzie usiłowanem, lecz skutecznionem nie zostało; wówczas każdy przytem spółdziałający, jeżeli usiłowanie (§. 8) miejsce miało narzędziami, rozmnożenie ułatwiającemi, ukaranym być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, przy osobliwej niebezpieczności, od dziesięciu do lat dwudziestu; — w innych przypadkach zaś, ciężkiem więzieniem od jednego do lat pięciu, a przy szczególniej obciążających okolicznościach, od pięciu do lat dziesięciu.

b) za podrobienie publicznych zapisów długu.

aa) za dokonane podrobienie.

* §. 111. Jeżeli wystawiony przez publiczną kasę zapis długu rzeczywiście został sporządzonym i oraz sporządzenie miejsce miało narzędziami, rozmnożenie tych papierów ułatwiającemi, wówczas tak podrabiacz jak każdy spółwinny skazany być ma na ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu; — a zaś, jeżeli podrobienie piórem lub innemi narzędziami, lecz nie rodzaju co dopiero namienionego, skutecznionem zostało, od pięciu do lat dziesięciu.

bb) na uczestników.

* §. 112. Takie same kary czekają uczestnika, który w porozumieniu (§. 109), podrobione takowe publiczne papiery kredytowe wydał.

cc) za usiłowane podrobienie.

* §. 113. Jeżeli podrobienie takowych papierów kredytowych wprawdzie usiłowanem było, lecz dokonaniem nie zostało; wówczas każdy, który się do tego przykładał, jeżeli usiłowanie (§. 8) miejsce miało narzędziami, rozmnożenie ułatwiającemi, ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu; — oprócz tego zaś ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

II) Przeistoczenie publicznych papierów kredytowych.

* §. 114. Fałszowania publicznych papierów kredytowych staje się winnym także i ten, który

a) takowe (§. 106.) prawdziwe papiery na wyższą summę nad tę przeistacza, na jaką pierwotnie wystawione były; albo

b) w takowych papierach numera lub inne części ich treści zmienia, lub ku temu pomocnym jest.

Co do złego zamiaru potrzebnego do tej zbrodni, por. §. 325. u. k.

Kara a) na głównych winowajców i spółników.

* §. 115. Zbrodniarz taki ukarany być ma ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, a jeżeli sfałszowanie wprawdzie usiłowanem było, lecz dokonaniem nie zostało, od roku jednego do lat pięciu.

b) na uczestników.

* §. 116. Kto w porozumieniu (§. 109) z fałszerzem, współwinnym lub innym uczestnikiem sfałszowane publi-

czne papiery kredytowe wydał; ukarany być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

Osobna okoliczność obciążająca.

* §. 117. Przy wymierzeniu kary za podrobienie lub przeistoczenie publicznych zapisów długu, na okaziciela wystawionych, właściwość ta publicznych zapisów długu za okoliczność obciążającą ma być uważaną.

Rozdział dwunasty,

O fałszowaniu monety.

Fałszowanie monety.

* §. 118. Zbrodnię fałszowania monety popełnia ten:

- a) kto nie będąc do tego upoważnionym, pieniądze pod stępem bije, gdziebądź w obiegu ich używanym, chociażby waga i wartość wewnętrzna zupełnie wyrównywała wadze i wartości prawdziwych pieniędzy, albo tę nawet przewyższała;
- b) kto pod stępem, gdziebądź zwyczajnym, albo z kruszcu dobrego bije pieniądze mniejszej wartości, albo z pośledniejszego pieniądze fałszywe, albo inaczej monecie fałszywej nadaje pozór prawdziwej;
- c) kto wewnętrzną prawdziwych pieniędzy wartość i wagę, podług których z pod stępla wyszły,

jakim bądź sposobem uszczupła, lub onym postać pieniędzy większej wartości nadać usiłuje;

d) kto narzędzi do fałszowania monety dostarcza, lub w jakibądź sposób do sfałszowania przyczynia się.

Co do złego zamiaru potrzebnego do tej zbrodni, por. §. 325. u. k.

Kara.

* §. 119. Kara za tę zbrodnię jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu; jeżeli zaś przytem szczególna zachodzi niebezpieczność, lub znaczna szkoda, od dziesięciu do lat dwudziestu. Tylko wtenczas, gdy sfałszowanie każdego w oczy uderza, lub gdy moneta, samowładnie bita, wagą i wartością swą wewnętrzną prawdziwej monecie wyrównywa, może kara od roku jednego do lat pięciu być wymierzoną.

Uczestnictwo w fałszowaniu monety.

* §. 120. Jako uczestnik fałszowania monety pełni zbrodnię ten, kto w porozumieniu (§. 109) z fałszerzem lub jego pomocnikiem, albo innym uczestnikiem, pieniądze sfałszowane wydał; albo kto części nabywa, o które w przypadku §. 118. c), monety prawdziwe uszczuplone zostały.

Kara.

* §. 121. Takie uczestnictwo ukarane być ma cięż-

kiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu, a gdy znaczną wyrządzono szkodę, aż do lat dziesięciu.

Rozdział trzynasty.

O zgwałceniu religii.

Zgwałcenie religii.

(*) §. 122. Zbrodnię zgwałcenia religii popełnia :

a) kto mową, uczynkami, drukami, lub rozszerzaniem pismami Boga bluźni;

Bluźniercze wyrażenie się o Jezusie stanowi bluźnienie Boga (O. S. k. z 15. maja 1874. L. 3613. Nr. 9.). — Art. 17. ustawy zasadniczej państwa z 21. grudnia 1867. Nr. 142. D. U. P., da się pogodzić z §. 122. a, gdyż wyrazy obelżywe i złorzeczenia nie należą do umiejętności i jej nauki; także nie idzie przy zastosowaniu §. 122. a, ani o religijność świadków bluźnierstwa, ani o wyznanie wiary bluźniercy samego. (O. S. k. z 2. paźdz. 1875. L. 5317. Nr. 82.). — Lżenie przedstawionego w obrazie Chrystusa stanowi istotę czynu z §. 122. a, (O. S. k. z 16. listop. 1875. L. 12014. Nr. 88.).

b) kto obrządki istniejącej w państwie religii gwałci, lub przez obelżywe postępowanie z sprzętami, służbie Bożej poświęconymi, lub przez inne czyny, mowy, druki lub rozszerzane pisma, publicznie wzgardę religii okazuje;

Wyznania religijne prawnie istniejące w państwie są: rzymsko-grecko- i ormiańsko-katolickie; grecko-nieunickie; e-

wangielickie obu obrządków; wyznanie religijne chrześcijańsko-unitarskie; żydowskie (Rp. z 20. czerwca i 13. paźdz. 1781. następnie z 24. stycznia 1850. Nr. 39. D. U. P.), dalej społeczność religijna starokatolicka (Rp. m. z 18. paźdz. 1877. Nr. 99. D. U. P.).

Zwolennicy wyznania religijnego, prawnie dotychczas nieuznanego, mogą być uznani za społeczność religijną pod warunkiem §. 1 u. z 20. maja 1874. Nr. 68. D. U. P., a uznanie to orzecze minister wyznań. W skutek takiego uznania społeczność religijna według §. 2. tejże ustawy wejdzie w używanie wszystkich tych praw, które według ustaw państwa służą społecznościom kościelnym i religijnym prawnie uznanym.

c) kto chrześcijanina do odszczepieństwa od wiary chrześcijańskiej skłonić, albo

d) kto niewiarę rozkrzewić, lub błędną jaką naukę sprzeczną z religią chrześcijańską rozsiewać usiłuje.

Zniesione są postanowienia §. 122. lit. c. i d. u. k., mocą których usiłującego nakłonić chrześcijanina do odstępstwa od wiary chrześcijańskiej lub rozsiewać błędną naukę sprzeciwiającą się religii chrześcijańskiej, uznawano winnym zbrodni (Art. 7. u. z 25. maja 1868. Nr. 49. D. U. P.).

Wykłady bezbożne w prywatnem zebraniu bez bliższego wyboru osób, stanowią zbrodnię według §. 122. d; wykonywania obrządków religijnych przez wyznawców nieuznanego w państwie stowarzyszenia religijnego, którzy nie należą do tej samej rodziny, nie należy uważać za domowe wykonywanie obrządku religijnego; nie korzysta też z ochrony Art. 16. ustawy z 21. grudnia 1867. Nr. 142. D. U. P. (O. S. k. z 17. marca 1875. L. 13718. Nr. 52.).

Kara.

(*) §. 123. Jeżeli zgwałcenie religii publiczne zgorzienie sprawiło, lub przez to odwiedzenie nastąpiło,

albo jeżeli z czynnością takową powszechnie niebezpieczeństwo połączone było; wówczas zbrodnia ta ukarana być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy wielkim stopniu złośliwości lub niebezpieczności zaś, nawet do lat dziesięciu.

(*) §. 124. Jeżeli żadna z wymienionych w poprzedzającym paragrafie okoliczności nie zachodzi, wówczas zgwałcenie religii ukaraniem będzie więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

Rozdział czternasty.

O zgwałceniu niewiasty, zhańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierządu.

Zgwałcenie niewiasty.

* §. 125. Kto niewiastę, przez niebezpieczne zagrożenie, przez rzeczywiste użycie gwałtu, lub przez podstępne odurzenie zmysłów jej, wprawia w niemożność oparcia się mu, i w takim stanie do bezmałżeńskiego spółkowania cielesnego jej nadużywa; popełnia zbrodnię zgwałcenia niewiasty.

Kara.

* §. 126. Kara za zgwałcenie niewiasty, jest ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu. Jeżeli gwałt zrzucił znaczny uszczerbek na zdrowiu, albo nawet i na życiu zgwałconej; wówczas kara ta przedłużoną

będzie od lat dziesięciu do dwudziestu. Jeżeliby w skutku zbrodni zgwałcenia, śmierć zgwałconej nastąpiła; miejsce mieć będzie ciężkie więzienie na całe życie.

* §. 127. Przedsięwzięte nadużycie niewiasty do bezmałżeńskiego spółkowania cielesnego, w stan bezbronności i bezprzytomności niezależnie od sprawcy wprawionej, albo ukończonych lat czternaście wieku jeszcze nie mającej, będzie także za zgwałcenie niewiasty uważane i podług §. 126. ukarane.

Zhańbienie.

(*) §. 128. Kto chłopca lub dziewczyny niżej lat czternastu, albo osoby, znajdującej się w stanie bezbronności lub bezprzytomności, dla dogodzenia chęciom swym, w sposób inny, jak w §fie 127. oznaczony, cielesnie nadużywa; popełnia, jeżeli czyn ten nie stanowi zbrodni w §. 129. lit. b) oznaczonej, zbrodnię zhańbienia, i ukarany być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu, przy okolicznościach nader obciążających, aż do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedno z następstw w §. 126. wymienionych, aż do lat dwudziestu.

Dotykanie członków płciowych dzieci dla dogodzenia chuciom, jest nadużyciem płciowem w myśl §. 128. (O. S. k. z 12. marca 1875. L. 983 Nr. 50.).

Zbrodnia nierzędu. I. przeciwnego naturze.

(*) §. 129. Jako zbrodnie ukarane będą także następujące rodzaje nierzędu:

I. nierząd przeciwny naturze, a to

- a) ze zwierzęciem ;
- b) z osobą jednej płci.

Kara.

(*) §. 130. Kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Jeżeli zaś w przypadku lit. b) użyto jednego z środków w §. 125. wspomnianych, wówczas wyrzeczoną będzie kara od pięciu do lat dziesięciu, a jeżeli zachodzi jedna z okoliczności §. 126., także i kara tamże wyznaczona.

II. Kazirodztwo.

§. 131. II. Kazirodztwo, popełnione między krewnymi w linii wstępnej i zstępnej, czyli by ich pokrewieństwo pochodziło z łoża prawego lub nieprawego. — Kara jest więzienie od sześciu miesięcy do jednego roku.

Do istoty zbrodni kazirodztwa wystarcza usiłowane spółkowanie; spełnienie jego nie jest tutaj koniecznem (O. S. k. z 16. lutego 1876. L. 12521. Nr. 104.).

III. Uwiedzenie do nierządu.

§. 132. III. Uwiedzenie do nierządu, przez które kto osobę, do dozoru, lub do wychowania albo do nauki sobie powierzoną, do dopuszczenia się nierządu, lub do niesprzeciwienia się temuż nakłania.

IV. Stręczenie do nierządu, pod względem na osobę niewinną.

IV. Stręczenie do nierządu, jeżeli przez to niewinna osoba do nierządu uwiedziona została, albo jeżeli onegoż winnymi się stają rodzice, opiekunowie, wychowawcy lub nauczyciele, pod względem swych dzieci, pupilów lub innych osób, do wychowania albo do nauki im poruczonych.

Kara.

§. 133. Kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Rozdział piętnasty.

O morderstwie i zabójstwie.

Morderstwo.

* §. 134. Kto przeciw człowiekowi, celem zabicia go, taki czyn popełnia, następstwem którego jest śmierć człowieka tego albo innego, staje się winnym zbrodni morderstwa; a to nawet, choćby skutek ten nastąpił był tylko z powodu osobistej własności zamordowanego, albo z powodu przypadkowych tylko okoliczności, lub też z powodu przypadkowo tylko zaszłych przyczyn pośrednich, o ileby te ostatnie przez sam czyn sprowadzone były.

* §. 135. Gatunki morderstwa są:

1. Skrytobójstwo, które się popełnia przez zadanie trucizny lub innym zdradziecko-podstępny sposobem.

2. Morderstwo rozbójnicze, które się popełnia przez użycie gwałtu przeciw osobie dla owładnięcia cudzej rzeczy ruchomej.

3. Morderstwo nasadzone, do którego popełnienia kto najętym, lub w inny sposób przez trzecią osobę został nakłonionym.

4. Morderstwo proste, nie należące do żadnego z wyż przytoczonych ciężkich gatunków morderstwa.

Kara za dokonane morderstwo: a) na sprawcę, na nasadzającego i na bezpośrednio spółdziałających.

* §. 136. Za każde morderstwo dokonane ukarani być winni śmiercią tak bezpośredni morderca, jako i ten, któryby go do tego nasadził, lub bezpośrednio do wykonania morderstwa rąk własnych przyłożył, albo czynnym sposobem spółnie ku temu działał.

b) na odleglejszych spółników i uczestników.

* §. 137. Ci, którzy, nieprzyłożywszy bezpośrednio rąk własnych do wykonania morderstwa, ani nienależąc do niego z czynnem spółdziałaniem swem, w innym odleglejszym sposobie, w §. 5. wyrażonym, przyłożyli się do czynu tego zbrodniczego; winni być ukarani za proste morderstwo ciężkiem więzieniem od pięciu do

lat dziesięciu; a jeżeli popełnili morderstwo na krewnym w linii wstępnej lub zstępnej, na małżonku którego z spółdziałających, podczas gdy im stosunki te wiadome były, albo jeżeli skrytobójstwo, morderstwo rozbójnicze lub morderstwo nasadzone popełnili, od lat dziesięciu do dwudziestu.

Kara za usiłowanie.

* §. 138. Za morderstwo proste przedsięwzięte lecz niedokonane, ukarani być mają tak sprawca, jak bezpośredni spółwinowajcy (§. 136), ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu, odleglejsi zaś spółnicy i uczestnicy (§. 137) od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś usiłowanem było morderstwo rozbójnicze, skrytobójstwo, morderstwo nasadzone lub morderstwo na należących, w poprzedzającym paragrafie wyrażonych; wówczas ukarani być winni, sprawca i bezpośredni spółwinowajcy, ciężkiem więzieniem od dziesięciu do lat dwudziestu, a w razie zachodzących okoliczności szczególnie obciążających, nawet i na całe życie; odleglejsi zaś spółnicy i uczestnicy, od pięciu do lat dziesięciu.

Kara za dzieciobójstwo.

* §. 139. Na matkę, która dziecko swe przy porodzie zabija, albo przez umyślne zaniechanie dania mu potrzebnej przy porodzie pomocy, takowe w śmierć wprawia, orzec należy, jeżeli morderstwo nastąpiło na dziecku z łoża prawego, karę ciężkiego więzienia na

całe życie. Jeżeli dziecie było z łoża nieprawego, natenczas miejsce ma kara ciężkiego więzienia, a to, w przypadku zabicia onegoż, od dziesięciu do lat dwudziestu, w przypadku śmierci zaś, zaszłej li z powodu zaniechanej potrzebnej pomocy, od pięciu do lat dziesięciu.

Zabójstwo.

* §. 140. Jeżeli czyn, następstwem którego człowiek życie traci (§. 134.) wykonany będzie wprawdzie nie w zamiarze zabicia go, wszelakoż w innym zamiarze nieprzyjacielskim, natenczas jest zbrodnia zabójstwa.

Wezwanie do bicia drugiej osoby, i dostarczenie przydatnego do tego narzędzia, stanowi w razie zabicia pokrzywdzonego, spółwinę w zabójstwie według §. 5. (O. S. k. z 1. kwietnia 1876. L. 685. Nr. 109.).

Kara za rozbójnicze zabójstwo.

* §. 141. Kiedy przy przedsięwzięciu rabunku postąpiono z człowiekiem jakim, tak gwałtownym sposobem, iż ztąd śmierć onegoż wynikła (§. 134.); wówczas zabójstwo takie ukaranem być ma śmiercią na wszystkich, którzy się do zabicia przyczynili.

Kara za proste zabójstwo.

* §. 142. W innych przypadkach ulega zabójstwo karze ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu; jeżeli zaś sprawca w bliskim zostawał z zabitym po-

krewnieństwie, lub w innych ku niemu szczególnych obowiązkach, od lat dziesięciu do dwudziestu.

Zabójstwo w bijatyce, lub w gwałtownem obejściu się z jedną lub kilkoma osobami.

* §. 143. Jeżeli kto zabitym został w bijatyce, zaśleję między kilkoma ludźmi, albo w gwałtownem obejściu się z jedną lub kilkoma osobami, wówczas każdy, który mu zadał cios śmiertelny, winnym jest zabójstwa. Jeżeli zaś śmierć nastąpiła tylko z przyczyny wszystkich ogółem ciosów lub krzywd wyrządzonych, lub też, jeżeli się nie da oznaczyć, kto zadał cios śmiertelny; wówczas wprowadzie nikt zabójstwa, atoliż wszyscy, którzy się na zabitego targnęli, winnymi się stają zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§. 152.), i skazani być mają na ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu.

Do istoty zbrodni według §. 143. u. k. wymaga się, aby kilka osób targnęło się na zabitego albo równocześnie, albo przynajmniej bez dłuższej przerwy, w świadomości wspólnego nieprzyjaznego zamiaru zwróconego przeciw onemu (O. S. k. z 22. maja 1874. L. 4176. Nr. 10.).

Rozdział szesnasty.

O spędzeniu płodu.

Spędzenie płodu własnego żywota.

§. 144. Kobieta przedsiębiorąca umyślnie jaką-

kolwiekbądź czynność, sprawującą spędzenie jej płodu, lub sprowadzającą porodzenie jej w ten sposób, iż dziecko nieżywe na świat przychodzi, staje się winną zbrodni.

Akuszerka, która jest sama sprawczynią zniszczenia lub spędzenia płodu, podsunięcia lub zamienienia dziecka, albo która była spółwinną lub uczestniczką takiego karygodnego czynu, tudzież ta, która zaniedba ciężącego na niej obowiązku zawiadomienia niezwłocznie władzy o powziętem podejrzeniu, że zbrodnię lub przestępstwo popełniono; podpada surowości ustawy karnej (Rp. m. z 25. marca 1874. Nr. 32. D. U. P., §. 15.).

Kara.

§. 145. Jeżeli spędzenie płodu usiłowanem było, lecz skutecznionem nie zostało, wówczas orzeczoną być ma kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; skuteczznione zaś spędzenie ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

. 146. Na taką samą karę, atoliż z zaostrzeniem, skazanym być winien ojciec dziecka poronionego, jeżeli jest spółwinnym tej zbrodni.

Spędzenie płodu cudzego.

(*) §. 147. Zbrodni tej staje się winnym także i ten, kto w jakimkolwiekbądź zamiarze, wbrew wiedzy i woli matki, spędzenie płodu jej sprawia lub sprawić usiłuje.

Kara.

(*) §. 148. Zbrodniarz takowy ulegnie karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu; a jeżeli

przez tę zbrodnię matka oraz narażoną została na niebezpieczeństwo śmierci, lub uszczerbek w zdrowiu poniosła, od pięciu do lat dziesięciu.

Rozdział siedemnasty.

O podrzuceniu dziecka.

O podrzuceniu dziecka.

(*) §. 149. Kto dziecię, będące w takim wieku, w którym nie jest w stanie samo sobie obmyśleć pomocy dla ocalenia życia, tym celem podrzuca, aby je na niebezpieczeństwo śmierci narazić, lub też tym jedynie końcem, aby ocalenie onegoż losowi zostawić; ten popełnia zbrodnię, bez względu na przyczynę, jaką go do tego spowodowała.

Kara.

(*) §. 150. Jeżeli dziecię w miejscu odległym, zwykle przez ludzi nieuczęszczanem, lub pod takimi okolicznościami zostało podrzucone, iż nie łatwo mogło być spostrzeżonem i ocalonem; wówczas za to kara jest ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu, a jeżeli nastąpiła śmierć dziecięcia, od pięciu do lat dziesięciu.

§. 151. Jeżeli zaś dziecię na miejscu, zwykle

przez ludzi uczęszczaniem, i w taki oraz sposób pod-
 rzuconem zostało, iż nie bez uzasadnionej przyczyny
 spodziewać się można było wczesnego onegoż spostrze-
 żenia i ocalenia; wtenczas podrzucenie to ukaranem
 być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego ro-
 ku. Gdyby zaś pomimo tego śmierć dziecięcia nastą-
 piła, natelyd kara więzienia od jednego roku do lat
 pięciu ma być orzeczoną.

Rozdział ośmnasty.

O zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

Zbrodnia ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

(*) §. 152. Kto przeciw człowiekowi, wprawdzie nie
 w zamiarze zabicia go, atoliż w innym zamiarze nie-
 przyjacielskim, takiego dopuszcza się czynu, następ-
 stwem którego (§. 134.) jest naruszenie zdrowia, albo
 niezdolność pełnienia obowiązku przynajmniej przez
 ciąg dni dwudziestu, rozstrojenie umysłu, albo też cięż-
 kie nadwężenie; ten staje się winnym zbrodni cięż-
 kiego uszkodzenia cielesnego.

Nie należy odnosić do §. 152. postanowienia §. 134. po-
 wołanego w §. 152., iż czyn, w skutek którego postradał ży-
 cie kto inny, niżli ten, którego zamierzono zabić, stanowi ró-
 wnież zbrodnię morderstwa; do istoty zbrodni ciężkiego uszko-
 dzenia cielesnego wymaga się raczej, aby ten, na którego oso-

bie popełniono ciężkie uszkodzenie cielesne, był tym samym, przeciw któremu zwróconym był nieprzyjazny zamiar i czyn sprawcy (O. S. n. z 3. grudnia 1856. L. 11440. ks. o. k -s. Nr. 2.). — Z umieszczenia powołania nawiasowego §. 134. w §. 152. po słowach „następstwem którego“ wynika, że przez przywołanie tego paragrafu nie wciągnięto do §. 152. normowanego w pierwszej części §. 134. wyjątku od pravidła, iż czyn i zamiar muszą być w zgodzie, lecz tylko zawarty w drugiej części §. 134. przepis co do przedmiotowej własności czynu i tegoż przyczynowego związku z nastąpionym skutkiem (O. S. k. z 4. grudnia 1874. L. 10269. Nr. 35.). — Z tej cytacji wynika atoli dalej, że sprawca ciężkiego pokrzywdzenia odpowiedzialnym jest za wszystkie następstwa wynikające z jego czynu osobliwie także za przypadkowe okoliczności towarzyszące jego czynowi i za pośrednie przyczyny przypadkowo później przybyłe (O. S. k. z 21. maja 1875. L. 1547. Nr. 68.).

Należyte lekarze sądowi ocenili uszkodzenie jako ciężkie w pewnym wypadku, gdzie istotny dla zdrowia narząd żucia został na zawsze uszkodzonym i nadwężonym przez gwałtowne wybicie zęba siecznego i wyłamanie drugiego zęba (O. S. k. z 5. listopada 1877. L. 9343. Nr. 161.).

(*) **§. 153.** Tej zbrodni staje się winnym także i ten, kto własnych rodziców swych, albo urzędnika publicznego, księdza, świadka lub znawcę rzeczy, podczas, gdy ci zajętymi są pełnieniem obowiązków swych, albo właśnie z powodu pełnienia tego, rozmyślnie na ciele uszkadza, choćby uszkodzenie to nie miało następstw, w §fie 152. wymaganych.

Nie ciąży spółwina w przestępstwie uszkodzenia cielesnego według §. 411. u. k. lecz w zbrodni z §. 153. na podżegaczu, który nie jest spokrewnionym z poszkodowanym (O. S. k. z 18. września 1874. L. 8141. Nr. 24.).

Strażnicy wiejscy w Dalmacyi mają charakter publi-

cznych urzędników w myśl §. 153. (O. S. k. z 14. lutego 1877. L. 10697. Nr. 140.).

Kara.

§. 154. Kara za zbrodnię, w §§fach 152. i 153. oznaczoną, jest więzienie od miesiąca sześciu do roku jednego, a przy okolicznościach obciążających aż do lat pięciu.

§. 155. Jeżeli zaś:

- a) zrządzono nadwerężenie, lubo samo przez się lekkie, takim instrumentem i sposobem, z którym pospolicie narażenie życia jest połączone, lub też w inny sposób dowiedziono zamiar sprowadzenia jednego z ciężkich następstw, w §fie 152. namienionych, nawet choćby tylko na usiłowaniu poprzestano; — albo

Według odezwy m. s. do Sądu najwyższego z 4. marca 1856. L. 3642. ma §. 155. lit. a, wtedy zastosowanie, jeżeli w danym wypadku zbiegają się §§. 1. 8. 152. lub 153. u. k.; staje się zatem winnym usiłowanej zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego ten, kto popełnia czyn przeciw drugiemu wprawdzie nie w zamiarze pozbawienia go życia, jednak przecie w celu sprowadzenia jednego z ciężkich następstw wspomnianych w §. 152., który to zamiar on sam przyznał, lub który można wywnioskować według przepisu §. 1. u. k. (i §. 268. p. k.) z jego sposobu działania, jak n. p. z okoliczności, że przedsięwziął czyn z takim narzędziem i w taki sposób, z którym zwykle łączy się niebezpieczeństwo życia, skoro tylko zachodzą także inne wymogi usiłowania (§. 8. u. k.), co również nawet wtedy ma miejsce, jeżeli stąd nie wynikło żadne następstwo, mające istotę wymaganą w §. 152., lecz tylko lekkie uszkodzenie cielesne, albo nawet żadne; wyczerpanej w §§.

152. i 153. definicyi wspomnianej zbrodni nie można uzupełniać z sankcyi karnej §. 155. a, i taż nie zawiera trzeciego rodzaju zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego.

- b) z nadwreżenia nastąpiło naruszenie zdrowia lub niezdolność pilnowania obowiązków przynajmniej przez ciąg dni trzydziestu; albo
- c) uczynek połączony był z osobliwemi udręczeniami pokrzywdzonego; — albo
- d) targnięcie się nastąpiło w spiknieniu się z innymi lub sposobem zdradziecko-podstępny, a ztąd wyniknęło jedno z następstw, w §. 152. wyszczególnionych; albo
- e) ciężkie nadwreżenie życiu zagrażało; — wówczas orzeczoną być ma kara ciężkiego i zaostzonego więzienia (§. 19.) od roku jednego do lat pięciu.

* §. 156. Jeżeli zaś zbrodnia przyprawiła uszkodzonego:

- a) o utratę lub o trwałe osłabienie mowy, wzroku i słuchu, o utratę zdolności płodzenia, o utratę oka, ramienia lub ręki, albo o inne jakie w oczy uderzające kalectwo lub oszpecenie; — albo
- b) o ustawiczną słabowitość, o chorobę nie do uleczenia, albo o rozstrojenie umysłu bez prawdopodobieństwa przywrócenia go; — albo
- c) o ustawiczną niezdolność pełnienia obowiązków, — naówczas wymierzona być winna za nią kara ciężkiego więzienia od pięciu do lat dziesięciu.

(*) §. 157. Jeżeli przy powstałej między kilkoma

ludźmi bijatyce, lub w przedsięwziętem przeciw jednej lub więcej osobom pokrzywdzeniu, kto na ciele swem ciężko uszkodzonym został (§. 152.); wówczas każdy, który mu zrządził uszkodzenie takowe, wedle powyższych §§ów 154.—156. ma być ukarany.

Jeżeli zaś ciężkie uszkodzenie cielesne wyniknęło li tylko z ogółu działania nadwerżeń lub pokrzywdzeń, od więcej osób pochodzących, albo jeżeli dowieść nie można, kto ciężkie zadał razy; wówczas wszyscy, którzy się na pokrzywdzonego targnęli, także zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego za winnych mają być poczytani i więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku ukarani.

Rozdział dziewiętnasty,

O pojedynku.

Pojedynek.

(*) §. 158. Kto kogo z jakiegokolwiek bądź przyczyny do walki na broń zabójczą wyzywa, i kto na takowe wyzwanie do walki staje; ten popełnia zbrodnię pojedynku.

Kara.

§. 159. Zbrodnia takowa, jeżeli żadne z niej nie

wynikło zranienie, ukaraną być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku.

(*) **§. 160.** Jeżeli w pojedynku nastąpiło zranienie, wówczas orzeczoną być powinna kara więzienia od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zaś w następstwie pojedynku jest jeden ze skutków, w §fie 156. oznaczonych, wówczas takowy ukarany być winien ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

* **§. 161.** Jeżeli z pojedynku wynikła śmierć jednego z pojedynkujących się, natenczas zabójca ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 162. W każdym razie wyzywający na dłuższy czas skazanym być winien, niżeliby był skazanym, gdyby sam był wyzwanym.

Kara na uczestników.

* **§. 163.** Kto do wyzwania albo do rzeczywistego wystąpienia jednej lub drugiej strony na plac bitwy pobudzał, lub w inny sposób rozmyślnie przyczyniał się, albo temu, który starał się odwrócić wyzwanie, wzgardą zagrażał lub ją okazywał; ten ukaranym być winien więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a jeżeliby jego wpływ szczególnie ważnym był, i zranienie albo nawet i śmierć nastąpiła, od jednego roku do lat pięciu.

§. 164. Ci, którzy się za pomocników czyli tak zwanych sekundantów na stronę jednego z pojedynkujących się do boju stawili; ~~ukarani~~ będą więzieniem od

sześciu miesięcy do jednego roku, a w miarę wielkości ich wpływu i nastąpionego złego, nawet aż do lat pięciu.

Bezkarność uczynku.

§. 165. Karygodność zbrodni pojedynku uchyla się:

- a) od wyzywającego, jeżeli ten nie stawił się do boju;
- b) od tego, równie jak od wyzwanego, jeżeli wprawdzie do boju wystąpili, lecz od pojedynku przed rozpoczęciem onegoż dobrowolnie odstąpili;
- c) od wszystkich innych spółwinowajców, jeżeli z czynną gorliwością sprowadzić usiłowali dobrowolne odstąpienie od pojedynku, i tenże w samej rzeczy do skutku nie przyszedł.

Rozdział dwudziesty.

O podpaleniu.

Podpalenie.

(*) §. 166. Zbrodni podpalenia dopuszcza się ten, kto przedsięwzięty czyn, z którego podług jego zamiaru, w cudzej własności pożar powstać ma, chociaż ogień nie wybuchnął, lub żadnej szkody nie zrządził.

§. 166. nie wymaga do pojęcia podpalenia, aby ogień podłożono wśród takich okoliczności, gdzieby pożar mógł się rozszerzyć, lecz można go także podłożyć w rzeczach stojących pojedynczo, n. p. w domach z osobna stojących, stodołach,

składach zboża, siana i towarów, w trzcinie na łąkach i podobnych przedmiotach (Rp. m. s. z 26. września 1858. L. 19002).

Kara.

(*) **§. 167.** Kara według następującej różnicy ma być wymierzona:

- a) gdy ogień wybuchnął, i przez to człowiek życia pozbawionym został, co podpalacz przewidzieć mógł; albo gdy pożar zdziałanym został przez właśnie na spustoszenia wymierzone skupienie się; na każdy z tych przypadków stanowi się kara śmierci;
- b) jeżeli sprawca częściej niż raz jeden, czy to w tych samych, czy w różnych przedmiotach, ogień podkładał, a pożar istotnie, choćby tylko raz jeden, wybuchnął; albo
- c) gdy ogień wybuchnął, i dla uszkodzonego znaczna wynikła szkoda; równie też
- d) gdy sprawca częściej niż raz jeden, atoliż każdego razu bezskutecznie podpalić usiłował; w tych wszystkich przypadkach ukarany być winien ciężkiem więzieniem na całe życie;
- e) gdy ogień wybuchnął, jednak z żadną z wymienionych dotąd okoliczności nie był połączonym, orzeczoną będzie kara ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu;
- f) jeżeli wprawdzie ogień nie wybuchnął, jednakże w nocy lub w takim miejscu był podłożony, iż gdyby był wybuchnął, łatwo byłby się mógł sze-

rzyć, albo pod takimi okolicznościami, iż przytem życie ludzkie na oczywiste niebezpieczeństwo wystawionem było; wówczas sprawca skazanym być winien na ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu;

- g) jeżeli zbrodnia w dzień i bez wszelkiej osobliwszej niebezpieczności przedsięwziętą była, i podłożony ogień, bez wybuchnienia zgasł, albo pomimo wybuchnienia, bez szkody ugaszonym został; wówczas sprawca ulega karze ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu.

§. 167. lit. g. przypuszcza, że chociaż skutkiem ogarnięcia cudzej własności przez ogień nastąpiło jakie uszkodzenie — gdyż to należy rozumieć przez podłożony ogień, a nie jedynie zapalenie materiału palnego, — uszkodzenie to jednak było tak drobnem, że nie wynikł ztąd rzeczywisty uszczerbek majątkowy, t. j. szkoda w znaczeniu prawa cywilnego, podczas gdy lit. e. §. 167. przypuszcza szkodę rzeczywistą, choćby nawet nieznaczną (O. S. k. z 29. maja 1876. L. 4090. Nr. 114.).

Bezkarność w podłożeniu ognia dla czynnego żalu.

(*) §. 168. Gdy w przypadku podłożonego ognia sprawca sam z żalu i w dobrej jeszcze porze takiego przyłożył starania, iż wszelkiej szkodzie zapobieżono; nately wolnym zostaje od wszelkiej kary.

O karygodności tego, który własność swą podpala.

(*) §. 169. Kto przez podpalenie swojej własności, przedsięwzięte z jakiegobądź złego zamiaru, cudzą także własność na niebezpieczeństwo ognia wystawia; ten

staje się równie winnym podpalenia i ulega karom podobnym wymiaru, w §cie 167. oznaczonego.

(*) **§. 170.** Kto własność swoją podpala, a przytem cudza własność nie jest narażoną na niebezpieczeństwo ognia; ten wprawdzie już nie podpalenia, ale oszustwa staje się winnym, jeżeli przez to chciał prawa trzeciej osoby nadwerężyć lub kogo w podejrzenie wprowadzić.

Zbrodnia oszustwa §. 170. jest już dokonaną przez uskutecznione podpalenie swojej własności w wspomnionym tamże zamiarze, i nie jest tutaj koniecznem ani rzeczywiste wprowadzenie drugiej osoby w błąd, ani przedsięwzięcie dalszych kroków do dopięcia zamiaru wyrządzenia szkody. Także inne osoby w myśl §. 5. mogą się dopuścić spółwiny w tej zbrodni (O. S. k. z 4. listopada 1876. L. 5257. Nr. 128.)

Rozdział dwudziesty pierwszy.

O kradzieży i przemieszczeniu.

Kradzież.

(*) **§. 171.** Kto dla własnej korzyści swej, cudzą rzecz ruchomą, z posiadania drugiego, bez zezwolenia jego zabiera, ten kradzież popełnia.

Naruszenie sprzedanych gruntów gminnych, którego się dopuszczają członkowie gminy, podlega skarceniu według ust. karnej (Rp. m. z 29. stycznia 1854. Nr. 31. D. U. P.). — Jeżeli ktoś dla własnej korzyści przywłaszcza sobie podściółkę z cudzego lasu bez pozwolenia właściciela, wtedy czyn ten łączy w sobie wszystkie znamiona §. 171. u. k. i nie jest szko-

dnictwem leśnym, lecz jako zbrodnia lub przestępstwo karygodną kradzieżą (Rp. m. s. z 6. listopada 1854. L. 20250.).

Członkowie gminy, każdy z osobna mogą także dopuścić się kradzieży w zwierzynie należącej do gminnego prawa polowania (§. 10. pat. z 7. marca 1849. Nr. 154. D. U. P.).

Co się tyczy posiadania, to przy książeczkach wkładek (do kasy oszczędności) (§. 14. d. k. n. z 26. września 1844. Nr. 832. Z. U. S. i rp. m. s. w. z 9. czerwca 1853. L. 3894.), przy kartkach loteryjnych (§§. 13. i 19. dodatku do rp. m. sk. z 20. lipca 1853. Nr. 159. i z 6. marca 1854. Nr. 60. D. U. P.), potem przy kartkach zastawowych (d. k. n. z 15. maja 1840. Nr. 437. Z. U. S.), każdoczesny dzierżyciel jest prawowitym posiadaczem.

Względem kartek zastawowych przepisuje dekret kancelaryi nadwornej z 15. maja 1840. Nr. 437. Z. U. S. jeszcze: jeżeli zabrano kartkę zastawową lub podobne poświadczenie, ażeby przez to dojść do posiadania cudzej własności i przywłaszczyć ją sobie; można czyn taki zawsze uważać za kradzież, jeżeli zamiar został dopięty, lub za usiłowanie, jeżeli go nie osiągnięto, o ile zabrana kartka jest tego rodzaju, iż rzecz okazicielowi tejże musi być wydana. Według okoliczności można już zabranie takiej kartki uważać za kradzież, chociaż rzeczy nie odebrano jeszcze za jej pomocą i nie usiłowano jeszcze jej podnieść. Jeżeli jednak kto taką kartkę otrzymał w posiadanie w inny, jakkolwiekbydź także dozwolony sposób, lub przypadkowo, i robi z niej nieprawny użytek; może czyn ten według różnych okoliczności stanowić oszustwo lub przewrzenie.

Kto oddaną mu rzecz, niesioną pod dozorem właściciela, przywłaszcza sobie za pomocą ucieczki, popełnia kradzież (O. S. k. z 11. czerwca 1874. L. 4740. Nr. 13.).

Zabicie obcego zwierzęcia domowego, popełnione w tym celu, aby się dostało oprawcy, nie uchyla samo przez się dzierżenia posiadacza, i dla tego należy je ukarać nie jako kradzież, lecz jako złośliwe uszkodzenie (O. S. k. z 20. sierpnia 1874 L. 7932. Nr. 21).

Pojęcia kradzieży nie zmienia ta okoliczność, że sprawca rzecz zabraną z posiadania drugiego, nie sam unosi, lecz daje unieść przez trzecią osobę (O. S. k. z 26. sierpnia 1875. L. 5503. Nr. 76.).

Przywłaszczenie sobie przez dłużnika rzeczy zajętych lecz przez wierzyciela nie zabranych, nie stanowi ani przeniewierzenia z §. 183., ponieważ rzeczy nie są powierzone dłużnikowi, ani kradzieży z §. 171., gdyż nie można popełnić kradzieży na własnej rzeczy, a rozporządzenia §. 183. w tym duchu, iż zajęta rzecz stała się względem dłużnika obcą, według Art. IX. pat. ob. nie można rozciągać na podobne wypadki (O. p. S. k. z 20. kwietnia 1876. L. 1957. Nr. 112.).

Przywłaszczenie sobie spławnego drzewa z rozbitego okrętu drewnianego, w którego posiadaniu właściciel utrzymuje się przez stosowne za niem śledzenie, jest kradzieżą, jeżeli sprawcy wiadome były te okoliczności (O. S. k. z 30. czerwca 1876. L. 4766. Nr. 120.).

Okoliczności, dla których kradzież staje się zbrodnią.

(*) **§. 172.** Kradzież staje się zbrodnią, albo z ilości, albo z istoty czynu, albo z własności rzeczy skradzionej, albo z charakteru sprawcy.

a) Ilość wyższa:

(*) **§. 173.** Z ilości staje się kradzież zbrodnią, jeżeli ilość lub wartość tego, co skradzionem zostało, więcej niż dwadzieścia pięć złotych reńskich wynosi. Przytem nie stanowi różnicy okoliczność ta, czy ilość lub wartość na raz jeden, lub więcej jednoczesnymi lub powtarzanymi razami, czy jednemu lub więcej właścicielom została skradzioną, i czy kradzież na jednym lub na różnych przedmiotach jest dokonana. Wartość zaś

nie podług korzyści złodzieja winna być obliczoną, lecz podług szkody, okradzionemu wyrządzonej.

Jeżeli sprawca popełnił zbrodnię bądź przez usiłowaną, bądź przez dokonaną kradzież, należy ilości kradzieży dokonanej z ilościami usiłowanej obliczyć w jedną sumę łączną (Rp. m. s. z 5. maja 1853. L. 6096.). — Przy kradzieżach lasowych mogą także władzom karnym służyć za podstawę do oznaczenia szkody również co do poczytania, jak też co do kwestyi odszkodowania taryfy wynagrodzenia szkody lasowej wygotowane według zasad szóstego rozdziału ustawy leśnej z 3. grudnia 1852. Nr. 250. D. U. P., i dodatku D. tegoż (Rp. m. s. z 6. listopada 1854. L. 20250.).

b) niebezpieczniejsza istota czynu;

(*) §. 174. Z istoty czynu kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez wszelkiego względu na ilość, gdy złodziej w broń lub inne narzędzia, osobistemu bezpieczeństwu zagrażające, był opatrzony; — albo gdy w razie przydybania go na kradzieży, rzeczywistego użył gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw osobie jakiej, by się utrzymał w posiadaniu rzeczy skradzionej.

Okoliczność zawarta w pierwszej części tego ustępu, z której kradzież staje się zbrodnią, zachodzi wtedy tylko, jeżeli sprawca opatrzył się w broń (por. wyżej przy §. 82, orzeczn. z 11. grudnia 1874. L. 10576.) nie tylko w tym zamiarze, aby jej użyć za narzędzie do spełnienia kradzieży, lecz w tym celu, aby nastraszyć tego, ktoby go złapał na uczynku, lub użyć rzeczywistej przemocy przeciw przytrzymującemu go (O. S. k. z 16. kwietnia 1875. L. 2123. Nr. 58. i z 21. maja 1875. L. 3054. Nr. 69.

Wymienione w drugiej części tego ustępu „przydybanie go na kradzieży“ istnieje także wtedy, jeżeli sprawcę przytrzymuje się przy unoszeniu ruchomości, i dopóki ona nie jest

przezeń złożoną w miejscu bezpiecznym, zatem podczas dokonania samej kradzieży został przydybanym (O. S. k. z 17. kwietnia 1875. L. 8601. Nr. 59.).

II. Gdy kradzież więcej niż pięć złotych reńskich wynosi, a zarazem popełnioną została :

- a) w czasie pożaru, powodzi, lub w czasie innego ucisku, czy powszechnego, czy w szczególności, osoby okradzonej dotykającego.
- b) w towarzystwie jednego lub więcej spółników kradzieży;
- c) w miejscu, ku czci Bożej poświęconem;

Takim jest także zakrystya kościoła katolickiego (O. S. k. z 28. marca 1877. L. 13853. Nr. 148.).

- d) w rzeczach, pod zamknięciem zostających;

Należy tutaj wspomnieć o dwóch dawniejszych rozporządzeniach, z których jedno (d. n. z 20. czerwca 1800) uważa kradzież zboża z plombowanych worków za kradzież w rzeczach pod zamknięciem zostających; drugie zaś (d. n. z 19. paźdz. 1792.) poczytuje ją za taką także wtedy, jeżeli klucz do zamkniętych drzwi w ich pobliżu widocznie jawnie wisiał lub leżał.

- e) w drzewie, zabralem albo z ogrodzonych lasów, albo ze znacznem uszkodzeniem lasu;

Rpem. m. s. z 27. maja 1862. L. 5025. wyjaśniono, że za pomocą wydanego przez c. k. dolno-austr. namiestnictwo pod 28. maja 1861. L. 18671. powtórnego obwieszczenia patentu przywilejów spławiania (według którego kradzież drzewa spławianego należy karać grzywną jednego złr. za każdą szczepę, którą to karę można wedle okoliczności złagodzić lub zamienić w karę aresztu) nie chciano spowodować zgoła żadnej

zmiany w obecnych prawnych przepisach karnych, lecz zamierzono tem jedynie zwrócić uwagę mieszkańców pobrzeżnych wzdłuż potoków spławnych na istniejący zakaz przywłaszczania sobie wyrzuconego drzewa spławnego, przyczem należy naturalnie pozostawić zupełnie dotyczącym sądom powiatowym postąpienie z urzędu z przestępującymi ten zakaz według istniejących ogólnych ustaw karnych.

Jakie przestępstwa przeciw bezpieczeństwu własności lasowej mają karać władze administracyjne jako szkodnictwo leśne, oznaczają §§. 59.—71. ustawy leśnej z 3. grudnia 1852. Nr. 250. D. U. P. Do nich należą według §. 60. tamże: 1. Zbieranie patyków, odłamków lub trzasek. 2. Naciesanie stojącego drzewa i drążków, nawiercanie onegoż, nakarbowanie, łożenie na drzewa za pomocą haków żelaznych, uszkodzenie zrządzone przez wywożenie drzewa i kamieni, tłuczenie i bicie drzew i obłupywanie onychże z kory. 3. Przywłaszczenie sobie kory z drzew leżących na ziemi, odkrywanie korzeni drzew, karczowanie, odrębywanie, odcinanie i obrywanie wierzchołków, gałęzi i gałązek, tudzież osmykanie z liści. 4. Wykopywanie, wyrębywanie, lub wyciąganie i wszelkie innego rodzaju uszkodzenia młodych latorośli, drzew i krzewów, tudzież zbieranie różg na miotły, prętów, kijów, i innych drobnych gatunków drzewa. 5. Zbieranie soków z drzewa (żywicy, terpentyny, soku brzozonego i jaworowego), owoców leśnych (nasienia leśnego, płonek, jagód) grzybów i spróchniałków, tudzież kopanie korzeni. 6. Nieprawne zbieranie podściołu każdego rodzaju (liści, szpilek, chwastów, mchu itp.), w szczególności zaś zbieranie takowych siekierami i grabiami żelaznemi; przywłaszczanie ziemi, gliny, torfu, kamieni, gipsu i innych płodów mineralnych; wykopywanie darni, koszenie, ścinanie i wyskubywanie trawy leśnej, ziół i innych roślin, służących do uprawy drzewa. 7. Pozostawanie w lesie wbrew wyraźnemu zakazowi służby leśniczej (§. 55.); robienie nowych dróg i kładek, lub używanie dróg już zarzuconych, robienie spustów, odprowadzanie wody do lasów sąsiedzkich, zakładanie węglarni i wszelkie inne używanie gruntu leśnego. 8. Niepozwolone

wpędzanie bydła do lasów obcych w ogólności, tudzież wpędzanie większej liczby innego gatunku lub innego wieku bydła; używanie paszy leśnej na innych miejscach i w innym czasie jak jest pozwolone. — O ile te szkodnictwa leśne mogą się stać kradzieżami ob. uw. przy §. 171. i zauważ tutaj §. 59. u. leśnej, który opiewa, że nadwzięcia bezpieczeństwa własności leśnej, przewidziane w powszechnej ustawie karnej, będą sądzone i karane według tejże ustawy.

Wyraz „ogrodzony“ ma to samo znaczenie tak w ustępie lit. *e* jak w ustępie lit. *g* niniejszego paragrafu (O. S. k. z 7. lutego 1876. L. 11400. Nr. 101.).

- f*) w rybach, zabranych ze stawów;
- g*) w zwierzynie, zabranej albo z ogrodzonych lasów, albo z szczególniejszą śmiałością, lub też przez sprawcę, z kradzieży tej niejako zwyczajną profesję prowadzącego.

Dziki po za zwierzyncom, wilki, lisy lub inne szkodliwe drapieżne zwierzęta, może każdy ubijać (§. 3. rp. m. z 15. grudnia 1852. L. 5681. w d. austr. d. u. k. N. 473.).

Zwierzyny postrzelonej i zranionej w własnym rewirze, która przeszła do obcego rewiru, nie można ścigać, lecz pozostawionem jest do woli posiadaczowi tego rewiru, do którego się przeniosła, rozrządzić ją jak swoją własnością (§. 5. tamże). Kto znajdzie zwierzynę, co się sama przebiła lub w ogóle skaleczyła i ginie, nie może jej sobie żadną miarą przywłaszczyć (§. 22. tamże). Ustawianie siatek i nastawianie sideł samo przez się ma być karaniem jako przestępstwo przez władze administracyjne (rp. m. z 15. maja 1853. L. 2827. d. austr. d. u. k. Nr. 163.). Zresztą mogą członkowie gminy, każdy z osobna, popełnić kradzież zwierzyny w obrębie polowania gminnego (§. 10. pat. z 7. marca 1849. Nr. 154. D. U. P.).

Ob. orzec. Sądu k. z 7. lutego 1876. L. 11400. wyżej przy *e*, i z 7. lutego 1877. L. 13083. wyżej przy §. 8.

c) własność skradzionej rzeczy.

(*) §. 175. Z własności skradzionej rzeczy, kradzież staje się zbrodnią:

I. Bez względu na ilość, — gdy kradzież popełnioną była

a) w rzeczy bezpośrednio służbie Bożej poświęconej, z zelzeniem obrządku religijnego; lub

b) w przedmiotach, wymienionych w §§. 85. lit. c) i 89.

Ob. orzeczenie Sądu k. z 11. listop. 1874. L. 9249. umieszczone parę §. 85.

II. Jeżeli wynosi więcej niż pięć złotych reńskich i gdy

a) w płodach na polu, lub w owocach, wiszących na drzewach, a w krajach, w których hodowanie jedwabników stanowi gałęź przemysłu i gospodarstwa, także w liściu, z drzew morwowych zabranem, do żywienia jedwabników służącym;

Płodami na polu są tylko te płody ziemne, które albo szczególnie uprawia się lub kultywuje jako takie, albo o których jest przynajmniej dowiedzionem, iż właściciel gruntu zastrzegł sobie ich zbieranie lub przywiązuje do nich pewną wartość; nie zaś takie, o których nie jest stwierdzonem, że mają w sobie jaką wartość, np. t. z. wielowłos (O. S. k. z 17. paźdz. 1874. L. 7622. Nr. 27.).

b) w bydle na paszy lub z wygonu;

c) w sprzętach rolniczych na polu;

d) w minerałach, narzędziach lub sprzętach wewnątrz kopalni, przy powierzchniowym górnictwie, na haldach (górkach gruzów kopalnianych) lub we warstwach przyrządzających, popełnioną została.

d) charakter sprawcy.

(*) **§. 176.** Z charakteru sprawcy kradzież staje się zbrodnią :

I. Bez żadnego względu na ilość, jeżeli sprawca kradzież w zwyczaj u siebie wprowadził.

II. Ze względu na ilość, wyższą nad pięć złotych reńskich :

- a) gdy sprawca już dwa razy za zbrodnię lub przestępstwo kradzieży był karany;
- b) gdy kradzież przez służących na ich słuźbodawcach lub innych domownikach ;

Por. umieszczone przy §. 83. orzec. Sądu k. z 23. lipca 1875. L. 6364.

c) przez czeladź rzemieślniczą, przez chłopców terminujących lub przez najemników, na ich majstrze lub na tych, którym się do roboty najęli, jest popełnioną.

§. 73. ustawy przemysłowej z 20. grudnia 1859. Nr. 227. D. U. P. zowie pomocnikami przemysłowymi kupców, czeladników, wyrobników fabrycznych i sprawujące tę samą służbę pomocnicę; osoby pełniące wyższą służbę (jak kierujący warsztatem, mechanicy, zawiadowcy handlu, buchalterowie, kassyerowie, rysownicy, chemicy), następnie robotnicy i najemnicy przyjęci jedynie do pracy pomocniczej i innej prostej pracy, wreszcie pełniący przy prowadzeniu przemysłu tylko posługi czeladzi domowej (jak kelnerzy, woźnicy itd.), nie są pomocnikami w znaczeniu tej ustawy.

§. 177. Jeżeli kradzież, jedynie z charakteru sprawcy wedle §fu 176. onemuż za zbrodnię ma być

poczytaną; wtenczas ani uczestnictwo ani spółnictwo tej kradzieży za zbrodnię nie ma być uważanem.

Kara za zbrodnię kradzieży.

§. 178. Jeżeli kradzież, oprócz tego, co w §§. 173. do 176. do zbrodni jest wymaganem, niczem więcej nie jest obciążoną; wówczas takowa ukaraną będzie ciężkiem więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; przy obciążających zaś okolicznościach, od jednego roku do lat pięciu.

Oznaczony w drugim ustępie tego paragrafu wyższy stopień kary ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu, należy stosować nie tylko wtedy, jeżeli zbiegają się dwie lub więcej takich okoliczności, z których kradzież według §§. 173.—176. staje się zbrodnią, lecz także wtedy, jeżeli zbrodni towarzyszą ogólnie obciążające okoliczności (§§. 43—45. u. k.), a w jednym i drugim wypadku istniejące okoliczności obciążające przeważają w przeciwstawieniu do łagodzących według §. 48. u. k.; nie ma także mowy o zastosowaniu §. 54. do takiego wypadku, jeżeli przeważające okoliczności obciążające pociągają za sobą wyższy stopień kary (Ust. a. rp. m. z 13. czerwca 1856. Nr. 103. D. U. P.).

* **§. 179.** Jeżeli summa tego, co skradziono, przenosi złotych reńskich trzysta; — albo, jeżeli kradzież z osobliwszą śmiałością, gwałtem lub wielkim podstępem była wykonaną; — albo, jeżeli złodziej, zastany na kradzieży, przeciw osobie jakiej gwałtu lub pogróżek użył niebezpiecznych, celem utrzymania się w posiadaniu rzeczy skradzionej; — albo, jeżeli sprawca kradzieży w zwyczaj u siebie wprowadził: we wszyst-

kich tych przypadkach, orzeczoną będzie kara ciężkiego więzienia, od pięciu do lat dziesięciu.

W wypadkach przewidzianych w § 179., w których kradzież sama przez się staje się zbrodnią, przeto: jeżeli suma tego co skradziono z doliczeniem tego co ukraść usiłowano, (wedł. rp. m. z 5. maja 1853. L. 6096.), przenosi trzysta złr.; jeżeli schwytyany na kradzieży używa rzeczywistego gwałtu lub niebezpiecznej pogroźki przeciw pewnej osobie, aby się utrzymać w posiadaniu skradzionej rzeczy (§ 174. I.), następnie w przypadku jeżeli sprawca kradzieży wprowadził w zwyczaj u siebie (§. 176. I.), — ma być także wtedy wymierzoną kara ciężkiego więzienia od lat pięciu do dziesięciu, choćby nie zachodziła żadna inna okoliczność, z której kradzież staje się zbrodnią. Kara ta ma wtedy tylko zastosowanie do wymienionego w § 179. wypadku popełnienia kradzieży z osobliwszą śmiałością, gwałtem lub wielkim podstępem, jeżeli czynu dopuszczono się w ogóle wśród takich okoliczności, z których tenże uczynek staje się zbrodnią według ogólnych prawideł (§§. 173.—176.) (Ust. b. rp. m. z 13. czerw. 1856. Nr. 103. D. U. P.). — W odezwie m. s. z 5. maja 1853. L. 6096. do Sądu najwyższego potwierdzono zapatrywanie, jako wyższy stopień kary z § 179. ma także wtedy zastosowanie, jeżeli chodzi o usiłowaną kradzież przenoszącą trzysta złr.

§. 180. Okoliczność ta, że kradzież nocną porą popełnioną została, sama przez się, jeżeli nie zachodzi oraz która z okoliczności, w §§. 173.—176. wymienionych, nie stanowi jeszcze zbrodni; atoliż kradzież taka albo przez przedłużenie trwania kary, albo przez jej zaostrenie surowiej ukaraną być winna, aniżeli, gdyby w dzień, przy podobnych zresztą okolicznościach, popełnioną była.

Przeniewierzenie staje się zbrodnią:

a) z istoty czynu.

(*) **§. 181.** Przeniewierzenie staje się zbrodnią, gdy kto na mocy publicznego (rządowego lub gminnego) urzędu swego, albo na mocy szczególnego od zwierzchności lub gminy zlecenia, powierzoną sobie rzecz, wartości większej nad złotych reńskich pięć, zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

Notaryusze są przez państwo ustanowieni i publicznie uwierzytelnieni do sporządzania i wystawiania na zasadzie tej ustawy dokumentów publicznych, — do zachowywania dokumentów poruczonych im przez strony i do przyjmowania pieniędzy i papierów publicznych dla wydania ich trzecim osobom lub złożenia u władz (§ 1. ust. z 25. lip. 1871. Nr. 75. D. U. P.).

Do istoty przeniewierzenia nie jest koniecznym zamiar przywłaszczenia sobie powierzonej rzeczy, gdyż przeniewierzenia można się dopuścić także przez bezprawne „zatrzymanie“ rzeczy powierzonej (O. S. k. z 10. lut. 1876. L. 7686. Nr. 102.).

Kara.

(*) **§. 182.** Przeniewierzenie takie ukaranem być ma ciężkiem więzieniem od roku jednego do lat pięciu; a jeżeli wartość przeniewierzonej rzeczy przenosi złotych reńskich sto, od lat pięciu do dziesięciu, a nawet i do dwudziestu.

b) z większej ilości.

(*) **§. 183.** Zbrodni przeniewierzenia ten także staje się winnym, kto oprócz przypadku, w §fie 181.

wyrażonego, powierzoną sobie rzecz, wartości większej nad złotych reńskich pięćdziesiąt, zatrzymuje lub sobie przywłaszcza.

Rzeczy przez wierzyciela w zastaw wzięte, tudzież do zachowania u dłużnika pozostawione, uważane będą także za rzecz, temuż ostatniemu powierzoną.

Do obliczenia wymienionej w §§ 181. 183. i 200. ilości służyć zasady umieszczone w § 173. (D. n. z 11. maja 1816. Nr. 1244. Z. U. S.).

Za rzeczy powierzone dłużnikowi należy uważać te rzeczy będące w jego posiadaniu, które wierzyciel mógłby na mocy nabytego prawa zastawu oddać w przechowanie albo osobie trzeciej albo sądowi (O. S. k. z 21. stycznia 1875. L. 11889. Nr. 43.). — Por. tut. także umieszczone przy § 171. orzeczenie p. p. S. k. z 20 kwiet. 1876. L. 1957. Nr. 112.

Kara.

(*) **§. 184.** Za takie przeniewierzenie jest kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś wartość przeniewierzonej rzeczy przenosi złotych reńskich trzysta, kara ciężkiego więzienia od jednego roku do lat pięciu; a przy okolicznościach, szczególnie obciążających od lat pięciu do dziesięciu.

Uczestnictwo kradzieży lub przeniewierzenia.

§. 185. Uczestnictwa kradzieży lub przeniewierzenia ten staje się winnym, kto skradzioną lub przeniewierzoną rzecz ukrywa, nabywa lub zbywa.

Winnym uczestnictwa w kradzieży nie staje się każdy, kto wiadomie ciągnie korzyści z kradzieży, lecz ten jedynie wedł. § 185., kto rzecz skradzioną sam czy to w całości, czy

to częściowo, ukrywa, nabywa lub zbywa. Pojęcia uczestnictwa nie można zapomocą § 6. rozciągać do każdego przysporzenia sobie korzyści po dokonaniu kradzieży, ponieważ § 6. uznaje wymieniony tam udział o tyle tylko za karygodny, o ile nazwany jest w dalszym ciągu ustawy wyraźnie karygodnym (O S. k. z 26. kwiet. 1875. L. 1819. Nr. 61.).

Udział w nabyciu rzeczy rzekomo znalezionej, wistocie zaś skradzionej, stanowi oszustwo wedł. §§ 197. i 201. c. u. k. (O S. k. z 10. września 1874. L. 10904. Nr. 23.).

Kara.

§. 186. Jeżeli :

- a) z ilości lub wartości rzeczy lub z zachodzących poprzedzających okoliczności uczestnikowi wiadomo jest, iż kradzież lub przemieszczenie popełniono w sposób, zbrodnię stanowiący, o ileby kradzież lub przemieszczenie nie ściągało się li tylko do osobistej własności sprawcy; albo
- b) ilość lub wartość wszystkich, kilku razami ukrytych, nabytych, lub zbytych rzeczy, z kradzieży pochodzących, razem złotych reńskich dwadzieścia pięć, z przemieszczenia zaś pochodzących, razem złotych reńskich pięćdziesiąt przynosi; wówczas karaniem być winno uczestnictwo więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku, a podług wielkości summy, podstępny i poparcia szkody zrządzonej, aż do lat pięciu.

Ob. uwagę przy §. 183. co do obliczenia ilości.

Okoliczności obciążających wymienionych w § 186. b. nie należy uważać za przytoczone imiennie (łącznie), i do wymierzenia wyższego stopnia kary nie jest koniecznym zbieg wszyst-

kich trzech okoliczności obciążających (O. S. k. z 12. list. 1874. L. 7724. Nr. 30.).

Bezkarność kradzieży i przewięwienia dla czynnego żalu.

§. 187. Każda kradzież i każde przewięwienie przestaje być karygodnem, jeżeli sprawca z czynnego żalu swego, chociażby na naleganie poszkodowanego, wprzód nim sąd lub inna zwierzchność dowie się o winie jego, sam, a nie kto inny za niego, wynagrodzi całą szkodę, z czynu jego wynikłą.

Toż samo stosuje się także i do uczestnictwa; jednakowoż tu dostatecznem jest do uwolnienia od kary, gdy uczestnik kradzieży lub przewięwienia, wprzód nim zwierzchność o tem wiadomości nabyła, wynagrodził całkowitą z uczestnictwa jego wynikającą szkodę, o ile udział jego w tej mierze oznaczonym być może.

Odnalezienie i odebranie części rzeczy skradzionych bez przyłożenia się sprawcy, który resztę oddaje dopiero po uwiadomieniu zwierzchności, nie uzasadnia bezkarności sprawcy (O. S. k. z 18. mar. 1874. L. 1147. Nr. 1.).

Miejski policyant pełniący służbę jest także zwierzchnością w myśl §. 187. (O. S. k. z 23. stycz. 1875, L. 12229. Nr. 44.).

Jeżeli oskarżenie obejmuje kilka kradzieży, ma być zastosowanym §. 187. do każdej z tych kradzieży, która nie stanowi dalszego ciągu jednej z nich (O. S. k. z 20. kwiet. 1875. L. 1778. Nr. 60.).

§. 188. Jeżeliby więc poszkodowany doniósł zwierzchności o popełnionej na nim kradzieży, nie mogąc atoliż wskazać sprawcy, choćby nawet z odległych tylko poszlak, sprawca zaś wprzód, nim się zwierzchność o

tem dowiedziała, że on jest sprawcą, szkodę wynagrodził; w przypadku tym sprawca zupełnie wolnym jest od kary; przeciwnie przepis poprzedniego paragrafu nie ma zastosowania:

- a) gdy złodziej, wprzód nim rzecz skradzioną ubezpieczył, przez okradzionego w ucieczce dogoniony, na żądanie onegoż rzecz zwraca lub ją w czasie ścigania porzuca; albo
- b) gdy sprawca, zobowiązawszy się w oznaczonym przeciągu czasu wynagrodzić poszkodowanego, układu względem zobowiązania tego nie dotrzymuje, a tak następnie przez poszkodowanego oskarżonym zostaje; albo
- c) gdy pod okolicznościami temi przy zawarciu układu część tylko rzeczy skradzionej zwróconą została; albo
- d) gdy sprawca część rzeczy skradzionej przed wykryciem urzędowem zwraca, co do reszty zaś ułożyć się chce, lecz poszkodowany układu nie przyjmuje, i zaaresztowania sprawcy żąda.

Kradzieże i przeniewlerzenia, za przestępstwa uważać się mające.

§. 189. O ile nareszcie z niewyszczególnionemi tu kradzieżami lub przeniewierzaniem i uczestnictwami tychże, tudzież w ogólności z kradzieżami i przeniewierzaniem między małżonkami, rodzicami, dziećmi i rodzeństwem zachodzącemi, dopóki ci węzłem spólnego gospodarstwa połączeni zostają, postępować się

winno, jak z przestępstwami; o tem stanowią przepisy, zawarte w drugiej części niniejszej ustawy (§. 463.).

Rozdział dwudziesty drugi.

O rozboju.

Rozbój.

*§. 190. Rozboju staje się winnym ten, kto osobie jakiej, w celu owładnięcia ruchomości, do niej samej należących lub też cudzych, gwałt czyni, bądź przez czynne obrażenie, bądź tylko przez zagrożenie.

Sposób i istota użytego przez sprawcę zagrożenia dla zaboru rzeczy ruchomej może posłużyć do odróżnienia rozboju od wymożenia przymusem (§ 98.) (O. S. k. z 20. sierp. 1874. L. 6999. Nr. 20.).

Kara.

*§. 191. Już samo takie zagrożenie, choćby przez jednego tylko człowieka wywarte było, i bez skutku zostało; karaniem być winno ciężkiem więzieniem od pięciu do lat dziesięciu.

*§. 192. Jeżeli zaś zagrożenie wywarte było w towarzystwie jednego lub więcej spółników rozboju, albo z zabójczą w rękę bronią, lub też, jeżeli po zagrożeniu rzeczywiście ruchomość zrabowano; wówczas orzeczone być ma ciężkie więzienie od dziesięciu do lat dwudziestu.

*§. 193. Taka sama kara nastąpi także i wtenczas, gdy się na osobę jaką z użyciem gwałtu porwano, chociażby rozbój nie był dokonany.

*§. 194. Jeżeli jednak rozbój, z użyciem gwałtu przedsięwzięty, także dokonany został; wówczas kara jest ciężkie więzienie zastrzone, od dziesięciu do lat dwudziestu.

*§. 195. Jeżeli zaś w czasie rozboju, kto w ten sposób był zranionym lub skaleczonym, iż takowy ciężkie przez to odniósł na ciele swem uszkodzenie (§. 152); albo gdy kto przez ciągle mu wyrządzane krzywdy lub miotane nań niebezpieczne pogróżki w udręczeniach pogrążonym był; wówczas każdy, kto w tem udział miał, ukaranym być winien ciężkiem więzieniem na całe życie.

Wyraz „w tem udział miał“ odnosi się widocznie do poprzedniego słowa „rozbój“, tak iż karze się ciężkiem dożywotniem więzieniem każdego, kto miał udział w rozboju, przy którym napadnięty ponosi ciężką ranę lub był w udręczeniach pogrążonym, a nie jest tu rzeczą konieczną, aby każdy z uczestników w rozboju osobiście wyrządził ciężkie skaleczenie, albo bezpośrednio miał udział w czynach sprawiających udręczenie lub w pogróżkach (O. S. k. z 24. list. 1876. L. 9850. Nr. 134.).

O. także § 141.

Uczestnictwo rozboju.

§. 196. Kto rzecz jaką, o której wiedział, że pochodzi z rozboju, choćby pomniejszej ilości lub warto-

ści, ukrywa, zbywa, lub nabywa; ten staje się winnym zbrodni uczestnictwa w rozboju i ukaranym być ma ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

W § 196. nie mieści się znamię zamiaru ciągnięcia zysku, i nie można go też wywnioskować z samego już pojęcia rozboju, albowiem uczestnictwo w rozboju jest wedł. §. 6. osobną zbrodnią, różniącą się od głównej zbrodni rozboju (O. S. k. z 7. grud. 1875. L. 13458, Nr. 92).

Rozdział dwudziesty trzeci.

O oszustwie.

Oszustwo.

(*)§. 197. Kto przez chytre przedstawienia lub czyny, drugiego w błąd wprowadza, tak, aby ktobądź, czy to jest państwo, czy gmina lub inna osoba, w własności swej lub w innych prawach szkodę poniósł; albo kto w tym zamiarze i rzeczonym właśnie sposobem, błędu lub niewiadomości drugiego używa: popełnia oszustwo; bez względu, czy do tego uwieść się dał chęcią zysku, namiętnością, zamiarem uwzględnienia kogo nieprawnie, lub innym jakim bądź zamiarem ubocznym.

Umowy uznane w d. n. z 6. czerwca 1838. Nr. 277 Z. U. S., za nieważne, a mające na celu, aby ktoś przy publicznej licytacji nie stawił się jako spółcycant, mogą podlegać prawidłom ustawie karnej, jeżeli w ogóle zachodzą wymogi okre-

ślone w §. 197. u. k. (O. p. p. Sądu n. z 10. lipca 1860. L. 8310. Ks. o. k. s. Nr. 10).

§. 197. ochrania obok państwa i gmin każdą inną osobę równie fizyczną jak moralną, bez różnicy, czy ma obywatelstwo państwa austriackiego, czy nie ma (O. S. k. z 26. wrześ. 1874 L. 8162. Nr. 26).

Fakt, że ktoś swoje realność zabezpieczył niestosunkowo wysoko w dwóch towarzystwach asekuracyjnych, a przy drugim zabezpieczeniu udawał, jakoby nie miał jeszcze zabezpieczenia, nie stanowi sam przez się chytrego przedstawienia lub czynu, jeżeli statut drugiego towarzystwa zawiera przepis, iż podwójne zabezpieczenie unieważnia umowę asekuracyjną (O. S. k. z 26. lut. 1875. L. 123. Nr. 47).

Czyn, że ktoś orzeczoną karę więzienia daje odbyć komu innemu, który za niego uchodzi, zawiera wprawdzie znamiona oszustwa, gdyż państwo ma ponieść szkodę w swem prawie karnem; gdy jednak nie chodzi tu o materyalną szkodę, przeto stanowi tylko przestępstwo (przekroczenie) (O. S. k. z 16. grud. 1875. L. 6170 Nr. 94).

Por. wyżej §. 170. i dodatek do §. 144.

Okoliczności, które oszustwo zbrodnią stanowią.

(*)§. 198. Oszustwo staje się zbrodnią, albo z istoty czynu, albo z ilości wyrządzonej szkody.

a) istota czynu.

(*)§. 199. Pod warunkami §fu 197. staje się oszustwo zbrodnią z istoty czynu:

- a)* gdy kto we własnej sprawie w sądzie oświadczył się do fałszywej przysięgi, lub rzeczywiście złożył fałszywą przysięgę, albo, gdy kto starał się o fałszywe świadectwo, mające być w sądzie złożonem, albo gdy fałszywe świadectwo sądownie

ofiarowanem lub złożonem było, chociażby takowe nie obejmowało zarazem zaofiarowania lub złożenia przysięgi;

Przysięga ofiarowana musi mieć taką właściwość, iż według postępowania cywilnego (§ 233 pow. post. sąd, d. n. z 5. marca 1795. Nr. 222. Z. U. S., § 307. gal. post. sąd.) ma prawną skuteczność.—Oświadczenia mające skuteczność przysięgi zachodzą u osób, które poczytują według nauki swojej religii wykonanie przysięgi za niedozwolone, uroczyste zaręczenie zaś za tak święte, jak inne stowarzyszenia religijne przysięgę, np. Menonici (D. n. z 10. stycz. 1816, Nr. 1201, Z. U. S., i ustawa z 3. maja 1868. Nr. 33. D. U. P., § 5.).

Jeżeli zeznanie, złożone w postępowaniu drobnostkowym przez stronę jako świadka, jest fałszywe, uważać się ma jako fałszywe świadectwo przed sądem złożone. Przepisy prawa karnego o zaofiarowaniu fałszywej przysięgi lub świadectwa, nie stosują się do oznajmień lub zeznań strony, które poprzedziły jej przesłuchanie jako świadka (§. 58. u. z 27. kwiet. 1873. Nr. 66. D. U. P.).

Przysięgi wykonane według ces. pat. z 11. lipca 1854. Nr. 200. D. U. P., przed izbą giełdową w Wiedniu jako sądem polubownym, mają pod względem karno-sądowym skutki przysięgi sądowej (tamże §. 83. lit. k.)

W wykonaniu fałszywej przysięgi przed sądem mieści się już sam przez się zamiar wyrządzenia szkody, a mianowicie w każdym razie względem państwa przez naruszenie publicznego zaufania, i wcale nie idzie o to, czy zamierzone wyrządzenie szkody dotyczy osoby prywatnej, aby czyn stanowił zbrodnię (O. S. k. z 4. paźdz. 1876. L. 4629. Nr. 126).

Ażeby zachodziła istota zbrodni wykonania fałszywej przysięgi, jest rzeczą konieczną, aby oskarżony przysięgę, której przedmiotową nieprawdziwość przyjęto, wykonał w złym zamiarze, co tylko wtedy ma miejsce, jeżeli oskarżony wiedział, że zaprzysięga coś nieprawdziwego jako prawdziwe, lub wbrew lepszej świadomości fałszywe zeznanie stwierdza przysięgą jako prawdziwe (O. S. k. z 22. lut. 1878. L. 14637. Nr. 171).

Także staranie się o fałszywe zeznanie, które ma uczynić przed sądem rzeczoznawca, stanowi zbrodnię oszustwa wedł. § 199. a. (O. S. k. z 13. paźdz. 1875. L. 4982. Nr. 83).

W tym fakcie, że oskarżeni potwierdzili czyn nieprawdziwy w memoryale, który pewna osoba kazała wystawić w tym celu, aby potem był okazanym przed sądem, nie ma istoty zbrodni według § 199. lit. a, albowiem brakuje wymogu rzeczywistego sądowego oświadczenia się z gotowością do fałszywego świadectwa (O. S. k. z 6. lut. 1878. L. 9279, Nr. 170).

- b) gdy kto charakter publicznego urzędnika fałszywie przybiera, albo rozkaz od zwierzchności, lub nadane sobie ze strony władzy publicznej szczególne upoważnienie zmyśla;

Podrabianie lub fałszywe wystawianie zmyślonych poświadczeń pogorzeli i świadectw upoważniających do zbierania jałmużny jest według tego ustępu karygodne (D. n. z 14. czerw. 1823, Nr. 1947. Z. U. S.).

- c) gdy w publicznem jakim zatrudnieniu, używaną jest fałszywa czyli mniejsza, cymentowana lub niecymentowana miara lub waga;

Przepis ten ma zastosowanie nie tylko wtedy, jeżeli użyty przy odważaniu kawał kruszcu nie odpowiada prawnie przepisanej wadze, lecz także wtedy, jeżeli waga, czy to z powodu pierwotnej wady, zużycia, czy to zmian umyślnych lub przypadkowych nie pokazuje prawdziwego ciężaru, o czym przemysłowiec miał wiadomość (Rp. m. s. z 20. sierp. 1855. L. 10194).

Używanie niemających ciężaru przepisanego surogatów wagowych (kawałków żelaza) w publicznem zatrudnieniu (przemysle), niestanowi zbrodni oszustwa wedł. § 199. (O. S. k. z 1. lipca 1875. L. 3772. Nr. 72).

- d) gdy kto publiczny jaki dokument, lub przez pu-

bliczny jaki zakład zaprowadzone ocechowanie: stępel, pieczęć lub próbę podrabia albo fałszuje;

I. Publicznym dokumentem jest dokument, co go wystawia mocą urzędu swego urząd publiczny lub osoba przy siężna i ustanowiona przez państwo do wystawiania takowego, nadto opatrzonym jest podpisem wystawcy i pieczęcią urzędową (§§. 112. pow., 180. gal. post. sąd., d. n. z 19. kwietnia 1799. Nr. 466. Z. U. S.). — Publicznymi dokumentami są przeto w szczególności: 1. Książeczki zarobkowe pomocników przemysłowych (§. 8. Dod. do ust. przem. z 20. grudnia 1859. Nr. 227. D. U. P.); 2. Wykazy kursów (cenniki) giełdy publicznej (§. 8. ust. z 1. kwiet. 1875. Nr. 67. D. U. P.); 3. Książeczki służby wygotowane według ustaw o czeladzi wydanych dla pojedynczych królestw i krajów, następnie ich miast stołecznych; 4. Książeczki służbowe dla załogi okrętowej na austryackich statkach kupieckich (Rp. m. z 3. maja 1864. Nr. 42. D. U. P., §. 5.); 5. Kartki loteryjne i oryginalne wykazy loteryj liczbowych (§§. 17. 36. pat. z 13. maroa 1813. Z. U. P. Tom 40., §. 20. rp. m. z 20. lipca 1853. Nr. 159. i §. 11. rp. m. z 6. marca 1854. Nr. 60. D. U. P.); 6. Księgi urodzin, ślubów i zejścia i wyciągi z nich (§§. 112. f. pow., 180 f. gal. post. sąd.); w szczególności także wyciągi ewangelickich dusz-pasterzy z regestrów chrztów, konfirmacyj, przejść, zaślubień i zmarłych (§. 23. L. 3. rp. m. z 23. stycznia 1866. Nr. 15. D. U. P.); wyciągi z utrzymywanych przez dusz-pasterzy gmin wyznaniowych starokatolickich — ksiąg urodzin, zaślubin i zejścia (§. 2. rp. m. z 8. listop. 1877. Nr. 100. D. U. P.); poświadczenia urzędów świeckich o dokonanych przed nimi zapowiedziach i zawartych małżeństwach (§. 9. ust. z 25. maja 1868. Nr. 47. D. U. P. i §. 22. rp. m. z 1. lipca 1868. Nr. 80. D. U. P.); żydowskie księgi aktów urodzeń, małżeństw i zejść ich spółwyznawców i jako wyciągi z nich wystawione metryki (Art. I. ust. z 10. lipca 1868. Nr. 12. D. U. P. z 1869.); świadectwa z utrzymywanych przez urzędy administracyjne regestrów urodzeń i zejść osób nienależących do żadnego prawnie uzna-

nego kościoła lub społeczności religijnej (§. 3. ust. z 9. kwiet. 1870. Nr. 51. D. U. P.); 7. Dokumenta legitymacyjne (§. 23. rp. m. z 15. lut. 1857. Nr. 32. D. U. P.); 8. Dokumenta notaryalne wszelkiego rodzaju (§§. 1. 31. i nast. ust. not. z 25. lipca 1871. Nr. 75. D. U. P.); 9. Karty pasportowe (Art. 10 rp. m. z 30. paźdz. 1859. Nr. 199. D. U. P.); 10. Rachunki i rejestra władz skarbowych (D. n. z 15. czerwca 1829. Z. U. Pol. 57. T.); 11. Księgi ziemskie w Voralbergu (D. k. n. z 22. paźdz. 1789. Nr. 1063. Z. U. S.); 12. Dokumenta sanitarne (§. 15. przep. san. z 2. stycznia 1770), 13. Książeczki wędrownych (Dod. do d. k. n. z 16. paźdz. 1828. Z. U. Pol. 56. T.); 14. Świadczenia dla ubiegających się o podrzutek (D. n. z 10. marca 1827. Nr. 2265. Z. U. S.).

Pod względem karygodności fałszowania są zrównane z publicznymi dokumentami: 15. Dokumenty zagraniczne, jeżeli także uznane są za publiczne i opatrzone wymaganą przez austriackie i obce ustawy legalizacją (§. 112. c. pow., §. 180. c. gal. post. sąd., d. n. z 27. września 1834. Nr. 2671. i z 22. stycznia 1838. Nr. 249. Z. U. S.), przyczem zauważyć należy, że austriackie konsulaty we Francyi (Art. 9. trakt. z 11. grudnia 1866. Nr. 167. D. U. P.), w Portugalii (Art. 9. konw. kons. z 9. stycznia 1873. Nr. 135. D. U. P. z 1874.) i Włoszech (Art. 11. konw. kons. z 15. maja 1874. Nr. 96. D. U. P. z 1875.) jak również konsulaty tych państw w Austrii mają prawo przyjmowania aktów umów zawartych przez poddanych dotyczącego państwa, które przez to nabywają tę samą ważność jakby były spisane w własnym kraju przed publicznym urzędnikiem. 16. wszystkie dokumenta wystawione przez uprzyw. bank narodowy (§. 65. nowych statutów potwierdzonych ust. z 27. grudnia 1862. Nr. 2. D. U. P. z 1863.) oprócz banknotów, akcyj i obligów (§. 106.); 17. Dokumenta jakiegokolwiek rodzaju wystawione przez zakład kredytowy dla handlu i przemysłu (§. 63. Stat. z 6. listopada 1855. Nr. 186. D. U. P.); 18. Wykazy istniejącej w Wiedniu suszarni jedwabiu i wełny co się tyczy wagi handlowej jedwabiu i wełny (Rp. m. 14. lipca 1855. Nr. 129. D. U. P.).

Przez wygotowanie fałszywych przepustek na ten cel, aby za pomocą ich otrzymać fałszywe pasporthy, czy to wystawiono je wiadomie na zmyślone nazwiska, czy to naśladowano przy tem podpis uprawnionego do tego urzędnika, lub nie mając do tego prawa przybito pieczęć urzędową, — popełnia się oznaczoną w §. 199. lit. d. zbrodnię oszustwa, i nie wymaga się do tej zbrodni zamiaru, aby państwo, gmina lub inna osoba poniosły szkodę w własności albo innem prawie materialnem, lecz wystarcza już zamiar naruszenia przez to praw dozoru państwowego (O. S. n. z 14. listopada 1855. L. 1144. Ks. o. ks. Nr. 1.).

II. Stęple, pieczęcie i próby (cechy); tutaj należą: 1. znaczki stęplowe (§. 17. rp. m. z 28. marca 1854. Nr. 70. D. U. P.); 2. stępel towarowy (§. 377. u. kar. sk.); 3. stępel konsumcyjny (§. 400. tamże); 4. pieczęcie urzędowe wszelkiego rodzaju (d. k. n. z 28. sierpnia 1820. Z. U. Pol. 48. T. i §. 35. d. k. n. z 15. czerwca 1829. Z. U. Pol. 57. T.); 5. cechy; względem nich przepisuje §. 77. c. rp. z 26. maja 1866. Nr. 75. D. U. P. (ust. o cechowaniu), że sprzęty złote i srebrne, opatrzone naśladowaną lub podrobioną cechą urzędową, albo mające prawdziwy znak cechowy przylutowany lub wlutowany, albo zawierające obce ciała, jak żelazo, miedź, ołów, dodatek podlejszego kruszcu, kit żywiczny itp. z wyjątkiem koniecznej do utrzymania formy sprzętu podkładki (Contre-Email) — w sposób niewidoczny i nie łatwy do oddzielenia, podlegają zabraniu, podczas gdy §. 87. również tam postanawia, że o ile przestępstwa tej ustawy mogą pociągnąć za sobą także inne postąpienie karne, przeto pozostają przepisy ustawy karnej niewzruszone; 6. znaczki listowe (§. 22. rp. m. z 26. marca 1850. Nr. 149. D. U. P.); 7. stęplowane koperty listowe (§. 8. rp. m. sk. z 21. grudnia 1860. Nr. 275. D. U. P.).

Podrabianie i fałszowanie znaczków listowych i stęplowych i w ogóle wszystkie czyny w rp. z 4. i 28. marca 1854. Nr. 56 i 70. D. U. P. odnośnie do znaczków listowych i stęplowych uznane za przestępstwa skarbowe, a podpadające

pod prawidła ustawy karnej, podlegają w myśl pow. u. k. i §. 103. u. k. sk. co do przestępstw skarbowych, obok kary orzeczonej przez przepisy skarbowe, także ukaraniu według powszechnej ustawy karnej (Rp. m. z 8. lipca 1859. Nr. 126. D. U. P.).

Por. zresztą co do podrabiania i fałszowania zagranicznych publicznych dokumentów i urzędowych znaków trzecią uwagę przy §. 38.

e) gdy kto dla oznaczenia granic porobione znaki znosi lub przesuwa ;

f) gdy kto przez marnotrawstwo wprowadził się w niemożność płacenia, lub podstępami starał się przedłużyć sobie kredyt, albo przez podstawienie zmyślonych wierzycieli, lub też inaczej jak przez zwodnicze porozumienie się lub ukrycie pewnej części majątku swego, prawdziwy stan masy przekreśla.

Por. tutaj §§. 68, 102, 241 i 253 ustawy konkursowej z 25. grudnia 1868. Nr. 1. D. U. P. z 1869.

b) wyższa ilość szkody.

(*)§. 200. Inne oszustwa stają się zbrodnią, jeżeli szkoda, która została zrządzoną, albo, do zrządzienia której zły zamiar był skierowany, więcej wynosi niż dwadzieścia pięć złotych reńskich.

Co do obrachowania tej ilości szkody p. uwagę przy §. 183.

Główne gatunki oszustwa, które się ze względu na wyższą ilość szkody, zbrodnią stają.

(*)§. 201. Gatunki oszustwa nie mogą wprowadzić,

dla wielkiej różnorodności ich, być wszystkie w niniejszej ustawie wyszczególnione. W szczególności jednak ze względu na ilość dopiero wymienioną, staje się winnym zbrodni ten :

a) kto fałszywe prywatne dokumenta sporządza, lub prawdziwe fałszuje ; kto dokumenta do niego albo wcale nie, albo nie wyłącznie należące, na szkodę drugiego niszczy, uszkadza lub zataja ; kto podrobione lub sfałszowane publiczne papiery kredytowe, tudzież, kto fałszywą monetę, bez porozumienia się z fałszerzem lub uczestnikami, świadomie w dalszy obieg puszcza ;

Także przedawnione już weksle mogą być przedmiotem przypadku oszustwa, wymienionego w §. 201. lit. a, (O. S. k. z 13. lipca 1877. L. 5581. Nr. 154.).

b) kto zabobonem lub innem jakim podstępem omamieniem, słabości umysłu drugiego nadużywa dla szkody tegoż lub też osoby trzeciej ;

c) kto znalezione lub przez omyłkę doszłe doń rzeczy rozmyślnie ukrywa, i takowe sobie przywłaszcza, co jednak nie ma zastosowania do ukrywania znanego skarbu ;

Z rzeczami pozostawionymi w wagonach lub dworcach kolejowych należy postąpić według przepisów p. księgi ustaw cyw. co do rzeczy znalezionych (Rp. m. hand. z 9. czerwca 1853. L. 19675.). Także w §. 33. porządku ruchu na kolejach żelaznych z 10. czerwca 1874. Nr. 75. D. U. P. powiedziano, iż takie znalezione przedmioty ulegają postępowaniu według ogólnych przepisów prawnych, w tym względzie obowiązujących.

§. 201. c. ma także wtedy zastosowanie, jeżeli rzecz, w której nabyciu sprawca miał udział, była tylko według mniemania jego znalezioną, w rzeczywistości zaś skradzioną (O. S. k. z 10. września 1874. L. 10904. Nr. 23.).

d) kto fałszywie na siebie imię, stan lub charakter przybiera, za właściciela cudzego majątku się udaje, albo innym fałszywym pozorem się osłania, aby sobie nieprawne przywłaszczył zyski, aby komu w majątku lub prawach szkodę zrządził, albo go do szkodliwych czynności uwiódł, którychby tenże bez takowego podstępu nie był przedsiębrał;

Przywłaszczenie sobie szlachectwa nie uczynione w zamiarze podstępny, ma być przez władze polityczne karane grzywną (Dekr. kanc. nadw. z 2. listopada 1827. Nr. 2316. Z. U. S.).

e) kto w grze fałszywych używa kostek, fałszywych kart, podstępnego porozumienia się, albo innych wybiegów chytrych.

Kara za zbrodnię oszustwa.

(*§. 202. Kara za oszustwo jest w powszechności więzienie od sześciu miesięcy aż do roku, przy obciążających okolicznościach zaś, od jednego roku aż do lat pięciu.

*§. 203. Jeżeli zaś suma lub wartość, którą sprawca przez zbrodnię na swą rzecz obrócił, lub do czego zamiar jego skierowany był, przenosi kwotę złotych

reńskich trzysta; albo jeżeli zbrodniarz oszustwo z szczególną popełnił śmiałością, lub chytryością; albo jeżeli oszustwo u siebie w zwyczaj wprowadził: wówczas kara będzie ciężkie więzienie od pięciu do lat dziesięciu.

(*)§. 204. Jeżeli zbrodnia oszustwa w połączeniu z fałszywą przysięgą popełnioną została (§. 199. lit. a), powinien oszust skazanym być na karę ciężkiego więzienia, podług wymiaru czasu, w §§. 202 i 203 oznaczonego, a jeżeli przez fałszywą przysięgę znaczną bardzo wyrządził szkodę, aż do lat dwudziestu, wedle okoliczności na całe nawet życie.

Oszustwa, za przestępstwa uważać się mające.

§. 205. Oszustwa, w których nie zachodzi żadna z wymierzonych w §§. 199 i 200 okoliczności, uważane i ukarane być winny jako przestępstwa, wedle przepisu, w drugiej części niniejszej ustawy zawartego.

Rozdział dwudziesty czwarty.

O dwużeństwie.

Dwużeństwo.

§. 206. Gdy osoba w stanie małżeńskim zostająca, z drugą jaką osobą małżeństwo zawiera, natenczas zbrodnię dwużeństwa popełnia.

§. 207. Zbrodnię tę popełnia również osoba, która lubo sama jest stanu wolnego, świadomie małżeństwo zawiera z osobą, w stanie małżeńskim zostającą.

Kara.

§. 208. Kara za tę zbrodnię jest więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli zbrodniarz przed osobą, z którą wszedł w powtórne związki małżeńskie, stan swój małżeński ukrył; wówczas ciężkiem więzieniem ukaranym być winien.

Rozdział dwudziesty piąty.

O potwarzy.

Potwarz.

(*)§. 209. Kto kogo przed zwierzchnością o zmyśloną zbrodnię oskarża, lub go w ten sposób obwinia, iż obwinienie jego staćby się mogło powodem do urzędowego śledztwa, lub przynajmniej dochodzenia przeciw obwinionemu; ten staje się winnym potwarzy.

Kto osobę podlegającą ustawie wojskowej obwinia o czyn, uważany przez ustawę karną wojskową za zbrodnię (n. p. pijactwo żandarma w służbie), podlega również przepisowi §. 209. skoro znajdą inne wymogi znajdujące się w tym paragrafie (O. S. k. z 18. października 1877. L. 6154. Nr. 158).

W istocie czynu, że A doniósł listownie osobie B, iż C ma zamiar B podpalić; że A potem dnia następnego osobę B podpalił, a wskutek tego C uwięziono z powodu podejrzenia o podpalenie, znajdując się wszystkie te istotne znamiona, które stanowią podstawę zbrodni określonej w §. 209. jako też objawia się z samego czynu wypływający zły zamiar sprawcy (O. S. k. z 3. kwietnia 1878. L. 128. Nr. 172.).

Kara.

(*)§. 210. Kara na potwarcę jest z reguły ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu; która atoliż aż do lat dziesięciu winna być przedłużoną, jeżeli

- a) potwarca szczególnego użył podstępny, aby obwinienie uczynić wiarygodnym; albo
- b) obwinionego na większe wystawił niebezpieczeństwo; albo
- c) potwarca jest służącym, domownikiem lub podwładnym spotwarzonego; albo jeżeli urzędnik w urzędzie swym dopuścił się potwarzy.

Wymienione w §. 210. okoliczności obciążające nie wykluczają się wzajemnie, a wyższy stopień kary następuje, jeżeli tylko jedna z nich zachodzi (O. S. k. z 22. września 1876. L. 7777. Nr. 124.).

Por. tutaj także umieszczone przy §. 83. orzeczenie Sądu kas. z 23. lipca 1875. L. 6364.

Rozdział dwudziesty szósty.

O pomocy danej zbrodniarzom.

Pomoc do zbrodni.

§. 211. Że przyczynienie się do zbrodni ten sam stanowi rodzaj zbrodni, której winnym się staje sprawca bezpośredni, to już w §. 5. wyrzeczonym zostało. W następnych atoliż przypadkach staje się także zbrodni winnym, kto zbrodniarzowi pomoc daje, a to:

a) przez złośliwe opuszczenie przeszkodzenia.

(*)**§. 212.** Przypadek pierwszy. Gdy kto złośliwie zaniedbuje przeszkodzić popełnieniu zbrodni, będąc w możności tego bez narażenia na niebezpieczeństwo siebie samego, swych należących (§. 216), lub osób pod prawną opieką jego zostających.

Kara.

(*)**§. 213.** Przy zbrodniach zdrady głównej, śpiegostwa, nieupoważnionego werbowania i postępowania z człowiekiem jak z niewolnikiem, zaniedbanie to wyż wzmiankowane, za spółnictwo ma być uważane i stosownie do §§. 60, 67, 92 i 95 karane. Przy innych zbrodniach winowajca karany być ma więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; jeżeli zaś na zbro-

dnie postanowioną jest kara śmierci lub więzienie na całe życie, ciężkiem więzieniem od jednego roku do lat pięciu.

b) przez zatajenie.

(*)§. 214. Przypadek drugi. Gdy kto przed dochodzącą zwierzchnością, prowadzące do odkrycia zbrodni lub sprawcy poszlaki tai, t. j. wyjściu ich na jaw umyślnie przeszkodzić lub takowe przynajmniej utrudnić stara się, albo sprawcę ukrywa; albo wiadomym sobie zbrodniarzom schronienie daje; lub też schadzki onychże ułatwia, którymby był przeszkodzić mógł.

Kara.

(*)§. 215. Utaiciel taki powinien, o ile zaniedbanie doniesienia nie dotyczy zbrodni zdrady głównej, śpiegostwa i nieprawego werbowania, ani też spółnictwa tychże zbrodni nie stanowi (§§. 61, 67 i 92), podług niebezpieczności zatajonego zbrodniarza, i podług szkodliwości, pomocą jego popieranej, karanym być więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku; a w razie danego schronienia lub schadzek ułatwianych, ciężkiem więzieniem aż do lat pięciu.

§. 216. Wszelakoż krewni i powinowaci zbrodniarza w linii wstępnej i zstępnej, tudzież jego rodzeństwo, niemniej dzieci rodzeństwa, lub bliżej jeszcze z nim spokrewnieni, jego małżonek, rodzeństwo mał-

żonka jego, równie jak małżonkowie rodzeństwa jego nie mogą być karanymi dla samego tylko utajenia tego.

c) przez pomoc do ucieczki daną dla zbrodni uwięzionemu.

*) §. 217. Przypadek trzeci. Gdy kto dla zbrodni uwięzionemu sposobność do ucieczki podstępem lub gwałtem ułatwia, albo poszukującej zwierzchności w schwyтaniu zbiegłego przeszkody czyni.

Kara.

(*) §. 218. Jeżeli dający pomoc, do staranności około straży jego był obowiązany, albo jeżeli wiedział, iż aresztowany o zbrodnię zdrady głównej, fałszowania papierów kredytowych albo monety, rozboju albo podpalenia obwinionym, albo za ulegającego karze był uznanym; natenczas winowajca takowy karanym być winien ciężkiem więzieniem, a to, jeżeli pomoc dał komu, dla zbrodni zdrady głównej lub fałszowania papierów kredytowych uwięzionemu, od pięciu do lat dziesięciu, we wszystkich zaś tu wymienionych przypadkach od jednego roku do lat pięciu.

§. 219. Jeżeli aresztowany dla innej zbrodni jakiej, nie zaś dla zbrodni, w powyższym paragrafie wymienionych, pod śledztwem zostaje, lub karę pełni, a dający onemuż pomoc nie miał szczególnego obowiązku około straży jego; na ten przypadek stanowi się kara więzienia od sześciu miesięcy do jednego roku.

d) przez ukrycie lub inną pomoc do ucieczki dezenterowi dana.

§. 220. Przypadek czwarty. Gdy kto bez uprzedniego porozumienia się (§. 222) zbiegłemu od służby wojskowej żołnierzowi lub słudze wojskowemu (zbiegowi, dezenterowi) przez wskazanie drogi, przebranie onegoż, ukrywanie, przez dozwole nie mu u siebie pobytu, lub innym jakimkolwiek bądź sposobem pomoc daje, i przez to dalszą jego ucieczkę ułatwia, albo wykrycie i schwy tanie zbiega utrudnia.

Kara.

§. 221. Pomocnik taki powinien oprócz tego, że zapłacić ma do kasy wojskowej sto złotych reńskich, ukaranym być więzieniem od sześciu miesięcy do jednego roku. Jeżeli jednak takie przyłożenie się do ucieczki dokonaniem było przez ukrycie zbiega, dłuższy czas trwające, albo przez odkupienie od niego munduru, broni, konia lub innych przedmiotów uzbrojenia jego, albo z chciwości zysku, lub też pod innymi okolicznościami, szczególnie obciążającymi; na ten przypadek kara jest, ciężkie więzienie od jednego roku do lat pięciu. Jeżeli winowajca nie jest w stanie uiścić opłaty do kasy wojskowej, wówczas kara więzienia na dłuższy czas wymierzoną albo zaostrzoną być winna, a okoliczność ta, że zbieg znowu schwytanym został, nie zmienia wcale zastosowania niniejszego postanowienia.

Obowiązek zapłacenia oznaczonej tutaj kwoty pieniężnej przechodzi także na spadkobierców skazanego, jeżeli umarł po prawomocności wyroku (Rozp. min. z 3. kwietnia 1859. Nr. 52. D. U. P.)

**Uwiedzenie żołnierza do złamania wojskowej przysięgi służbowej,
i danie pomocy do zbrodni wojskowych.**

§. 222. Kto żołnierza, do c. k. służb wojskowych zobowiązanego, choćby nie zostawał sam w żadnym takim zobowiązaniu, do wiarołomnego opuszczenia służby wojskowej (dezercyi) albo do jakiegolwiek bądź, podług ustaw karnych, dla c. k. wojska moc mających, za zbrodnię uważać i karać się mającego złamania zaprzysiężonej wierności, posłuszeństwa, czujności, lub innych obowiązków wojskowych uwodzi, wzywa, pobudza lub uwieść usiłuje; albo takowemu przy dopuszczeniu się zbrodni wojskowej jakimkolwiek bądź sposobem pomocnym się staje; ten przez sądy wojskowe podług istniejących w tej mierze osobnych przepisów ma być śledzony i ukarany.

Do tej zbrodni ma także zastosowanie wyżej przy §. 67. umieszczony §. 7. ustawy z 20. maja 1869. N. 78. D. U. P. — Dla sądów wojskowych mają zastosowanie przy ukaraniu tej zbrodni §§. 314. — 420. ustawy karnej wojskowej z 15. stycznia 1855. Nr. 19. D. U. P.

Rozdział dwudziesty siódmy.

O umorzeniu zbrodni i kar.

Sposoby umorzenia zbrodni.

§. 223. Zbrodnia umarza się :

- a) przez śmierć zbrodniarza ;
- b) przez odcierpienie kary ;
- c) przez darowanie kary ;
- d) przez przedawnienie.

O ile śledztwo ukaranie w przypadkach zbrodni nie może mieć miejsca mocą układów, podają traktaty wzajemnego wydawania winowajców zawarte z Belgią, Francją, Wielką Brytanią, Włochami, Czarnogórą, Rosją, Szwecją i Norwecją, Szwajcaryą i Hiszpanią.

a) śmierć zbrodniarza ;

§. 224. Śmierć winowajcy, przed rozpoczęciem dochodzenia, lub po temże (§. 227), przed wydaniem wyroku, lub po wydaniu onegoż nastąpiona, znosi wprawdzie dalsze postępowanie ze zbrodniarzem, i oraz wykonanie kary na nim ; wszelakoż ogłoszony już wyrok zachowuje moc swą co do utraconego wedle § 27 pod b) wolnego majątkiem rozporządzenia.

Wyjątek od tej reguły istnieje o tyle tylko, iż połączony z niedozwolonem przyjmowaniem podarunków w sprawach

urzędowych i uwiedzeniem do nadużycia władzy urzędowej, obowiązek złożenia niedozwolonego podarunku, następnie opłaty do kasy wojennej za pomoc daną zbiegom wojskowym, wreszcie utrata kaucyi przy zbrodniach przez pisma drukowe, przechodzą na spadkobierców skazanego, jeżeli śmierć jego nastąpiła dopiero po prawomocności wyroku karnego (Rozp. min. z 3. kwietnia 1859. Nr. 52. D. U. P.). — §. 27. lit. b, już nie obowiązuje.

b) odcierpienie kary;

§. 225. Jeżeli zbrodniarz odcierpiał karę, na którą był skazany, natenczas zbrodnię już za umorzoną uważać należy. Ukarany wraca do wszystkich spólnych praw cywilnych, o ile utrata takowych, w zasądzenia skutkach, w §§ 26. i 27. wyrażonych, nie jest objętą, albo wedle § 25. z onemże nie jest połączoną. Nie powinien przeto w używaniu praw takowych od nikogo doznawać przeszkody albo ubliżenia. Równie też dopóki dalsze życie swe uczciwie wiedzie, nikt mu już względem tego, co przedtem zaszło, wyrzutu czynić, ani jakimkolwiek bądź sposobem obelg nań miotać, nie powinien.

Por. tutaj przepisy §§. 6.—10. ustawy z 15. listop. 1867. Nr. 131. D. U. P. wyżej przy §. 26., i §. 497. u. k

c) darowanie kary;

§. 226. O ile kara wyrzeczona darowaną została, darowanie kary ten sam za sobą pociąga skutek, co jej odcierpienie.

Na wypadek ogólnego, najwyż. aktu łaski (amnestyi) postawiono następujące przepisy: a) że nie ma on zastosowania do innych przestępstw ustawy zbiegających się z odpuszczonemi zbrodniami (Rozp. m. s. z 10. kwietnia 1855. L. 5851. i z 12. czerwca 1867. L. 949.); b) że jako dzień ogłoszenia dla każdego kraju koronnego ma być uważany ten dzień, w którym ogłoszono najwyż. akt. łaski w dzienniku urzędowym kraju koronnego (Rp. m. s. z 13. kwietnia 1855. L. 5625.).

d) przedawnienie;

§. 227. Przez przedawnienie umarza się i zbrodnia i kara, skoro winowajca, licząc od chwili popełnionej zbrodni, albo w razie, gdy już z powodu tejże do dochodzenia był pociągniętym, od chwili wyroku, którym prawomocnie uwolnionym został, przez przeciąg czasu, niniejszą ustawą przepisany, do dochodzenia przez sąd karny tutejszo-krajowy pociągniętym nie był. Przedawnienie przeto przerwanem jest, gdy przeciw winowajcy z powodu winy jego pozw, rozkaz dostawienia lub uwięzienia go wydano, albo gdy względem wytoczenia śledztwa uchwała zapadła, albo też, gdy jako obwiniony już był przesłuchany lub uwięziony, albo pogonią lub listami gończemi ścigany.

Przedawnienie zbrodni, wykroczenia lub przestępstwa według §§. 227. i 531. przerywa się, skoro tylko przy zbrodniach zapadła uchwała względem wytoczenia śledztwa, i przy zbrodniach, wykroczeniach i przestępstwach przeciw winowajcy z powodu winy jego wydano pozw, rozkaz dostawienia go lub uwięzienia. Ustawa do przerwania przedawnienia nie wymaga jednak ogłoszenia uchwały względem wytoczenia śledz-

stwa obwinionemu, doręczenia mu pozwu lub wykonania rozkazu dostawienia lub uwięzienia (Post. Sądu najw. z 18. paźdz. 1864. L. 302. ks. o. ks. Nr. 17).

§. 228. Czas do przedawnienia stanowi się:

- a) dla zbrodni, karą więzienia na całe życie zagrożonych, — lat dwadzieścia;
- b) dla zbrodni, wedle ustawy ulegających karze od dziesięciu do lat dwudziestu, lat dziesięć; a dla wszystkich innych zbrodni, — lat pięć.

§. 229. Przedawnienie atoli jedynie temu tylko przysłuży, który

- a) ze zbrodni żadnego więcej już pożytku w rękę nie ma;

Ta przyczyna wykluczająca nie ma zastosowania do tych czynów karygodnych, przy których dopięty przez nie pożytek nie składa się z pieniędzy lub wartości pieniężnej (O. S. k. z 10. lipca 1875. L. 5027. Nr. 73.).

- b) ile właściwość zbrodni dozwalała, szkodę wedle sił swych wynagrodził;
- c) z krajów tych nie uszedł, i
- d) w przeciągu czasu, do przedawnienia oznaczonym, żadnej więcej zbrodni nie popełnił.

Skutek.

§. 230. Przedawnienie ten skutek ma: iż ani dochodzenie ani kara z powodu przedawnionej tak zbrodni już więcej miejsca mieć nie może.

Ograniczenie sposobu umorzenia zbrodni przez przedawnienie.

§. 231. Co się tyczy zbrodni, na które kara śmierci jest postanowioną, nie zasłania żadne przedawnienie od dochodzenia i ukarania.

Jeżeli jednak od chwili popełnienia zagrożonej taką karą zbrodni, upłynęło lat dwadzieścia, i zachodzą warunki, w §§. 227 i 229 przepisane, wówczas orzeczoną być winna tylko kara ciężkiego więzienia od dziesięciu do lat dwudziestu.

§. 232. Co się tyczy zbrodni, na którą ustawa karę śmierci lub karę więzienia na całe życie orzeka, stanowi się dla osób, które w czasie dopuszczenia się tejże, nie doszły jeszcze do lat ukończonych dwudziestu wieku, za podstawę przedawnienia, tylko przeciąg kary od dziesięciu do lat dwudziestu (§. 228 lit. *b*).

Objaśnienia skrótów.

- c. p. cesarski patent.
- d. a. dolno austriacki.
- d. k. n. dekret kancelaryi nadwornej.
- d. n. dekret nadworny.
- d. u. k. dziennik ustaw krajowych.
- D. U. P. dziennik ustaw państwa.
- k. c. powszechna księga ustaw cywilnych.
- ks. o. ks. księga orzeczeń karno sądowych,
- m. ministerstwo.
- n. najwyższy.
- O. S. k. orzeczenie sądu kasacyjnego.
- O. p. p. S. k. orzeczenie pełnego posiedzenia sądu kasacyjnego.
- p. c. ustawa o postępowaniu sądowem.
- pat. patent.
- p. k. ustawa o postępowaniu karnem.
- p. k. u. c. powszechna księga ustaw cywilnych.
- post. sąd. postępowanie sądowe.
- pow. powszechny.
- rp. rozporządzenie lub reskrypt.
- rp. n. rozporządzenie namiestnictwa.
- s. sprawiedliwości.

sk. skarbowy.

u. ustawa.

u. k. ustawa karna.

ust. ustęp.

Z. U. P. zbiór ustaw politycznych (administracyjnych).

Z. U. S. zbiór ustaw sądowych.

Orzeczenia Trybunału najwyższego umieszczone w niniejszem dziełku wyjęte są z „Powszechnej gazety sądowej“ (*Allgemeine österreichische Gerichtszeitung*), która je od r. 1874 podaje do powszechnej wiadomości

---

SPIS.

	Str.
Patent obwieszczający (Art. I—IX)	1
Część pierwsza.	
O zbrodniach (§§. 1—232).	
ROZDZIAŁ PIERWSZY.	
O zbrodniach w ogólności (§§. 1—11).....	7
ROZDZIAŁ DRUGI.	
O ukaraniu zbrodni w ogólności (§§. 12—42).....	15
ROZDZIAŁ TRZECI.	
O okolicznościach obciążających (§§. 43—45).....	48
ROZDZIAŁ CZWARTY.	
O okolicznościach łagodzących (§§. 46—47)	49
ROZDZIAŁ PIĄTY.	
O zastosowaniu obciążających i łagodzących okoliczności przy wymierzeniu kary (§§. 48—55)	50
ROZDZIAŁ SZÓSTY.	
O różnych gatunkach zbrodni (§§. 56—57)	54
ROZDZIAŁ SIÓDMY.	
O zbrodniach zdrady głównej, obrazy Majestatu lub Członków Domu cesarskiego, i zamieszania publicznej spokojności (§§. 58—67).....	57
ROZDZIAŁ ÓSMY.	
O powstaniu i rozruchu (§§. 68—75)	65
ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.	
O gwałcie publicznym (§§. 76—100)	69
ROZDZIAŁ DZIESIĄTY.	
O nadużyciu władzy urzędowej (§§. 101—105).	84
ROZDZIAŁ JEDENASTY.	
O fałszowaniu publicznych papierów kredytowych (§§. 106—117)	88
ROZDZIAŁ DWUNASTY.	
O fałszowaniu monety (§§. 118—121)	93

ROZDZIAŁ TRZYNASTY.

O zgwałceniu naruszeniu religii (§§. 122—124)	95
---	----

ROZDZIAŁ CZTERNASTY.

O zgwałceniu niewiasty, shańbieniu i innych ciężkich przypadkach nierządu (§§. 125—133)	97
---	----

ROZDZIAŁ PIĘTNASTY.

O morderstwie i zabójstwie (§§. 134—143)	100
--	-----

ROZDZIAŁ SZESNASTY.

O spędzeniu płodu (§§. (144—148)	104
--	-----

ROZDZIAŁ SIEDEMNASTY.

O podrzuceniu dziecka (§§. 148—151)	106
---	-----

ROZDZIAŁ OŚMNASTY.

O zbrodni ciężkiego uszkodzenia cielesnego (§§. 152—157)	107
--	-----

ROZDZIAŁ DZIEWIĘTNASTY.

O pojedynku (§§. 158—165)	111
-------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY.

O podpaleniu (§§. 166—170)	113
--------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY PIERWSZY.

O kradzieży i przeniewierzeniu (§§. 171—189)	116
--	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY DRUGI.

O rozboju (§§. 190—196)	132
-----------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY TRZECI.

O oszustwie (§§. 197—205)	134
-------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY CZWARTY.

O dwużeństwie (§§. 206—208)	144
---------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY PIĄTY.

O potwarzy (§§. 209—210)	145
------------------------------------	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY SZÓSTY.

O pomocy danej zbrodniarzom (§§. 211—222)	147
---	-----

ROZDZIAŁ DWUDZIESTY SIÓDMY.

O umorzeniu zbrodni i kar (223—232)	148
---	-----

